

სამეცნიერო ჟურნალი „ხელისუფლება და საზოგადოება“
(ისტორია, თეორია, პრაქტიკა)“

Scientific magazine
“AUTHORITY AND
SOCIETY

(History, Theory, Practice)II

Научный журнал “ВЛАСТЬ И ОБЩЕСТВО”
(История, Теория, Практика)“

№ 1 (29) 2014

ღია დიპლომატიის ასოციაციის
სამეცნიერო ჟურნალი

Scientific magazine of
The Open Diplomacy Association

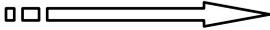
Научный журнал
АССОЦИАЦИИ ОТКРЫТОЙ ДИПЛОМАТИИ

EISSN 1512-4029

ჟურნალი დაარსებულია 2005 წელს საქართველოს ტექნიკური
უნივერსიტეტის სახელმწიფო მართვის კათედრის მიერ

UDC 378(479.22)(051.2)

ბ. 402

სარედაქციო კოლეგია:

შოთა დოღონაძე

მთავარი რედაქტორი

ოთარ ქოჩორაძე

მთავარი რედაქტორის მოადგილე

ოთარ ბაღათურია

პასუხისმგებელი მდივანი

ნანა ავალიანი, რუდიგერ ანდრესენი, მეუფე აბრაამი (გარმელია), ევგენი ბარათაშვილი, გიორგი ბაღათურია, ოთარ ბაღათურია, რასა ბელოკაიტე, ანასტასია განიჩი, იური გორიცი, ვახტანგ გურული, შოთა დოღონაძე, ელენ დრაკე, ჰარალდ ვერტცი, გენადი იაშვილი, სერჯო კამიზი, რინარდ მაასი, როინ მეტრეველი, იოშიკა მიცუი, ბადრი ნაკაშიძე, ლიზავეტა უახანიანა, ბუდი ნურანი რუჩჯანა, რამონ პიეტრო-სუარესი, გერტ სურმიულენი, ქეთი ქოქრაშვილი, ოთარ ქოჩორაძე, რუსუდან ქუთათელაძე, მაია ჩხეიძე, ენდრიუ ლენუქს პარდინგსი

ჟურნალი ხელმძღვანელობს თავისუფალი პრესის პრინციპებით.

გამოქვეყნებული მასალების სიზუსტეზე პასუხისმგებელია ავტორი. გამოქვეყნებული მასალები გამოხატავს მხოლოდ ავტორთა პოზიციას და შესაძლოა არ ემთხვეოდეს რედაქციის შეხედულებებს.

რედაქციის მისამართი:

საქართველო, თბილისი, 0175, კოსტავას ქ. 77, VI კორპუსი,

I სართული, ტელ. 236-45-14,

77 Kostava st., 0175 Tbilisi, Georgia.

Tel. [+995 32] 2364514

e-mail: geoandependip@yahoo.com

გარეკანის გაფორმება: დავით ბაღათურია

ჟურნალი გამოდის კვარტალში ერთხელ, 4 ნომერი წელიწადში

ჟურნალის ელექტრონული ვერსია განთავსებულია ვებგვერდზე:

<http://odageorgia.ge/?page=gamocemebi>

ჟურნალის რეფერირებული მასალა განთავსებულია საერთაშორისო სამეცნიერო

ელექტრონულ ბიბლიოთეკაში: <http://www.eLIBRARY.ru>

ს ა რ ჩ ე პ 0

თეორია

დავით პიპინაშვილი
ინდოეთის საგარეო პოლიტიკის მთავარი ამოცანები და
გეოსტრატეგიული დომინირება სამხრეთ აზიის
სუბკონტინენტზე----- 5

ოლეგ შეპეტიაკი
ღვთისმეტყველება და პოლიტიკა XX საუკუნის
გერმანულენოვან რელიგიურ აზროვნებაში (რუსულად)--- 22

თინათინ ზერავია, დინა ასლამაზიშვილი
გართობა როგორც გუნდის კულტურის შემადგენელი
ნაწილი შინაგანი მოტივაციის ასამაღლებლად
(ინგლისურად) ----- 34

სერგეი ბელაი
მასობრივი ინფორმაციის ელექტრონულ საშუალებებში,
ბლოგებში და სოციალურ ქსელებში კრიზისული
მოვლენების (სიტუაციების) ნიშნების აღმოცენების
მოძიების მექანიზმის თეორეტიკული დასაბუთება
თანამედროვე საზოგადოებაში (რუსულად) ----- 44

ეკონომიკა

ეკა ნადარეიშვილი
მარკეტინგის როლი გლობალურ და ადგილობრივ
სამკერვალო სექტორში (ინგლისურად) ----- 57

მიხაილო მედვიდი, ევგენი იაკოვენკო
სპეციალური დანიშნულების ქვედანაყოფის სამხედრო
მოსამსახურისათვის საჭირო აუცილებელი პროფესი-
ონალური უნარჩვევები სამსახურეობრივ-საბრძოლო
ამოცანების ეფექტიანი შესრულებისათვის (რუსულად)--- 64

სამართალი

შამილ ძამუკაშვილი
სისხლის სამართლის პოლიტიკა როგორც
დანაშაულის დეტერმინანტი----- 78

ნიკოლოზ ორლოვი
“საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის ძალების” ცნების
გაფართოებული დასაბუთება (რუსულად)----- 85

ელენე სოლოვიოვა-პოლუდნიცინა
უკრაინასა და საქართველოს შორის სისხლის
სამართლის სამართალწარმოებაში დადებული
ხელშეკრულების შედეგები (რუსულად) ----- 97

საზოგადოება

მაია ქავთარაშვილი
ბრენდის დამკვიდრება უცხოურ ბაზარზე - ადაპტაცია,
თუ სტანდარტიზაცია კროსკულტურული კომპეტენცი-
ების ჭრილში----- 109

პრაქტიკა

დავით შამოკვი
ეფექტიანი კომუნიკაცია და მომსახურება საჯარო
სამსახურში----- 126

გიორგი ბადათურია, თეონა მაისურაძე, კვლევის
მეთოდოლოგია ორგანიზაციათა ცვლილებებისადმი
მზადყოფნის შესასწავლად----- 134

თ ე ო რ ი ა

ღაპით პიპინაშვილი

ინდოეთის საბარეო პოლიტიკის მთავარი ამოცანები და
გეოსტრატეგიული ღრმინიშება სამხრეთ აზიის
სუბკონტინენტზე

21-ე საუკუნის ინდოეთის საგარეო პოლიტიკა ემსახურება ხუთი ძირითადი ამოცანის შესრულებას, როგორცაა: სამხრეთ აზიის სუბკონტინენტზე მშვიდობისა და აღორძინების სტაბილური ზონის შექმნა; მონაწილეობა აზიის მშვიდობისა და თანამშრომლობის არქიტექტურის ფორმირებაში; აზიის საზღვაო სიმიდრეების უსაფრთხოების უზრუნველყოფა; ინდოეთის ახალი საერთაშორისო როლის ზრდა, რაც დამოკიდებული იქნება მსოფლიო ეკონომიკაში მისი ინტეგრაციის ხარისხზე და, ასევე, მის უნარზე საკუთარი წვლილი შეიტანოს გლობალური პრობლემების მართვაში; ინდოეთის დემოკრატიული პრინციპების და ფასეულობების აქცენტირება საერთაშორისო ასპარეზზე.

სამხრეთ აზიაში მშვიდობის და აღორძინების მყარი ზონის შექმნა ინდოეთის საგარეო პოლიტიკის ყველაზე მთავარი ამოცანაა. პოლიტიკურ-გეოგრაფიული თვალსაზრისით, სამხრეთ აზია მოიცავს ინდოეთს, ბანგლადეშს, ბუტანს, მალდივებს, ნეპალს, პაკისტანსა და შრი-ლანკას (ზოგი განმარტების თანახმად, სამხრეთ აზიაში მოიაზრება ავღანეთიც). რეგიონის ცენტრშია ინდოეთი, ხოლო დანარჩენები სუბკონტინენტის პერიფერიებზე არიან განლაგებული. მხოლოდ ინდოეთს აქვს საერთო სახმელეთო და/ან საზღვაო საზღვარი რეგიონის ყველა სახელმწიფოსთან. არსებული გეოპოლიტიკური რეალობა დიდ როლს თამაშობს სამხრეთ აზიის რეგიონის სახელმწიფოთაშორის ურთიერთობათა სისტემაში. ამ ფაქტორიდან გამომდინარე, ინდოეთი თანმიმდევრულად აწვითარებს სტაბილურ პოლიტიკურ, ეკონომიკურ ურთიერთობებს სუბკონტინენტის მცირე ქვეყნებთან. რაც შეეხება ავღანეთს, ინდოეთის ინტერესმა ამ ქვეყნის მიმართ ასახვა პპოვა 2011 წელს ხელმოწერილ შეთანხმებაში სტრატეგიული პარტნიორობის შესახებ.

ინდოეთის დომინირებული რეგიონალური მდგომარეობა მის მეზობლებში უნდობლობის განცდას ბადებს, რის გამოც

სამხრეთ აზიაში საკმაოდ აქტიურია ცენტრიდანული ტენდენციები. კერძოდ, ქვეყნები შიშობენ, რომ სუბკონტინენტზე ინდოეთის გავლენის ზრდა, გამოიწვევს მის გადაქცევას “რეგიონულ ჰეგემონად”. ეს, თავის მხრივ, იწვევს მათ მცდელობებს განიმტკიცონ პოზიციები სხვა ძლიერ სახელმწიფოებთან ურთიერთობების განვითარებით. ინდოეთი კი კატეგორიული წინააღმდეგია სამხრეთ აზიის საქმეებში გარე ძალების ჩარევისა. აღსანიშნავია, რომ ინდოეთი ქვეყნის უსაფრთხოების უზრუნველყოფის პრობლემას განიხილავს სამხრეთ აზიის მთელი რეგიონის უსაფრთხოების კონტექსტში.

სამხრეთ აზიის სახელმწიფოთაშორის ურთიერთობათა სისტემაში ყველაზე პრობლემურია ინდურ-პაკისტანური ურთიერთობები. განსაკუთრებული სიმწვავეით გამოირჩევა მათ შორის არსებული დავა ქაშმირის კუთვნილების გამო.

ინდურ-პაკისტანური დაპირისპირება, ავღანეთში გლობალური ტერორიზმის ზრდა, რეგიონში ბირთვული იარაღის არსებობა, ასევე ნეგატიური პროცესები, რაც დაკავშირებულია სასაზღვრო და რელიგიურ-ეთნიკურ პრობლემებთან, საფრთხეს უქმნის მშვიდობას სამხრეთ აზიაში.

ამის საპირისპიროდ, წარმატებულ ეკონომიკურ თანამშრომლობას შეუძლია საგრძნობი სარგებლის მოტანა კეთილდღეობის ზრდის თვალსაზრისით, როგორც ინდოეთისთვის, ისე სამხრეთ აზიის მთელი რეგიონისთვის.

საკვანძო სიტყვები: ინდოეთი, სამხრეთ აზია, საგარეო პოლიტიკა, პაკისტანი, გეოსტრატეგიული დომინირება.

დამოუკიდებლობის მოპოვების (1947) პირველივე დღეებიდან, ინდოეთის საგარეო პოლიტიკის მთავარი სტრატეგიული მიზანი იყო ინდოეთის რესპუბლიკის გადაქცევა ძლიერ და ანგარიშგასაწევ სახელმწიფოდ.

თანამედროვე ინდური დიპლომატია არის მრავალვექტორული და ორიენტირებულია საგარეო კავშირების დივერსიფიკაციაზე. ამ მიზნის მისაღწევად, ინდოეთი, ათწლეულების მანძილზე, ანვითარებს ურთიერთობებს მსოფლიოს გლობალური და რეგიონული მასშტაბის სახელმწიფოებთან (ჩინეთი, რუსეთი, აშშ, იაპონია და ა.შ.), აძლიერებს კავშირებს სამხრეთ-აღმოსავლეთ აზიის განვითარებად ქვეყნებთან (ეს პოლიტიკა ცნობილია სახელწოდებით „მზერა აღმოსავლეთისკენ“ (Look East Policy))

და ცდილობს განიმტკიცოს დომინანტური მდგომარეობა სამხრეთ აზიის სუბკონტინენტზე. დიდი მნიშვნელობა ენიჭება საერთაშორისო ტერორიზმთან და რელიგიურ ექსტრემიზმთან ბრძოლას.

ინდოეთი მიუხეობლობის მოძრაობის (Non-Aligned Movement) ერთ-ერთი დამფუძნებელი და აქტიური წევრი ქვეყანაა. რაც შეეხება ნიუ დელის დიალოგს ევროპის კავშირთან, რომელიც ინდოეთის წამყვანი სავაჭრო და საინვესტიციო პარტნიორია, ამ მიმართულებით წინა პლანზეა ეკონომიკური თემატიკა.

ვითარდება თანამშრომლობა სხვადასხვა რეგიონული ორგანიზაციებისა და გაერთიანებების ფარგლებშიც, როგორებიცაა: სამხრეთ აზიის რეგიონული თანამშრომლობის ასოციაცია (SAARC); სამხრეთ-აღმოსავლეთ აზიის ქვეყნების ასოციაცია (ASEAN); ბენგალის ყურის ინიციატივა მრავალსექტორული ტექნიკური/ეკონომიკური თანამშრომლობისთვის (BIMSTEC); „ინდოეთი-ბრაზილია-სამხრეთ აფრიკის“ დიალოგის ფურუმი (IBSA Dialogue Forum) და ა.შ.

ზემოაღნიშნულთან ერთად, ინდოეთი მისწრაფვის მიიღოს მუდმივი წევრის სტატუსი გაეროს უშიშროების საბჭოში. ინდოეთი ასევე მომხრეა „დიდი ოცეულის“ ინსტიტუციონალიზაციის. დელის უკავია საკმაოდ ხისტი პოზიცია ვაჭრობის მსოფლიო ორგანიზაციის მოლაპარაკებებში, ბრალს სდებს რა განვითარებულ ქვეყნებს პროტექციონიზმის გაძლიერებაში. ინდოეთის რესპუბლიკა მხარს უჭერს ურთიერთქმედების დონის ამაღლებას „BRICS“-ის ფარგლებში. დელის ინტერესი სულ უფრო იზრდება შანჰაის თანამშრომლობის ორგანიზაციის მიმართ და ა.შ.

ინდოეთის თანამედროვე საგარეო პოლიტიკა ემსახურება ხუთი ძირითადი ამოცანის შესრულებას. კერძოდ, ეს ამოცანებია: სამხრეთ აზიის სუბკონტინენტზე მშვიდობისა და აღორძინების სტაბილური ზონის შექმნა; მონაწილეობა აზიის მშვიდობისა და თანამშრომლობის არქიტექტურის ფორმირებაში; აზიის საზღვაო სიმდიდრეების უსაფრთხოების უზრუნველყოფა; ინდოეთის ახალი საერთაშორისო როლის გაძლიერება, რაც დამოკიდებული იქნება მსოფლიო ეკონომიკაში ინდოეთის ინტეგრაციის ხარისხზე და, ასევე, მის უნარზე საკუთარი წვლილი შეიტანოს გლობალური პრობლემების მართვაში; ინდოეთის დემოკრატიული

პრინციპებისა და ფასეულობების აქცენტირება საერთაშორისო ასპარეზზე.

ინდოეთის რესპუბლიკის უპირველესი ამოცანა მდგომარეობს სამხრეთ აზიის სუბკონტინენტზე მშვიდობისა და აღორძინების სტაბილური ზონის შექმნაში. გასული საუკუნის 70-იანი წლების ბოლოდან, სუბკონტინენტის ჩრდილო-დასავლეთ ნაწილში ადგილი ქონდა არაულობებს და ძაღადობრივ კონფლიქტებს. ინდოეთის მცდელობებს გამკლავებოდა ამ რყევებს, ხელი შეუშალა პაკისტანთან ურთიერთობების დაძაბვამ. თუმცა, ბოლო ათწლეულის განმავლობაში, ინდოეთმა და პაკისტანმა მიმართეს არაერთ მცდელობას (დიპლომატიური და პოლიტიკური ძალისხმევის ჩათვლით), რაც ორ ქვეყანას შორის ურთიერთობების ნორმალიზებას ისახავდა მიზნად.

ვითარდება თანამშრომლობა ავღანეთთან. ინდოეთი მხარს უჭერს ავღანელი ხალხის ძალისხმევას, ომით დანგრეული ეკონომიკის აღდგენის საქმეში. ინდოეთის მზარდმა ინტერესმა ავღანეთისადმი თავისი ასახვა ჰპოვა 2011 წელს ორ ქვეყანას შორის ხელმოწერილ შეთანხმებაში სტრატეგიული პარტნიორობის შესახებ.

ინდოეთი ანვითარებს ურთიერთობებს სამხრეთ აზიის სუბკონტინენტის სხვა ქვეყნებთანაც, ცალმხრივი წესით ხსნის თავის ბაზრებს ბანგლადეშთან, ნეპალთან, ბუტანთან, მალდივის კუნძულებთან, შრი-ლანკასთან, რაც ხელს უწყობს ამ უკანასკნელთა შიდა სტაბილურობასა და ეკონომიკურ წინსვლას.

სამხრეთ აზიის რეგიონის დიდ მნიშვნელობაზე მეტყველებს ის ფაქტიც, რომ, ინდოეთის ინიციატივით, ჩამოყალიბდა სამხრეთ აზიის ფორუმი (South Asian Forum), რომლის პირველი შეხვედრაც ქ. ნიუ დელიში, 2011 წლის სექტემბერში შედგა.

ინდოეთი ცდილობს თავისი აქტიური წვლილი შეიტანოს აზიაში მშვიდობისა და თანამშრომლობის არქიტექტურის ფორმირებაში. აზიური ერთიანობისა და სოლიდარობის იდეამ ღრმა გავლენა იქონია ინდოეთის ეროვნულ მოძრაობაზე ჯერ კიდევ XX საუკუნის პირველ ათწლეულებში. ამ იდეამ კიდევ უფრო დიდი წინსვლა განიცადა 1940-50-იან წლებში. 21-ე საუკუნეში ეს იდეა გარკვეულწილად რეალობად იქცა. აზია არასდროს ყოფილა ისეთი ინტეგრირებული, როგორც დღეს არის. ამან ხელი შეუწყო კონტინენტის კეთილდღეობის

უპრეცედენტო ზრდას და აზია კვლავ ხდება მსოფლიო ეკონომიკის მნიშვნელოვანი მამოძრავებელი ძალა.

თუმცა, აზიაში არსებული სტრატეგიული მდგომარეობა შეიძლება ნებისმიერ დროს შეიცვალოს მსოფლიო პოლიტიკის მსხვილ მონაწილეებს შორის გავლენის სფეროებისთვის გამძაფრებული გეოპოლიტიკური მეტოქეობის გამო. ერთადერთი სახელმწიფო, რომელსაც გააჩნია მკაფიოდ ჩამოყალიბებული აზიური სტრატეგია, ამერიკის შეერთებული შტატებია. რაც შეეხება რუსეთის, ჩინეთის, იაპონიისა და ინდოეთის აზიურ პოლიტიკას, იქმნება შთაბეჭდილება, რომ მათ ეს ბოლომდე ჩამოყალიბებული არ აქვთ და ამის შესახებ მსჯელობა შესაძლებელია მხოლოდ აღნიშნული ქვეყნების კონკრეტული ქმედებებიდან გამომდინარე (მაღალი დონის ვიზიტების განხორციელება, მრავალმხრივი მოლაპარაკებებისა და ერთობლივი სამხედრო წვრთნების გამართვა და ა.შ.).

აზიაში არსებული ნეგატიური ტენდენციები განსაკუთრებით აშკარად ჩანს საზღვაო სფეროში. აღნიშნულის გამო, საზღვაო სიმიდრეების უსაფრთხოების უზრუნველყოფა ინდოეთის საგარეო პოლიტიკის მნიშვნელოვანი ამოცანაა. ცალკეულ მცირე კუნძულებთან დაკავშირებული ტერიტორიული დავების გაძლიერება და, ასევე, ნაოსნობის თავისუფლების პრინციპის განსხვავებული ინტერპრეტაციები საფრთხეს უქმნის აზიურ წყლებს და სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვან კომუნიკაციებს, რაც აზიის სხვადასხვა ნაწილებს დანარჩენ მსოფლიოსთან აკავშირებს. ამასთან ერთად, სულ უფრო იზრდება საზღვაო ვაჭრობის როლი აზიის ეკონომიკურ ცხოვრებაში. რეგიონის ყველა მსხვილი სახელმწიფო, ინდოეთისა და ჩინეთის ჩათვლით, დღითიდღე აძლიერებს თავის საზღვაო პოტენციალს. ეს უშუალო კავშირშია აშშ-ის ინტერესებთან, რომელსაც დღემდე დომინანტი პოზიცია უკავია ინდოეთისა და წყნარ ოკეანეებში. ინდოეთი უკვე თანამშრომლობს ვაშინგტონთან საზღვაო უსაფრთხოების საკითხებში. ის ასევე აწარმოებს საზღვაო დიალოგს ჩინეთთან, ადენის ყურეში მეკობრეობასთან კოორდინირებული ბრძოლის თვალსაზრისით. ინდოეთმა თავის დროზე მხარი დაუჭირა აშშ-ის სახელმწიფო მდივნის ჰილარი კლინტონის ინიციატივას, რაც ითვალისწინებდა სამხსრივ ურთიერთქმედებას საზღვაო სფეროში ვაშინგტონს, პეკინსა და დელის შორის. დელიში მიაჩნიათ, რომ თანამშრომლობა

ინდოეთს, ჩინეთსა და აშშ-ს შორის აზიის საზღვაო უსაფრთხოების უზრუნველყოფის გასაღებია.

ინდოეთის ახალი საერთაშორისო როლის (ე.წ. ახალი ინტერნაციონალიზმის) ფორმირება ძირითადად ხორციელდება მსოფლიო ეკონომიკაში ინდოეთის ინტეგრაციის დონის გაღრმავებით. ორი ათწლეულის წინ, დანარჩენი მსოფლიო ნაკლებად მნიშვნელოვანი იყო ინდოეთის შიდაორიენტირებული ეკონომიკური სტრატეგიისთვის. დღეს ვითარება შეცვლილია. კერძოდ, ბოლო ორი ათწლეულის მანძილზე გატარებული რეფორმების გამო, ინდოეთის მთლიანი შიდა პროდუქტის (GDP) 40%-ზე მეტი საერთაშორისო ვაჭრობასთან არის კავშირში. ეკონომიკური ზრდის მაღალი ტემპების შესანარჩუნებლად, ინდოეთს სჭირდება იმპორტირებული ენერჯისა და მინერალური რესურსების დიდი რაოდენობა.

დამოუკიდებლობის მოპოვების შემდეგ, ინდოეთის ერთ-ერთ ყველაზე დიდ პოლიტიკურ მიღწევას დემოკრატიული ფასეულობების დაცვა წარმოადგენს. ცივი ომის დასრულების შემდეგ, განსაკუთრებით ბოლო წლებში განვითარებული მოვლენების ფონზე („არაბული გაზაფხული“ და ა.შ.), განნდა არაერთი კითხვა იმის შესახებ, თუ რა უნდა გააკეთონ ინდოეთის დემოკრატიულმა ძალებმა იმისათვის, რომ დაესმარონ სხვა ერებს პოლიტიკური პლურალიზმის, კანონის უზენაესობისა და წარმომადგენლობითი მმართველობის განვითარებაში. მიუხედავად ამისა, იდნოეთი ავლებს მკაფიო ზღვარს საკუთარი დემოკრატიული ფასეულობების დაცვასა და ამ ფასეულობების სხვებისთვის თავსმოხვევას შორის.

ინდოეთის საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკა განსაკუთრებული ინტენსიურობით გამოირჩევა სამხრეთ აზიის სუბკონტინენტზე. სამხრეთ აზია არის რეგიონი, რომელიც მოიცავს ინდოეთს, პაკისტანს, ბანგლადეშს, ნეპალს, შრი-ლანკას, ბუტანს და მალდივის კუნძულებს. სამხრეთ აზია სხვა მომიჯნავე გეოგრაფიული რეგიონებისგან ბუნებრივი საზღვრებითაა გამოყოფილი. სამხრეთ აზიის სახელმწიფოების გეოსტრატეგიული მდგომარეობა საკმაოდ დიდი თავისებურებით გამოირჩევა. რეგიონის ცენტრშია ინდოეთი, ხოლო დანარჩენი სახელმწიფოები კი სუბკონტინენტის პერიფერიებზეა განლაგებული. მხოლოდ ინდოეთს აქვს საერთო სახმელეთო და/ან საზღვაო საზღვარი რეგიონის აბსოლუტურად ყველა სახელმწიფოსთან. დღეს არსებული

გეოპოლიტიკური რეალიები უდიდეს როლს თამაშობენ სამხრეთ აზიის სუბკონტინენტის სახელმწიფოთაშორისო ურთიერთობების სისტემაში.

სამხრეთ აზიის რეგიონის ქვეყნებს ძალიან ბევრი საერთო კულტურულ-ცივილიზაციური ფასეულობა აკავშირებთ. არც ფსიქოლოგიური ფაქტორია ნაკლებადმნიშვნელოვანი. წარსულში სამხრეთ აზიის ქვეყნები დიდი ბრიტანეთის კოლონიებს ან ნახევრადკოლონიებს წარმოადგენდნენ. საერთო ისტორია და ამოცანების ერთობა, რაც ისტორიული განვითარებითა და შრომის საერთაშორისო დანაწილებაში მათი არათანაბარი მდგომარეობითაა გამოწვეული, ხელს უწყობს რეგიონის ქვეყნებს შორის კავშირების გამყარებას.

ინდოეთზე მოდის სამხრეთ აზიის ტერიტორიის 73,4%, მოსახლეობის 76,5%, მთლიანი შიდა პროდუქტის 80%. მსგავსი თანაფარდობაა სამხედრო სფეროშიც. ინდოეთის რესპუბლიკის დომინირებული მდგომარეობა განსაზღვრავს რეგიონული კონფიგურაციის თავისებურებებს, რაც, ცალკეულ შემთხვევებში, სამხრეთ აზიაში ცენტრიდანული ტენდენციების გააქტიურებას უწყობს ხელს – რეგიონში ინდოეთის დომინირება მის მეზობლებში უნდობლობისა და საფრთხის შეგრძნებებს ბადებს. სამხრეთ აზიის ქვეყნები შიშობენ, რომ სუბკონტინენტზე ინდოეთის გავლენის ზრდა, გამოიწვევს მის გადაქცევას რეგიონულ ჰეგემონად. ეს, თავის მხრივ, იწვევს ამ ქვეყნების გააქტიურებას და მცდელობებს განიმტკიცონ პოზიციები სხვა ძლიერ ქვეყნებთან სამოკავშირეო ურთიერთობების განვითარებისა და, ასევე, ინდოეთთან არსებული სადაო საკითხების საერთაშორისო ასპარეზზე გატანის ხარჯზე. რაც შეეხება ინდოეთის მმართველ კლასს, ის ქვეყნის უსაფრთხოების უზრუნველყოფის პრობლემას განიხილავს სამხრეთ აზიის მთელი რეგიონის უსაფრთხოების კონტექსტში. სწორედ ამ ფაქტორიდან გამომდინარეობს დელის მისწრაფება, მაქსიმალურად განამტკიცოს ინდოეთის დომინანტი მდგომარეობა ამ რეგიონში. ნიუ დელი კატეგორიული წინააღმდეგია სამხრეთ აზიის საქმეებში გარე ძალების, მით უფრო გლობალური მასშტაბის სახელმწიფოების ჩარევისა. ყველა შემთხვევაში, სამხრეთ აზიის მცირე ქვეყნებთან სტაბილური ურთიერთობების შენარჩუნება ინდოეთის საგარეო პოლიტიკის ქვაკუთხედაა.

სამხრეთ აზიის სუბკონტინენტზე უსაფრთხოების უზრუნველყოფის კუთხით, ინდოეთის საგარეო პოლიტიკას ახასიათებს სამი ძირითადი შემაღვენელი:

- რეგიონის ქვეყნების მიმართ ინდოეთის საგარეო პოლიტიკური კურსი არის ზეპარტიული თანხმობის საგანი, რაც ნიშნავს იმას, რომ ქვეყანაში მმართველი პარტიის შეცვლა არ იწვევს ცვლილებებს ინდოეთის ეროვნულ ინტერესებში.

- საკვანძო რეგიონული პრობლემების, ისევე, როგორც რეგიონის ქვეყნებს შორის ორმხრივ ურთიერთობებში არსებული დავების გადაწყვეტა, უნდა მოხდეს სამხრეთ აზიის სუბკონტინენტის ფარგლებში, გარე ძალების (აქტორების) ჩარევის გარეშე.

- რეგიონული მდგომარეობის სტაბილიზაციის მცდელობებისას, ინდოეთი ასევე ცდილობს სამხრეთ აზიის მცირე ზომის ქვეყნებში შიდაპოლიტიკური ვითარების ნორმალიზებას, ხელს უწყობს რა იქ დემოკრატიული პროცესების განვითარებას.

ინდოეთსა და მის მეზობლებს შორის სამხრეთ აზიის სუბკონტინენტზე არსებული უთანხმოებები, ძირითადად ვლინდება სასაზღვრო-ტერიტორიული, რელიგიურ-ეთნიკური და იმიგრაციული, ასევე მილიტარიზაციასთან და წყლის რესურსების განაწილებასთან დაკავშირებული პრობლემების სახით. რაც შეეხება თანამშრომლობის გამამყარებელ ფაქტორს, ასეთად ეკონომიკური კავშირები და რეგიონის ქვეყნების მსგავსი სოციალური პრობლემები გვევლინება.

სამხრეთ აზიის რეგიონის სახელმწიფოთაშორის ურთიერთობათა სისტემაში განსაკუთრებული ადგილი უკავია ინდურ-პაკისტანურ ურთიერთობებს, რაც გამოწვეულია ამ ორი ქვეყნის უდიდესი პოლიტიკური, ეკონომიკური და სამხედრო წონით, ასევე მათ შორის არსებული დაპირისპირებით. თუმცა, ამ დაპირისპირებამ საგრძნობლად იკლო 2005 წელს. დღეს, ინდოეთსა და პაკისტანს შორის არსებულ უთანხმოებებს შორის, ყველაზე დიდი სიმწვავეთ გამოირჩევა ტერიტორიული დავა ქაშმირის კუთვნილების გამო.

ქაშმირი (ჩრდ. ინდოეთი) წარმოადგენს სამხრეთ აზიის ერთ-ერთ ყველაზე რთულ მონაკვეთს, ტერიტორიას, სადაც ერთმანეთში იკვეთება ინდოეთის, პაკისტანისა და ჩინეთის ინტერესები. სამართლებრივი თვალსაზრისით, პრობლემა დღემდე მოუგვარებელია. გაეროს იმ რეკომენდაციებმა, რაც

ითვალისწინებდა ქაშირიდან შეიარაღებული ძალების გაყვანასა და იქ რეფერენდუმის ჩატარებას, შედეგი ვერ გამოიღეს. დელი ქაშირს განიხილავს, როგორც ინდოეთის ტერიტორიის განუყოფელ ნაწილს და მზად იქნება უარი თქვას პრეტენზიებზე პაკისტანის ტერიტორიის მიმართ მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ისლამაბადი „კონტროლის ხაზს“ მუდმივ საზღვრად აღიარებს. პაკისტანის მმართველ ელიტას კი მშვენივრად ესმის, რომ ინდოეთთან ამ ტიპის კომპრომისზე წასვლა პოლიტიკური თვითმკვლელობის ტოლფასი იქნება. შექმნილი ჩიხური ვითარების გამო, ყველაზე მეტად თავად ქაშირის ადგილობრივი მოსახლეობა ზარალდება, რომელიც, ნაყოფიერი მიწისა და წიაღისეულის სიუხვის მიუხედავად, 70 წელიწადზე მეტია იძულებულია იცხოვროს მუდმივი კონფლიქტის პირობებში.

ინდოეთისა და პაკისტანის ერთმანეთისგან განსხვავებულ ეროვნულ ინტერესებს, პოლიტიკურ სისტემებს, პოლიტიკურ კულტურებსა და რელიგიურ ჰეტეროგენობას ასევე ემატება გეოსტრატეგიული ფაქტორიც. პაკისტანი ისლამური სამყაროს განუყოფელი ნაწილია, რაც საშუალებას აძლევს მას მიიღოს დამატებითი დახმარება (ეკონომიკური, სამხედრო და ა.შ.) და ამით კიდევ უფრო გააძლიეროს თავისი პოზიციები ინდოეთთან მიმართებაში. ინდურ-პაკისტანური კონფრონტაცია წარმოადგენს გამოწვევას ამერიკის შეერთებული შტატებისთვისაც, ვინაიდან, სამხრეთ აზია უშუალოდ უკავშირდება ცენტრალურ აზიასა და ახლო აღმოსავლეთს, რეგიონს, სადაც ვაშინგტონის გეოსტრატეგიული ინტერესებია თავმოყრილი.

ძალზედ რთულია ინდოეთისა და პაკისტანის ორი განსხვავებული მიდგომის შეთავსება რეგიონში სახელმწიფოთაშორისი ურთიერთობების შეუქცევად განვითარებასთან. პაკისტანი კატეგორიულად არ აღიარებს მის დამოკიდებულ მდგომარეობას ინდოეთზე და აგრძელებს სამხედრო-პოლიტიკური კონტაქტების განვითარებას გარე ძალებთან. ინდოეთისთვის კი მიუღებელია გარე ძალების მონაწილეობა სამხრეთ აზიის უსაფრთხოების რეგიონულ სისტემაში.

რელიგიური ფაქტორი თამაშობს გადამწყვეტ როლს ინდოეთ-პაკისტანის ურთიერთობებში. ნიშანდობლივია, რომ, ისლამური კანონების თანახმად, ინდუისტები ან უნდა მოექცნენ ისლამის რჯულზე, ან საერთოდ განადგურდნენ. ეს

ურთულესი პრობლემაა. ერთის მხრივ, ისლამი გვევლინება, როგორც ეროვნული ინდენტურობის ცივილიზაციურ-კულტურული ფაქტორი რეგიონში. მეორეს მხრივ კი, რეგიონში ისლამური ფუნდამენტალიზმის ზომაზე მეტად გაძლიერების შემთხვევაში, სამხრეთ აზიის სუბკონტინენტი შესაძლოა გადაიქცეს საერთაშორისო თანამეგობრობასთან ბრძოლის მთავარ ასპარეზად. პროცესმა შესაძლოა იქონიოს უარყოფითი გავლენა ინდოეთის რესპუბლიკის შიდა განვითარებაზეც. ისლამური ფუნდამენტალიზმის ზრდა გავლენას მოახდენს, როგორც ინდოეთის 100 მილიონიან (13,4%) მუსლიმ მოსახლეობაზე, ისე 800 მილიონიან (80,5%) ინდუიზმის მიმდევარ მოსახლეობაზეც. კერძოდ, ინდუისტური შოვინისტური წრეების ძალისხმევით გამო, პროცესი გამოიწვევს რელიგიური ფუნდამენტალიზმის გაღვივებას თავად ინდოეთშიც. არც ის არის შემთხვევითი, რომ გასული საუკუნის 90-იანი წლებიდან ინდუიტი ფუნდამენტალისტების პოზიციები საგრძნობლად გაძლიერდა ინდოეთში. ბოლო წლებში, ინდოეთის ზოგ შტატში ადგილი ქონდა რელიგიურ ნიადაგზე წარმოქმნილ ფართომასშტაბიან შეტაკებებს, რასაც მოსახლეობის მსხვერპლიც მოყვა. ამ პროცესის არასასურველი მიმართულებით გაგრძელების შემთხვევაში, საფრთხე დაემუქრება ინდოეთის ერთიანობას, მის სტაბილურობასა და საპარლამენტო დემოკრატიას.

რელიგიური ფაქტორი აქტუალურია არა მხოლოდ ინდურ-პაკისტანური ურთიერთობებისთვის, არამედ სამხრეთ აზიის მთელი რეგიონისთვის. რელიგიური ექსტრემიზმის გავლენა ინდოეთ-პაკისტანის ურთიერთობებზე პირდაპირ კავშირშია ისლამიზმის ტალღის აღზევებასთან, რასაც ადგილი ქონდა გასული საუკუნის 90-იანი წლების ბოლოს ახლო აღმოსავლეთის არაბულ ქვეყნებში, ავღანეთსა და პაკისტანში. რაც შეეხება უშუალოდ ჯიჰადის მონაწილეთა გამოჩენას ჯამუსა და ქაშმირის ტერიტორიაზე, ამას მოყვა ინდოეთის ამ ორ შტატში ანტისამთავრობო გამოსვლების ესკალაცია, რამაც შემდგომში მიიღო დივერსიულ-ტერორისტული ქმედებების სახე.

როგორც ინდოეთში, ისე პაკისტანშიც გამოხატავენ უკიდურეს შემოფოთებას მილიტარიზაციის პროცესთან დაკავშირებით, რაც ხორციელდება მეორე მხარის მიერ. პროცენტულ თანაფარდობაში, პაკისტანი ხარჯავს თავდაცვაზე უფრო მეტს, ვიდრე ინდოეთი. თუმცა, აბსოლუტურ ციფრებში,

ინდოეთის უპირატესობა აშკარაა ყველა ძირითადი კომპონენტის მიხედვით. ინდოეთის სამხედრო პოტენციალი შეუდარებლად დიდია. „რენდ ქორფორეიშენის“ (RAND Corporation) სპეციალისტთა პროგნოზით, 2015 წელს ინდოეთის სამხედრო კაპიტალი გაუტოლდება ჩინეთის ანალოგიურ მაჩვენებელს და სამჯერ გადააჭარბებს იაპონიის მაჩვენებელს.

ინდოეთ-პაკისტანის ურთიერთობების და, ზოგადად, სამხრეთ აზიის რეგიონული უსაფრთხოების ერთ-ერთ ყველაზე რთულ პრობლემას წარმოადგენს ორივე ქვეყანაში ბირთვული პროგრამების განვითარება. არცერთმა არ მოაწერა ხელი ხელშეკრულებას ბირთვული იარაღის გაუვრცელებლობის შესახებ. ინდოეთმა უარი თქვა მის ხელმოწერაზე ჯერ კიდევ 1983 წლის მაისში. ასევე უშედეგოდ დამთავრდა ვაშინგტონის ყველა მცდელობა, დაერწმუნებინა პაკისტანი ხელი მოეწერა ბირთვული იარაღის გაუვრცელებლობის შესახებ ხელშეკრულებისთვის. ისლამაბადში აცხადებენ, რომ პაკისტანი ხელს მოაწერს ამ დოკუმენტს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ინდოეთიც ანალოგიურად მოიქცევა. 1974 წელს პაკისტანი სპეციალური ინიციატივითაც გამოვიდა, რომლის თანახმადაც სამხრეთ აზია უნდა გამოცხადებულიყო ბირთვული იარაღისგან თავისუფალ ზონად. ინდოეთის მთავრობაში კი განმარტავენ, რომ მსგავსი მიდგომა მიუღებელია დელისთვის, რადგან ინდოეთს შესაძლოა საფრთხე დაემუქროს არა მხოლოდ პაკისტანისგან, არამედ სხვა ქვეყნის მხრიდანაც, გულისხმობენ რა ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკას. კერძოდ, დელიში მიაჩნიათ, რომ სამხრეთ აზიის გამოყოფა დანარჩენი აზიისგან ამ შემთხვევაში არ არის მართებული იმ მიზეზის გამო, რომ ჩინეთი უკვე ფლობს მძლავრ ბირთვულ არსენალს და ბალისტიკური რაკეტების სპეციალური ბაზებიც განათავსა ტიბეტში.

2013 წლის აგვისტოში, ოფიციალურმა დელიმ გაავრცელა შეტყობინება, რომლის თანახმადაც ინდოეთის ქაშირის შტატში 6 კაცისაგან შემდგარი ინდოელ მესაზღვრეთა რაზმი, რომელიც ახორციელებდა ე.წ. „კონტროლის ხაზის“ გეგმიურ პატრულირებას, თავდასხმის მსხვერპლი გახდა, რომელშიც მონაწილეობდნენ როგორც ტერორისტული ჯგუფებები, ისე პაკისტანის არმიის საკადრო ოფიცრებიც. ამ ინციდენტის შემდეგ საფრთხის ქვეშ დადგა არა მხოლოდ ქაშირის საკითხზე მიმდინარე მოლაპარაკების პროცესი, არამედ რეგიონში არსებული ის შედარებითი სტაბილურობა, რაც

ორივე მხარის ბოლო წლების აქტიური მუშაობის შედეგი იყო. როგორც წესი, მსგავსი სასაზღვრო ინციდენტები ინდოეთსა და პაკისტანს შორის ხდება სწორედ მაშინ, როდესაც იდგმება კონკრეტული ნაბიჯები ამ ორ ქვეყანას შორის ურთიერთობების ნორმალიზების კუთხით. მსგავს ფაქს ქონდა ადგილი 2013 წლის იანვარშიც, როდესაც მოლაპარაკებათა პროცესი ჩაიშალა იმის გამო, რომ სასაზღვრო ზოლში ინდოელი მესაზღვრის თავმოკვეთილი გვამი იპოვნეს.

ინდოეთის რესპუბლიკასა და პაკისტანის ისლამურ რესპუბლიკას შორის არსებული პრობლემების სიმრავლის მიუხედავად, ორი ქვეყნის მთავრობების ძალისხმევით დიდი ნაწილი სწორედაც რომ ურთიერთობების გაუმჯობესებისკენ არის მიმართული. ამ ძალისხმევამ შედეგებიც გამოიღო. დღეს ინდოეთი და პაკისტანი ახორციელებენ საგზაო რუკას ორმხრივი სავაჭრო ურთიერთობების კომპლექსური ნორმალიზებისთვის. 2012 წლის სექტემბერში კი ინდოეთმა და პაკისტანმა ხელი მოაწერეს შეთანხმებას შეზღუდული სავიზო რეჟიმის ლიბერალიზაციის შესახებ და ა.შ. ინდოეთისა და პაკისტანის თანამშრომლობის უმთავრეს მასტიმულირებელ ფაქტორად ეკონომიკა გვევლინება. სოციალური სტრუქტურების, ეკონომიკური განვითარების დონეებისა და მოდელების მსგავსებას, მათ სიახლოვეს, უდაოდ პოზიტიური გავლენის მოხდენა შეუძლია ორმხრივ ურთიერთობებზე – ჯერ ეკონომიკურ ქვესისტემაზე, ხოლო შემდგომში კი პოლიტიკურ ქვესისტემაზეც. ამ კონტექსტში მნიშვნელოვანია, რომ ბოლო ათწლეულების მანძილზე, საგრძნობლად გამყარდა პაკისტანის მსხვილი სავაჭრო-სამრეწველო ბურჟუაზიის პოზიციები. ეს სწორედ ის სოციალური ფენაა, რომელიც ყველაზე მეტად არის დაინტერესებული ინდოეთთან ხელსაყრელ ეკონომიკურ თანამშრომლობაში. მიუხედავად ამისა, თანამშრომლობის პროცესი ფერხდება დაძაბული პოლიტიკური ურთიერთობების გამო.

დასკვნა

სამხრეთ აზიის სუბკონტინენტზე მშვიდობისა და აღორძინების სტაბილური ზონის შექმნა წარმოადგენს ინდოეთის საგარეო პოლიტიკის უმთავრეს ამოცანას 21-ე საუკუნეში. დღეს ინდოეთის რესპუბლიკა უკვე არის დომინანტი ძალა სამხრეთ აზიის სუბკონტინენტზე, როგორც სამხედრო-პოლიტიკური, ისე ეკონომიკური თვალსაზრისით.

თუმცა, მის მეზობლებს ამის აღიარება უჭირთ. ამასთან, დელი ძალისხმევას არ იშურებს იმისათვის, რომ მისი გავლენა რეგიონში კიდევ უფრო გაიზარდოს. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა ეროვნული და რეგიონული უსაფრთხოების პრობლემებს და, ამ კონტექსტში, ინდოეთის ურთიერთობებს პაკისტანის ისლამურ რესპუბლიკასთან.

პაკისტანის ისლამური რესპუბლიკა ინდოეთს აღიქვამს, როგორც მთავარ სტრატეგიულ მოწინააღმდეგეს. 1971 წლის ომის შემდგომ პერიოდშიც, პაკისტანი კვლავ რჩება ინდოეთის ერთადერთ პოტენციურ მეტოქედ სამხრეთ აზიის რეგიონში. მიუხედავად იმისა, რომ პაკისტანი ფლობს ინდოეთის რესპუბლიკის ეკონომიკური, ტერიტორიული და დემოგრაფიული პოტენციალის მხოლოდ მერვედ წილს, ის მაინც რჩება რეგიონის ძლიერ სახელმწიფოდ, რაც საშუალებას აძლევს პაკისტანის მმართველ ელიტას არ შეეგუოს ინდოეთის დომინანტ მდგომარეობას სუბკონტინენტზე.

სამხრეთ აზიის სუბკონტინენტზე სიტუაცია უმეტესწილად რთულდება და მომავალშიც გართულება გეოსტრატეგიული ფაქტორის გამო, ვინაიდან პაკისტანი უშუალოდ ესაზღვრება მუსლიმურ ქვეყნებს. გარდა ამისა, მადესტაბილიზებელ ფაქტორს წარმოადგენს “ავღანეთის პრობლემის” მოუგვარებლობაც. ამ რეგიონში სტაბილურობის დამყარება, შესაძლებლობას მისცემს ინდოეთს განახორციელოს მასშტაბური ეკონომიკური თანამშრომლობა და მოახდინოს ისეთი მნიშვნელოვანი ტრანსნაციონალური პროექტების რეალიზაცია, როგორიცაა, თუნდაც, გაზსადენის მშენებლობა ირანიდან (ან თურქმენეთიდან) ინდოეთის მიმართულებით და ა.შ. შესაბამისად, უსაფრთხო, სტაბილურ გარემოსა და ეკონომიკურ თანამშრომლობას ალტერნატივა არ აქვს.

ლიტერატურა

References:

1. Avtar Singh Bhasin. India’s Foreign Relations – 2012 Documents, Public Diplomacy Division, Ministry of External Affairs, Geetika Publishers, New Delhi, 2013.
2. Hoge, James F., Jr. A Global Power Shift in the Making // Foreign Affairs, July/August, 2004.

3. India 2004, a referenca annual, Ministry of Information and Broadcasting, Government of India, 2004.
4. India Rediscovering East Asia, 24 October 2007., See at: http://www.pinr.com/report.php?ac=view_report&report_id=706&language_id=1
5. Kapila, S. India's new Government and its foreign policy options: an analysis // Saag paper, 06.07.04., No. 1049.
6. Kishore C. Dash, The Political Economy of Regional Cooperation in South Asia, Pacific Affairs, Vol. 69, no. 2 (Summer 1996).
7. Ramachandran, S. Indian foreign policy: Left foot forward // Asia Times online, 15.05.04.
8. Wildmalm, Sten. Kashmir in Comparative Perspective: Democracy and Violent Separatism in India. London: Routledge Curzon, 2002.
9. Ядерное противостояние в Южной Азии / Под ред. А.Г. Арбатова, Г.И. Чуфрина, М.: Московский центр Карнеги, 2005.

David Pipinashvili

The Main Objectives of Indian Foreign Policy and its Geostrategic Dominance on the Subcontinent of South Asia

Summary

There are several major objectives of India's foreign policy in the 21st century of which the most important are: the establishment of a stable zone of peace and prosperity on the Subcontinent of South Asia; the formation of a stable architect for peace and cooperation in Asia; the peaceful settlement of marine assets of Asia; the reinforcement of a new international role of India; and defending democratic values on International arena.

The establishment of a stable zone of peace and prosperity in South Asia is the main priority of India's foreign policy. South Asia typically consists of India, Bangladesh, Bhutan, the Maldives, Nepal, Pakistan and Sri Lanka (some definitions may also include Afghanistan). India dominates the whole area geographically. It is the only country that shares a large coast line with all the other six states while none of them have common borders with each other. In this regard, India has implemented a policy of asymmetric engagement in providing greater market access to its neighbours, which enables integration in a mutually beneficial manner. As for Afganistan, India's commitment to Afganistan is reflected in its Strategic Partnership Agreement of October 2011.

Essentially India's approach towards its neighbours is predicated upon the need to develop mutually beneficial relationships to ensure a peaceful, secure and stable neighbourhood. It is India's belief that its growth should have a beneficial impact on the region.

Today India is the dominant Regional Power of South Asia, but not in the imperialist sense. India is the leader in the field of development, resources, technology and so on. However, at several occasions the actions of India have been seen as steps taken towards the goal of becoming the —Regional Hegemon||.

Two aspects of India's foreign policy based on its national interest are often misunderstood by the South Asian neighbours and especially by Pakistan. First, India is concerned about its dominant status in the region. Thus, India has always opposed outside intervention in South Asian affairs. Second, contrary to her neighbour's perception, India has a vital interest in the territorial integrity, sovereignty, and independence of all the South Asian countries. India expects that the South Asian countries should also respect India's unity and territorial integrity.

The most crucial and serious problem that divides South Asia is the Indo-Pakistan conflict over Kashmir. India and Pakistan have divergent national ideologies and have been unable to establish a mutually acceptable power equation in South Asia.

The Indo-Pakistan conflict, the rise of global terrorism in Afghanistan, spillover effects of the ethnic and religious conflicts, cross-border terrorism, and the magnitude of bilateral disputes in South Asia, have threatened peace in this region.

Successful economic cooperation would yield a substantial peace dividend with direct welfare raising impact for India, as well as for the entire South Asian region.

Keywords: India, South Asia, Foreign Policy, Pakistan, Geostrategic dominance.

Reviewer: Professor Shota Dogonadze, Georgian Technical University

Давид Пипинашвили

Основные задачи внешней политики Индии и ее геостратегическое доминирование на Юго-азиатском субконтиненте

Резюме

Можно выделить пять главных задач, которые стоят перед внешней политикой Индии в XXI веке: создание зоны мира и процветания на Юго-азиатском субконтиненте; строительство стабильной архитектуры для мира и сотрудничества в Азии; обеспечение безопасности морского достояния Азии; усиление новой международной роли Индии (новый интернационализм); и отстаивание демократических ценностей на международной арене.

Создание зоны мира и процветания в Южной Азии является самой важной задачей внешней политики Индии. В политико-географическом отношении Южная Азия включает следующие государства: Индия, Бангладеш, Бутан, Мальдивы, Непал, Пакистан, Шри-Ланка (другие определения могут также включать Афганистан). Географически Индия доминирует на всем пространстве субконтинента. Наличие сухопутных и/или морских границ со всеми странами Южной Азии, являющихся непосредственным окружением Индии, играет большую роль для системы региональных межгосударственных связей. Исходя из этого, Индия поддерживает и развивает стабильные политические и экономические отношения с малыми государствами Южной Азии. Что касается Афганистана, интересы Индии к этому государству находят свое отражение в соглашении о стратегическом партнерстве, подписанном в октябре 2011 года.

Несмотря на преимущества интеграции, в Южной Азии очень сильны центробежные тенденции. Естественное доминирование Индии, предопределяющее развитие региональной обстановки, вызывает у соседей недоверие к ней. В частности, они опасаются, что Индия может стать «Региональным гегемоном». Это приводит к активизации с их стороны попыток укрепить свое положение на региональной и международной арене путем опоры на другие сильные державы. Однако, Индия выступает против любого вмешательства извне во внутренние дела Южной Азии. При этом, проблема обеспечения своей безопасности Индией рассматривается в рамках обеспечения безопасности всей Южной Азии.

Основной проблемой в системе межгосударственных отношений в Южной Азии являются индийско-пакистанские отношения. Внешне самое острое противоречие между двумя странами связано с вопросом о принадлежности Кашмира.

Индо-Пакистанский конфликт, рост глобального терроризма в Афганистане, наличие ядерного оружия в регионе, а также негативные процессы, которые проявляются в форме пограничных и религиозно-этнических проблем, подрывают мир в Южной Азии.

Успешное экономическое сотрудничество будет приносить существенные дивиденды в виде растущего благосостояния как для Индии, так и для всего региона Южной Азии.

Ключевые слова: Индия, Южная Азия, Внешняя политика, Пакистан, Геостратегическое доминирование.

Рецензент: Профессор Шота Догонაძე, Грузинский технический университет.

УДК 23/28+322.2

Олег Шепетяк

**Богословие и политика в немецкоязычной религиозной мысли
XX века**

В статье проведен анализ эволюции понятия политического богословия от истоков до современного его осмысления в немецкоязычной философии. Рассмотрены наработки в этом вопросе древнеримского мыслителя М.Т. Варрона. Показано средневековое раскрытие политического богословия в моделях соотношения Церкви и государства, а именно в византийской симфонии Церкви и государства и в западноевропейской теории двух мечей. Проведен анализ политической теологии К. Шмитта и Л. Штрауса, а также выделена концепция новой политической теологии Й.Б. Метца.

Ключевые слова: *теология, политика, отношения между Церковью и государством, Шмитт, Штраус, Метц.*

Природа человеческого разума построена так, что он пытается осмыслить все аспекты своего бытия и своего отношения к действительности. Поскольку человек – это многогранная сущность, охватывающая своей деятельностью и проникновением своего ума все, что его окружает, он одновременно рефлектирует о разных проявлениях бытия, нередко синтезируя их в единственную мозаику мировоззрения. Религиозному человеку присуще желание увидеть и объяснить окружающую действительность сквозь призму его религиозной веры, которая служит ему не только средством общения с Богом, но и светом, помогающим ему дать ответы на трудные вопросы своего существования. Среди вопросов, которые от момента первой встречи с окружающими людьми волнует человека, особое место занимает осмысление социально-политической действительности, то есть стремление к выработке такой модели общественной жизни, в которой каждый человек мог бы чувствовать себя счастливым и удовлетворенным. Для верующих людей, которые верят в спасение, дарованное им Богом, и ощущают его в своей повседневной жизни, религия проливает свет также и на социально-политическую жизнь.

На протяжении веков не один раз на страницах многочисленных трактатов и монографий, а также научных журналов появлялись попытки религиозного осмысления политических процессов и формирования моделей общественной жизни, основанной на

религиозных идеалах. Бесспорно, эти попытки не всегда увенчивались успехом; иногда они были полностью ошибочными. Но поскольку не ошибается только тот, кто ничего не делает, даже не состоятельные системы достойны изучения и анализа, посредством которых они все же могут быть полезными будущим поколениям. Не были защищены от ошибок и религиозные политически-социальные системы. Но все же большинство из них принесли много позитивных моментов в жизнь человечества. Христианская религиозно-политическая мысль сыграла большую роль в организации общественной жизни европейских народов и оставила существенный след в цивилизационных построениях современного мира.

Религиозное осмысление социально-политических процессов оборачивается вокруг понятия политической теологии, смысл которой на протяжении двухтысячелетней истории христианской Европы неоднократно изменялся, но все же не сдвинулся со своего главного фундамента. Начало развития этого понятия было заложено еще в древнем Риме. Оно появилось в трудах античного мыслителя и юриста Марка Теренция Варрона, который выделял три понятия теологии, а именно "theologia civilis", "theologia mythica" и "theologia naturalis". Под понятием "theologia civilis" М.Т.Варрон понимал официальный государственный культ древнего Рима. Античная римская культура характеризовалась плюрализмом религиозной жизни. Хотя в Риме существовал традиционный пантеон, во главе которой стоял Юпитер, далеко не все население империи, и даже стольного града, исповедовало эту религию. Интенсивные войны и торговые отношения, а также неоднородность населения города и наличие многих этнических групп, переселявшихся в Рим в поисках материальных благ, сформировали сложную религиозную ситуацию, в которой довольно мирно сосуществовали множественные религиозные культы. Государственная власть при этом сформировала официальный культ, который считался обязательным для всех римских граждан. В центре этой религии стоял культ императора, согласно которому все римляне обязывались признавать монарха богом и воздавать ему божественные почести, среди которых наиболее популярным было каждение ладана подле памятника императору. Этот официальный культ М.Т.Варрон и именовал *theologia civilis*, то есть термином, который впоследствии переводили на европейские языки как "политическая теология". Кроме этого М.Т.Варрон выделял так называемую *theologia mythica*, под которой он понимал мифическую и народную набожность, то есть те проявления религиозной жизни, которые практиковались в Риме, но не входили в набор гражданских

религиозных повинностей. Государственная власть не запрещала эти религиозные культы, если они не противоречили официальной религиозности. Под понятием *theologia naturalis* мыслитель понимал философское осмысление религиозности, которое неоднократно встречается в трудах античных философов.

Средневековье приносит новое понимание политического богословия. Средние века в европейской культуре отличались доминированием одной религии – христианства, которая в силу своих позиций в цивилизационных и ментальных построениях того времени не нуждалась в официальном принуждении. Осмысление политической сферы в новой религиозной ситуации переносится с области официального культа в проблему отношений Церкви и государства. Римская империя в этом плане жила в иных условиях. Император был одновременно и главой государства с неограниченной политической властью и богом, который объединял небесное и земное, сакральное и профанное. В христианской европейской культуре эти две функции разъединились. Один и тот же человек оказался членом двух полностью отличных по своей сущности социальных институтов – Церкви и государства. Поскольку членами Церкви и гражданами государства были одни и те же люди, возник вопрос о разделении их функций и в то же время об их содействии. Нужна была модель, которая бы определяла соотношения проекций потустороннего и посюстороннего в конкретной жизни человека и общества. Такие модели были сформированы. Они восприняли в себя влияние обоих заинтересованных сторон: религиозные основания общества и социально-политические процессы средневековой Европы. Западные и восточные части европейского континента двигались разными путями политического развития: на Востоке существовала могучая Византийская империя, которая объединяла большую часть восточного христианского мира, при этом Церкви были разделены на несколько патриархатов, которые сосуществовали на более или менее паритетных условиях. Роль объединяющего фундамента играло государство. Иной была ситуация на европейском Западе. Распад западной Римской империи, заселение германцев, которые только формировали свои молодые государства путем воин, объединений, распадов и постоянного перечерчивания демаркационных линий континента, сделали Западную Европу политически раздробленной. Эта раздробленность сохранялась вплоть до 800 года, когда Папа Лев III короновал Карла Великого на императора франков. В этих условиях роль объединяющего звена сыграла Церковь. Если в Византии государство часто должно было вступать в церковные дела

с целью сохранения единства и в роли третьей стороны для решения церковных проблем, ересей и расколов, то на Западе все происходило с точностью наоборот: единственная мощная Церковь выделялась на фоне небольших и нестабильных государств не только как духовная институция, но и как политическое сверхгосударственное образование, которое владело достаточной властью и общественным влиянием, чтобы изменять ход истории.

В силу исторической ситуации, сложившейся в европейском средневековом обществе и отличающейся в зависимости от специфики регионов, в Европе сформировались две господствующие модели церковно-политических отношений. Речь идет о симфонии Церкви и государства и теории двух мечей. Первая из них сформировалась и воплотилась в жизнь в Византийской империи. Некоторые исследователи считают ее "эмбриональным периодом в зарождении и первобытном развитии отношений между религией (Церковью) и государством, сложившихся в христианстве" [1, 151]. Именно "в Византии были выработаны главные принципы церковно-государственных отношений, зафиксированных в канонах и государственных законах империи, отображены в святоотеческих писаниях. В своей полноте эти принципы получили название симфонии Церкви и государства" [3, 418]. Свое полное формулирование симфония получила в шестой новелле Номоканона императора Юстиниана: "Великие блага, дарованные людям высшей благодатью Божьей, есть священство и царство, с которых первое печется о божественных делах, а второе управляет и печется человеческими делами, а оба, исходя с одного и того же источника, складывают украшение человеческой жизни. Поэтому ничто не лежит так на сердце царей, как честь священнослужителей, которые со своей стороны служат им, молясь беспрестанно за них Богу. И, если священство будет во всем доброе и угодно Богу, а государственная власть будет по правде управлять вверенном ей государством, тогда будет полное согласие между ними во всем, что служит на пользу и добро человеческого рода. Поэтому мы прилагаем большие усилия к обороне истинных догматов Божьих и чести священства, надеясь получить через это великие блага от Бога и крепко держать те, которые имеем" [2, 681]. В IX веке симфония нашла свое отображение в церковных документах. Сборник церковных канонов Эпанагога гласит: "Светская власть и священство относятся между собой, как тело и душа, необходимые для государственного устоя так само, как тело и душа в живом человеке. В связи и согласии их лежит благо государства" [2, 683]. Сложившаяся в Византии модель симфонии

Церкви и государства имела не только социально-политические предусловия, но также исторически-культурные и богословские. Во-первых, в памяти византийцев, которые именовали себя римлянами, а свое государство Римской империей, очень ярко проявлялось настроения, жившие в Риме. Если Римский император присваивал себе титул Pontifex Maximus (большой строитель мостов), который носил не политическую, а религиозную смысловую нагрузку, то есть знаменовал верховного жреца, а не государственного лидера, то в Византии осталась тенденция видеть и в христианском императоре не только политическую персону, но и религиозный авторитет. Во-вторых, попытка объединить светское государство с духовной Церковью исходила также из богословских предпосылок христианской антропологии, сформированной в Халкедонско-Ефесском христологическом догмате, который определяет соединение Бога и человека в лице Иисуса Христа как воссоединение, не стирающее ни одной черты объединяющихся сущностей. За принципом аналогии строилась и модель симфонии, объединяющая духовное и физическое в одном и том же человеке, но сохраняя проявления обоих аспектов человеческой сущности, вплоть до общественных объединений с полной системой власти.

Западная Европа избрала иной путь осуществления церковно-государственных отношений. Из явного господства Церкви над государственными образованиями в раннем Средневековье Западной Европы выросла модель отношений, получившая название "теории двух мечей" (*doctrina de duo gladii*). Эта теория основывалась на убеждении, что Христос, как истинный царь всего мира, оставил своему наследнику, Папе Римскому, всю полноту власти: духовной и светской. Символом власти было принято считать меч. Поэтому два меча – это символ духовной и светской власти. Понтифик, желая лучшей реализации власти во благо человечества, оставляет меч духовной власти (*gladius spiritualis*) в своих руках, а меч мирской власти (*gladius materialis*) передает светским монархам. Поэтому власть правителей исходит не от народа, как это принято считать с современной либеральной демократии, а от Бога и через Папу Римского. Понтифик помазывал на царство наследников престола, этим припоминая будущему правителю с чьих рук он эту власть получает, принимает участие в спорах о престолонаследии, распределяет новые земли, но не только... В его власти также и забрать корону, отлучить монарха от Церкви и освободить подданных короля или императора от обязанности послушания и повиновения монарху, как это было во время борьбы за инвеституру. Основания

теории двух мечей заложил Папа Геласий I, а пика своего развития она достигла во время понтификата Папы Григория VII. Наиболее полно теория двух мечей раскрыта в булле Бонифация VIII "Unam sanctam" 1302 года, которая раскрывает проблему церковно-государственных отношений в полемике с французским королем Филиппом IV Красивым.

Новый дух в европейское мышление принес конец XIX и начало XX веков. В это время Европа и европейцы пережили сложные ментальные, политические, экономические, культурные, личностные и многие другие изменения. Европа стала новой, открыла новые возможности, но и столкнулась с новыми проблемами, преодоление которых требует новых подходов. Изменилось и понимание термина "политическое богословие". Его начали использовать в полностью новом значении и новых контекстах. Автором концепции политического богословия на рубеже столетий стал немецкий философ и юрист Карл Шмитт, личность которого по сей день вызывает множество неоднозначных оценок. Не прибегая к анализу трудов этого мыслителя ни с позиции политической нравственности, ни с точки зрения социальных следствий, попытаемся безоговорочно затронуть его учения. К. Шмитт – консерватор, ищущий путей наилучшего развития его родины [5, 71]. Он не богослов. Поэтому понятие "политическое богословие" в контексте К. Шмитта следует понимать прежде всего как политику, или иными словами: целью его деятельности была политика, а богословие – средство достижения поставленной цели. В средневековой богословско-политической мысли, в случаях обоих сформировавшихся моделей церковно-государственных отношений, религиозные цели ставились на первый план, а политическая действительность воспринималась как средство достижения этой цели. Поэтому К. Шмитта нельзя оценивать с использованием критериев, применение которых к богословам выглядит естественно. Жизненный путь и расцвет творчества К. Шмитта совпал с глубоким кризисом германского общества. Поражения в Первой мировой войне, падение империи, с таким трудом построенной императором Вильгельмом I Гогенцоллерном и рейхсканцлером Отто фон Бисмарком, возникновение шаткой Веймарской республики, кризисы во всех проявлениях гражданской жизни.

Все это не могло, не отобразится на способе мышления большого патриота, который страстно желал возрождения былой славы Германии и выхода с продолжительного кризиса. Причину проблем Германии К. Шмитт видел в отклонениях от порядков, царивших в прошлом. Государство для возрождения, по мнению К. Шмитта,

нуждалось в решительности и твердости позиции его лидеров. Власть не терпит никаких церемонностей и снисхождений, которая вкоренилась в либеральной демократии. Вследствие Ноябрьской революции 1919 года император Вильгельм II, внук основателя Второго Рейха, отрекся от престола и переехал в Голландию. Государство, еще долго сохраняя в официальном названии слово "империя", руководствовалось республиканским строем правления. Бедность, материальные недостатки, безработица, постоянные обесценивание валюты, общегражданская депрессия вызывали регулярные мелкие восстания и общественные беспорядки, которые еще больше угнетали общество и делали выход из кризиса практически невозможным.

В этой ситуации К. Шмитт пытался переубедить Пауля фон Гинденбурга, тогдашнего президента империи, в том, что он должен действовать радикально и не бояться прибегнуть даже к наиболее жестким мерам во имя спасения государства и блага всего народа. Именно в этой дискуссии формируется социально-философская концепция К. Шмитта, которой он вошел в историю философской и политической мысли. Мыслитель мечтал о возрождении абсолютизма: хотя он и немного писал о монархии, но настаивал на проявлении абсолютистской власти даже от республиканских лидеров. Он ссылался на 48 статью Германской Конституции его времени, в которой было сказано: "Если какая-то область не исполняет обязанностей, возложенных на нее Конституцией или имперскими законами, тогда президент империи может заставить ее к этому за помощью вооруженных сил. Если в границах Германской империи серьезно нарушаются гражданская безопасность и порядок, или когда существует серьезная опасность такого нарушения, тогда президент империи может принимать меры, необходимые для возобновления гражданской безопасности и порядка, в случае необходимости с помощью вооруженных сил". Это изречение Конституции, по мнению К. Шмитта, давало главе государства неограниченные права, и он требовал от последнего использовать их с целью возобновления порядка и мирной жизни в стране.

Упомянутая статья Конституции стала центральной темой политической философии К. Шмитта. Чрезвычайные права главы государства – будь то император или президент – делают его подобным самому Богу. Как Бог правит миром на основании им же учрежденных законов и правил, так глава государства исполняет свои власть в пределах им предписанного законодательства. Особым моментом правления Божьего есть возможность переступить и

нарушать им же данный закон. Бог стремится править так, как это он приписал, но бывают такие ситуации, в которых совпадение обстоятельств принуждает законодателя переступить закон. И это его право: даже если оно не предписано в законе, оно выплывает из сущности вещей. В случае с Богом такое превышение прав ради блага человечества принято называть чудом. К. Шмитт считал, что право на чудо есть и в суверена. Анализированная мыслителем статья Конституции и есть юридическое установление права суверена на чудо. Под чудом в этом контексте следует понимать, какое угодно действие правящего лица, выходящее за пределы обычного права для реализации его власти во благо его подданных. Именно с этих соображений К. Шмитт назвал свою политически-философскую позицию политическим богословием. В своей сути у нее нет ничего общего с богословием, кроме упоминания о Боге, как о высшем суверене, на примере которого строится абсолютная власть светских суверенов, поскольку правитель трансцендентен ко всем внутригосударственным процессам, как Бог трансцендентен по отношению к миру [6, 49]. Исполновения чуда должно приносить порядок в сложившийся хаос.

Эта позиция К. Шмитта привела его к взглядам, близким к идеологии национал-социализма. Именно он, скорее за все, не желая этого прямо, стал одним с идеологов нацистской диктатуры. А. Гитлер и его сторонники неоднократно обращались к трудам К. Шмитта и даже к его личным советам. Это стало причиной осуждения К. Шмитта и его наработок в послевоенное время. Мыслитель на долгое время ушел в забвение, и если уж его вспоминали, то не для того, чтобы оценить его как ученого.

Идеи К. Шмитта частично перенял американский философ еврейского происхождения Лео Штраус, который был лично знаком с К. Шмиттом и за его протекцией получил в 1932 году стипендию от Фонда Ротшильда. Л. Штраус стал известным как основатель неоконсерватизма с элементами популярной в то время теории элит. Философ в своей критике не щадил ни либеральную демократию, ни социализм. Он считал идеальной моделью для организации европейско-американского общества старый тип государства, основанный на религиозной вере, которая гарантировала наличие в общественной жизни нравственных и духовных критериев. Л. Штраус верил в будущее общества без религии. Он же, невзирая на религиозный фундамент своей мысли, стал автором теории двойной истинны в политической науке. Л. Штраус считал, что политики должны продуцировать двойную истину. Одна из них раскрывает

политическую действительность и образует эзотерическое политическое знание. Она принадлежит исключительно узкому кругу профессиональных политиков и не должна становиться достижением широкого круга граждан. Вторая истинна – это та информация, которую политики сообщают гражданам. Она может нести адекватные факты, но это не обязательно. Очень часто политики должны лгать своим гражданам: не для того, чтобы их обворовывать или держать в смиренности, а для того, чтобы общедоступность политической информации не повредила добродетели. "Элита должна открыто презентовать неправду и жить нею, но в частной жизни она в нее не должна верить" [4, 37]. Их ложь предназначена во благо населения, но она же стоит у истоков формирования политической элиты, знания которой недоступно широким кругам.

Неоконсерватизм не часто провозглашается господствующей идеологией второй половины XX века. На первых газетных страницах и с экранов телевизоров слышны хвалебные оды исключительно либеральной демократии. Но на практике это не всегда так. Стоить вспомнить только тех политиков, которые крепко стояли на позициях консерватизма, и которым, тем не менее, удавалось срывать джек-поты голосов на выборах. Среди них дважды избиравшийся на пост президента США Рональд Вильсон Рейган, трижды восседавшая кресло премьер-министра Великобритании баронесса Маргарет Гильди Тэтчер, четырежды получавший пост федерального канцлера Германии Гельмут Коль, и множество других менее известных политических деятелей, которым консервативные взгляды отрывали путь в большую политику.

Во второй половине XX века понятие политического богословия в очередной раз изменило свое значение. Это случилось благодаря трудам немецкого католического богослова Йохана Баптиста Метца, который в студенческие годы был одним из лучших ученикам Карла Ранера. Свою позицию Й. Метц назвал словосочетанием "новое политическое богословие". Слово "новое" введено здесь для отграничения от "старого" политического богословия К. Шмитта. Если целью научной работы К. Шмитта была политика, а богословие играло роль всего лишь средства ее достижения, то для Й. Метца цель была религиозной, а политика играла роль пути к достижению спасения и построения Царства Божия. В концепции Й. Метца ощущается влияние политически-философских учений "левого католичества", Франкфуртской школы неомарксизма, наиболее представленной Вальтером Беньямином и Теодором Адорно, и философии надежды Эрнста Блоха. Также на труды Й. Метца оказало влияние богословие

надежды протестантского мыслителя Юргена Мольтманна, а также развивающееся в христианском протестантизме и в иудаизме "богословия после Авшвитца" или "холокост-теологии".

Как сын немецкого народа, в памяти которого живы ужасы двух мировых войн, Й. Метц ставил перед собой вопрос, почему страницы истории его народа были заполнены кровью его соотечественников, если его народ сохранял верность христианской вере от своих истоков. Мыслитель считал, что причиной жестоких уроков истории стало то, что богословие в его среде перешло в сферу теории, оставив на произвол практическую сторону жизни людей. К. Ранер совершил антропологический переворот в богословии, поставив в центре внимания человека. Й. Метц решил разработать практические модели реализации идей своего учителя. Так, в центре нового политического богословия становится понятие сострадания. Й. Метц отдавал предпочтение латинскому термину "compassion", поскольку считал его немецкие эквиваленты – "Mitgefühl" (сочувствие) и "Mitleid" (сопереживание) – больно пассивными.

Й. Метц не воспринимает популярное сегодня понятие "Kirchenkrise" (кризис Церкви). Вместо него он использует термин "Gotteskrise" (кризис Бога), который он впервые применил в своих лекциях в Мюнстерском университете в 1993 году. Проблема не в отсутствии религии или в утрате ее позиций в общественной жизни, а в том, что религия теряет Бога. Верующие превращаются в приверженцев какой-то теории или идеологии, а религия трансформируется в учение. Утрачивается живой контакт и общение с истинным Богом, который должен получить свое адекватное место в сердце человека. Только если в сердцах людей заселится Бог, тогда их деятельность будет выражением святости и духовности, а общество сможет превратиться в Царствие Божье.

Политика и богословие обычно считаются полностью несовместимыми проявлениями человеческой культуры. Но, как свидетельствует история их отношений, это совершенно не так. Бытие общества выражает то, что происходит в его душе. Если дух общества опустошен, тогда способ его бытия будет актуализацией знаменитой сентенции Т. Гоббса "Homo homini lupus est". Если же дух народа будет питаться словом Божиим и наполняться его благодатью, тогда его организация будет отвечать тем идеалам, которые мы именуем библейским "Царство Божье".

Литература
References:

1. Поснов М.Э. История Христианской Церкви (до разделения Церквей – 1054 г.). – Брюссель: Жизнь с Богом, 1964. – 614 с.
2. Правила Православной Церкви с толкованием Никодима, епископа Далматинско-Истрийского. Т. 1. – М.: Свято-Троицкая Сергиева Лавра, 1996. – 649 с.
3. Цыпин В.А. Церковное право: курс лекций. – М.: Изд-во МФТИ, 1994. – 440 с.
4. Riemer A.K. Pertoimperialismus und Freiheit? Die Irak-Intervention aus geökonomischer Sicht der USA im Kontext der amerikanischen Außenpolitik. / Andrea K. Riemer. – Frankfurt am Main: Peter Lang, 2008. – 149 S.
5. Salter G.M. Carl Schmitt: Law as Politics, Ideology and Strategic Myth. / Michael G. Salter. – New York: Routledge, 2012. – 301 S.
6. Scmitt C. Political Theology: Four Chapters on the Concept of Sovereignty. / [Translated by Georg Schwab]. – Cambridge (USA), London: MIT Press, 1985. – 70 p.

Рецензент: Профессор Пётр Яроцкий, Доктор философских наук, Ведущий научный сотрудник Института философии Национальной Академии Наук Украины

ოლეგ შეპეტიაკი
ღვთისმეტყველება და პოლიტიკა XX საუკუნის
გერმანულენოვან რელიგიურ აზროვნებაში

რეზიუმე

სტატიაში გაანალიზებული არის პოლიტიკური ღვთისმეტყველების ცნების ევოლუცია გერმანულენოვან ფილოსოფიაში მისი წარმოშობიდან დღემდე. განხილული არის ამ სკიოთხთან დაკავშირებით ძველი რომაელი მოაზროვნის მარკუს ტერენციუს ვარონის შეხედულებები. ნაჩვენებია არის პოლიტიკური ღვთისმეტყველების შუა საუკუნეების მოდელები ეკლესიისა და სახელმწიფოს ურთიერთობის შესახებ, კერძოდ კი სახელმწიფოსა და ეკლესიის ბიზანტიური სიმფონია და დასავლეთ ევროპული ორი მახვილის თეორია. მოცემული არის კარლ შმიტისა და ლეო შტრაუსის პოლიტიკური თეორიის

ანალიზი. ასევე წარმოხენილი არის იოჰან მეტცის ახალი პოლიტიკური თეოლოგიის კონცეფცია.

საკვანძო სიტყვები: თეოლოგია, პოლიტიკა, ურთიერთობები ეკლესიასა და სახელმწიფოს შორის, შმიტი, შტრაუსი, მეტცი.

რეცენზენტი: პროფესორი პეტრო იაროცკი, ფილოსოფიურ მეცნიერებათა დოქტორი, უკრაინის მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის ფილოსოფიის ინსტიტუტის წამყვანი მეცნიერ თანამშრომელი.

Oleh Shepetyak
Theology and Policy in German-Speaking Religious Thoughts of the XX Century

Summary

In the article the analysis of the evolution of the notion of political theology from the beginning to its modern understanding in German-speaking philosophy is performed: works concerning this issue by ancient Roman thinker M.T. Varro were reviewed, the Middle Age interpretation of political theology in models of relationships between the Church and the state is shown, in particular in Byzantium symphony of the Church and the state and in West European theory of two swords, the analysis of political theology of K. Schmitt and L. Straus as well as concepts of political theology by J.B. Metz was performed.

Keywords: Theology, policy, relationships between the Church and the state, Schmitt, Straus, Metz.

Reviewer: Professor Petro Yarotsky, Doctor of philosophical Sciences, Leading researcher of Institute of Philosophy of The National Academy of Sciences of Ukraine

Tinatin Zeragia, Dina Aslamazishvili
ROLE OF FUN AS AN ELEMENT OF TEAM CULTURE
IN ENHANCING INTRINSIC MOTIVATION

What we are looking for, first and foremost, is a sense of humor . . . We hire attitudes.'

Herb Kelleher (CEO, Southwest Airlines)

This article is dedicated to analyze one of the most critical issues in modern management and nowadays business environment. It is about increasing employee's intrinsic motivation, in order to reach the maximum of organizational performance and development. In major increasing motivation in members of teams that work within organizations. Existence of teams is crucial for many organizations in order to competitively perform their tasks and fulfill overall goals and objectives. We can assume that there can be different reasons for failure of team, but in a given article we will analyze the reasons depending on motivation and bring our attention to discuss what is the role of fun as the element of enhancing intrinsic motivation in team members.

The problem in nowadays Georgian business environment is that factors like fun and amusement are not taken as the serious determinants of employees' motivation. Mostly it is assumed that only financial benefits are enough to increase intrinsic motivation. On this subject was analyzed theoretical and practical researches.

Keywords: motivation, intrinsic motivation, team, team culture, team management, fun.

The history of teams and team building goes back to the twentieth century, at least 80 years ago. It began when Elton Mayo (Professor of Industrial Management, Harvard Business School), the founder of the human relations movement, conducted research confirming the relationship between human factors, such as self-respect, recognition, self-direction, and productivity. By professor Elton Mayo were conducted Hawthorne experiments from 1927 to 1932. The intention of the experiment was to study the relationship between productivity and work conditions. Professor Mayo started these experiments by examining the physical and environmental influences of the workplace (e.g. brightness of lights, humidity) and then moved on to the psychological aspects (e.g. breaks, group pressure, working hours, managerial leadership). Mayo's study

significantly impacted the way of management. It is regarded that it was his merit to emerge the concept of team building.

In the next two decades, other important researches and analyses had been conducted. Some of them proved team's effectiveness towards employer's self-motivation; some proved that company should be more accurate with creating better working conditions for employees. Some researchers found out that productivity increases when workers were organized into teams. During the 20th century, more and more research and real world experiences has been held by many high profile companies such as General Motors, Saab, Volvo, Honeywell, Xerox, and Pratt & Whitney, that demonstrated the effectiveness of teams and refined their structure and use. In the 90s, firms and other institutions put teams to work in a reality as the new way to solve problems, generate ideas, and accomplish important goals.

Many organizations are using teams in order to effectively involve employees in processes and solve problems. Many organizations change their design to better fit teams. Team has the function to improve existing situation in organization and solve problems. Team can be a challenge and a benefit. The dilemma is how to manage it as effectively as possible to gain all the positive sides. Lyman D. Ketchum and Eric Trist underline: Employees will best respond (be productive) when they have a high feeling of self-worth and of identification with the success of the organization' (Ketchum and Trist, 1992, p.18).

While discussing teams success there are many factors to be regarded, like how team supports the given organizations strategy, field, rules and other business systems. Before deciding which type of team should be implemented in the organization, managers should carefully research each type of teams and see how they coexist with company's cultural values. The term "culture" is very complicated and it is defined differently by different authors. Culture is one of those terms that are difficult to express distinctly, but everyone knows it when they sense it. Commonly, organizational culture is the collective behavior of people that are part of one organization. When company begins existence, it creates system that is important to work in a given industry. People begin to work according to the policies and rules company that creates. While some people work together, even one or two persons, they create style of behavior that is not written in procedural statements. When organization begins expansion, all the new employees, begin to share this behavior. Later managers of the company identify this behavior as 'organizational culture' and begin supporting to maintain its uniqueness. Depending on environmental complexities companies often need to change its structure or design. One of the types of change is

accepting team-based work conditions. In this case managers need to carefully analyze all the details in order to maintain organizational culture. Previous businesses were unaware of culture's importance and believed that it was too difficult to manage, but today they recognize that it can be used as the tool of competitive advantage.

Teams play a great role in organizational cultures as they actually change them. Team orientation is almost the initial step towards reengineering of the company's structure, and moreover it demands new organizational values, and new system of shared beliefs. Less hierarchy, more horizontal linkages, more communication, and more empowerment – all these elements are integrated into organizational culture, and without effective managing its changing teams obviously would fail. Furthermore, organizational culture should be in a fit with the types of teams presented.

To understand fully the concept of team there is a need of elaborating the concept of team culture: do teams create their own culture, despite of the organizations type of culture where they work? Any team has its attitudes, beliefs, and norms. Team culture is concerned with how the team operates including its selection procedures and power structure, how rewards are given, practice procedures, game protocols, acceptable behavior and dress code. Team culture often depends on the traditions, or lack of them, of a team. (Answers, 2012) Moreover, team culture constitutes values shared by the members of the team, and creates a foundation for team's differentiation with other teams. It is becoming crucially important that teams function productively with a minimum of supervision. Team culture ensures that its members demonstrate their best talents and function synergistically as a unit to achieve common goals. When team culture reigns, teams are dependable and consistent. People commit their ideas openly and demonstrate creativity and motivation. While the team struggles its way through development stages, members are forming internal relationships. Eventually these relationships become so much important that success or failure of team depends on this. We can characterize team's culture as the sub culture of the organization that reflects basic organizational culture's values and morale but still remains distinct and unique. People who are incorporated in teams create their typical and unique relationships that fit organizational cultures but are different from other employees and team members relationships. If these relationships are created and work in a positive way, success of the team's performance is more predictable to be real and great.

Another big issue in modern management is analyzing the critical points of successful performance of an organization. What is the reason that some people work as hard as they can and others do not? What can managers do to influence employee motivation and performance? Money is

not the only response; moreover money is an indivisible element of job, but not effective motivator. These are the fundamental questions in understanding employee's behavior. Managers who are good at psychology can hold a valuable tool of understanding the causes of behavior in organizations, predicting effects of any managerial action and directing behavior so that organizational and individual goals can be achieved. Management is not only the science that can be taught in the university and if you hold a diploma you can't be sure you are a good manager, it is more complex, there are so many human factors that person learns, understands himself, experience of living among human beings is the greatest lesson for a good manager. That's the tool manager should hold, knowledge of human factors.

Psychology differentiates motivation as the process that initiates, guides and maintains goal-oriented behaviors. Motivation is what causes us to act, whether it is getting a glass of water to reduce thirst or reading a book to gain knowledge. It involves the biological, emotional, social and cognitive forces that activate behavior. In everyday usage, the term motivation is frequently used to describe why a person does something (About.com. Human Resources, 2012).

In business, motivation is seen as internal and external factors that stimulate desire and energy in people to be continually interested in and committed to a job, role, or subject, and to exert persistent effort in attaining a goal. Motivation results from the interactions among conscious and unconscious factors such as the intensity of desire or need, incentive or reward value of the goal, and expectations of the individual and of his or her significant others (businessdictionary.com, 2012).

Today motivational issues are more complex and demanding. Employees need to be more self-managed. Extrinsic rewards can't offer that deep passion to work that is needed. Intrinsic rewards comes directly from the work employee does. In the new business environment intrinsic motivation is crucial. Surely, it doesn't mean that extrinsic rewards are unimportant. These two kinds of rewards can successfully support each other.

We can conclude that exactly motivation is that force that moves person to action. From managerial viewpoint, it defines the degree of persons' enthusiasm to work, to increase his willingness and desire to use his potentials to achieve organizational goals. The role of motivation is to develop and intensify desire in every employee of organization to work effectively in his position. In management intrinsic and extrinsic motivation are differentiated, as motivation can be a process and a result. Extrinsic motivation is usually a result of some extrinsic actions (as bonuses,

incentives, benefits etc.), intrinsic motivation is a process, which is much more complex in terms of fixing and control from managers, however which creates affective commitment and „we“ attitude in organizations.

Intrinsic motivation does not mean, however, that a person will not seek rewards. It just means that such external rewards are not enough to keep a person motivated. Now we face the managerial challenge, what can manager do to increase employees' intrinsic motivation? This task is most difficult in organizations with daily routine of work, where people do one and the same work every day. Naturally it becomes boring, even increase of salary or good insurance package won't make it interesting. Creativity, support of new ideas, freedom of fresh mind is needed. Employee must be sure that can change something, can create or innovate existing processes. This may refer to even smallest part of a whole procedure, but when employee feels that his even smallest idea is regarded, bigger intrinsic motivation can occur.

Intrinsic motivation definitely is a managerial tool, as it helps to fulfill tasks through and with other people more effectively. Fun activities can complete the positive emotions created or enhanced by intrinsic motivation, at the same time boosting motivation.

This article explores how we can connect terms fun and work or fun and management with each other. Many people think that work is place where people must always be serious, and after working hours anything can happen. What if someone works in a very stressful environment? And besides stress his work isn't quite interesting? After that tense working day person may not have desire to even go out with friends.

In large organizations almost always we can meet people who play the role of icebreakers, people who can relax a tense or formal atmosphere. Organizational culture plays a great role in this case to welcome and support that kind of people. In working teams there often can occur a stressful situations, especially on a starting developing stages. Conflicts and disagreements are natural part of it. While icebreaker is the part of a team, the big problems can be solved with humor and agreement, without irritation and fight that can eventually break down the team.

Professor David Collinson suggests that the exchange of humor at work has been found to be an effective antidote to job boredom and a useful device for the socialization of new workers (Collinson, 1988). Other experts see that joking and humor have been shown to reduce the potential for conflict (Carnevale & Isen, 1986) and increase employee creativity (Isen, Daubman, & Nowicki, 1987).

However, some well-known organizations differentiated themselves by consciously creating a climate of fun. For example, Southwest Airlines, led by CEO Herb Kelleher, who calls himself the "High Priest of Ha-Ha,"

strongly endorses the importance of fun. Southwest Airlines looks for a sense of humor in their new recruits, paints company airplanes in wild designs such as Shamu the whale, hides flight attendants in luggage racks to surprise customers, sends new hires on a scavenger hunt to uncover corporate history and culture, and produces rap music videos to communicate organizational results. Southwest Airlines wants its employees to take their jobs seriously but not themselves (Sunoo, 1995).

We can divide fun into some categories: type of fun for everyday working environment, type of fun for the specific dates (celebrations) and type of fun that is randomly decided and offered by management.

Everyday fun activities may include humor, fellowship, problem-solving, creativity, imagination. It is impossible to all the time work and even exists in a stressful and tense atmosphere. When every morning employee knows that his working day should be like a punishment for him it is almost impossible that he will last long at this job. As nowadays, human resources became the greatest asset and no organization wants to lose good employees, they will have to eliminate boring and dull work atmosphere. Line managers, team leaders are people who can be directly responsible for it. They can be trained theoretically and practically. Good everyday fun activity example is creating a humor bulletin board, where cartoons and jokes will be placed weekly.

Activities for the specific dates are not difficult to manage, because you always have time to think the thematic type of fun. This can have the form of surprise, or employees can be proposed in advance, that would give them possibility to be involved in planning, managing and decision-making processes. Every year we celebrate one and the same events, so managers every year can choose different forms of activities and elements of fun for different dates. In this case top management and creative department should be involved, that gives the event more global importance.

Randomly decided activities also require involvement of management and creative teams. Management may announce beginning of some kind of a game (intellectual, physical) at work; they can announce it among individuals or among teams or departments. The last case would be very beneficial for specific departments or teams in order to increase internal interdependence, loyalty and serves as teambuilding activity internally and externally. Announcing funny dress-up days is a good idea to have fun, when everyone is encouraged to wear silly shoes, jackets and etc. Organizing an ugly tie or ugly shoes day would be also very funny and amusing.

Some researches done in Georgian banks show that people intrinsically support fun and amusement at work. All they need is that these theories

become practically possible. But the problem is that management is not seriously involved in analyzing and implementing fun as the element of enhancing intrinsic motivation. They don't regard its role and all the possible benefits they can get. The results of research prove that employees internally are fond of having fun at work, but they don't think this is practically and officially possible.

Usually this type of organizational culture serves its employees as a higher engagement from them of making work, increasing productivity and speed. Reduces work-related stress and increases internal positive attitude. Helps developing more creative thinking, open mindedness and eventually serves as preparation element for future leaders who think openly and freely.

Many theories exist about what humor is and what is its social function. People of all ages and cultures respond to humor. The majority of people are able to experience humor or to be amused, to laugh or smile at something funny, these people are considered to have a sense of humor (Wikipedia, 2009).

Using positive humor in organizations help increasing cohesiveness, creativity, discharge of stress and tension, supports communication and successful leadership. Humor creates positive feelings among group members by reducing external threats and thereby bonding group members (Francis 1994). Humor in communication creates an open atmosphere by awakening positive emotions that enhance listening, understanding, and acceptance of messages (Greatbatch and Clark, 2002). When making a joke about a stressful situation, person develops a sense of dominance and control over it (Henman, 2001), which is incompatible with stress and anxiety (Smith et al., 1971). Person feels that can defeat this situation, feeling more confident.

Humor has so many more positive sides; it can be used by leaders, top managers, plain workers and employees. They can use it with each other, it reduces social distance between them, it crosses borders between other personal differences, it makes all individuals feel the same, feel equal. It motivates people intrinsically, makes them feel happy, makes them love their job, their company, and makes them work harder to achieve great performance.

When we talk about good sides of humor, we should not forget that, there are not the only beneficial sides of using humor at work. A large amount of humor can become boring and annoying, especially when there are more than two people with strong sense of humor, other team members can make their constant amusement demotivated and annoyed. In this case, conflicts and misunderstanding can take place that leads to the final failure

of team. Regarding these factors, team leaders and managers are obliged to protect and control borders in every employee's behavior.

Bibliography

Books and Articles:

1. Carnevale P. J. D. & Isen A. M., (1986). *'The influence of positive affect and visual access on the discovery of integrative solutions in bilateral negotiation.'* Organizational Behavior and Human Decision Processes, 37(1), pp. 1-13.
2. Collinson D. L., (1988). *'Engineering humor: Masculinity, joking and conflict in shop floorrelations'*. Organization Studies 9/2 pp. 181-199.
3. Francis L. E. (1994) *'Laughter, the best mediation: Humor as emotion management in interaction.'* Symbolic Interaction, 17(2) pp. 147- 63.
4. Greatbatch T. & Clark D. (2002). *'Laughing with the gurus.'* Business Strategy Review, 13(3) pp. 10 -18.
5. Henman L.D. (2001) *'Humor as a coping mechanism'* Lessons from POWs. Humor, 14(1) pp. 55- 82.
6. Ketchum L.D. and Trist E. L., (1992) *'All Teams Are Not Created Equal.'* Newbury Park, CA: Sage.
7. Smith, R. E., Ascough, J. C., Ettinger, R. F., & Nelson, D. A. (1971) *'Humor, anxiety, and task performance'*. Journal of Personality and Social Psychology, Vol 19(2), Aug 1971, pp. 243-246.
8. Sunoo B.P. (1995) *'How fun flies at Southwest Airlines'*, Personnel Journal, June, Vol. 74 No. 6, pp. 62-71.

Online Sources:

1. About.com. Human Resources, 2012, available at: <http://psychology.about.com/od/mindex/g/motivation-definition.htm> (07.03.12)
2. Answers, 2012, available at: <http://www.answers.com/topic/team-culture> (10.05.13)
3. businessdictionary.com, 2012, available at: <http://www.businessdictionary.com/definition/motivation.html> (18.04.12)
4. Wikipedia, 2009, available at: <http://en.wikipedia.org/wiki/Humour> (15.05.12)

Reviewer: Professor Tamaz Uzunashvili. GAU Business School

თინათინ ზერავია, დინა ასლამაზიშვილი
გართობა როგორც გუნდის კულტურის შემადგენელი ნაწილი
შინაგანი მოტივაციის ასამაღლებლად

რეზიუმე

შემდეგი სტატია ეძღვნება თანამედროვე მენეჯმენტის და დღევანდელი ბიზნეს გარემოს ერთ-ერთი ყველაზე აქტუალური საკითხის ანალიზს. საკითხის არსი მდგომარეობს თანამშრომლის შინაგანი მოტივაციის ამაღლების შესაძლებლობაში, რაც ორგანიზაციის მაქსიმალური წარმატებისა და განვითარების წინაპირობაა.

სტატია შეეხება შინაგანი მოტივაციის ამაღლებას გუნდებში რომლებიც მუშაობენ ორგანიზაციებში. გუნდური მუშაობის სისტემა ბევრი ორგანიზაციისათვის წარმოადგენს მნიშვნელოვან კომპონენტს იმისათვის რომ წარმატებით იასპარეზონ კონკურენტულ გარემოში, მიადწიონ დასახულ მიზნებს და ამოცანებს.

ქართულ ბიზნეს სამყაროში გუნდურობა მეტნაკლებად ახალი ცნებაა. ბევრი სხვადასხვა გარემოების ანალიზია საჭირო იმისათვის რომ გუნდებმა წარმატებას მიადწიონ. გუნდის წარუმატებლობამ შეიძლება გამოიწვიოს ორგანიზაციის შინაგანი ნგრევა და მარცხი გარე ბაზარზე კონკურენტების წინააღმდეგ.

შეგვიძლია ვივარაუდოთ, რომ გუნდის წარუმატებლობისათვის ბევრი მიზეზი შეიძლება არსებობდეს, თუმცა ამ კონკრეტულ სტატიაში ყურადღება შეჩერდება საკითხზე თუ რა როლს ასრულებს გართობა და სასიამოვნო სამუშაო გარემო თანამშრომლების შინაგანი მოტივაციის ამაღლების კუთხით.

პრობლემას წარმოადგენს ფაქტი, რომ დღევანდელ ბიზნეს გარემოში ზემოთ ნახსენებ საკითხებს არ ეთმობა სათანადო ყურადღება და არ არის პროფესიულ დონეზე მიღებული, რომ გართობამ შესაძლებელია აამაღლოს თანამშრომლის შინაგანი მოტივაცია. როგორც წესი მიჩნეულია, რომ მოტივაციის ამაღლების საშუალებას მხოლოდ ფინანსური წახალისებანი საწმოადგენენ.

მოცემული საკითხის ანალიზის მიზნით მოყვანილია სხვადასხვა სამეცნიერო კვლევები, ასევე პრაქტიკულ კვლევათა შედეგები.

საკვანძო სიტყვები: მოტივაცია, შინაგანი მოტივაცია, გუნდი, გუნდის კულტურა, გუნდის მართვა, გართობა.

რეცენზენტი: პროფესორი თამაზ უზუნაშვილი, ქართულ-ამერიკულ უნივერსიტეტი

ტინათინ ზერაგია, დინა ასლაშიშვილი
Роль веселья как элемента командной культуры в развитии внутренней мотивации

Резюме

В статье рассмотрен важный аспект современного бизнеса – феномен внутренней мотивации, а также роль и место веселья в командной работе. Не для кого уже не секрет, что команда – это одно из ключевых звеньев эффективной работы, однако чтобы сделать команду действительно эффективной менеджеры сталкиваются с проблемой мотивации.

В грузинских бизнес организациях управление командой – относительно новый феномен, потому необходим тщательный анализ специфики работы в команде и возможностей управления ей. Данная статья – вклад в развитие командной тематики в грузинском менеджменте.

Команда выполняет множество важных функций в организации, данная статья рассматривает одно из направлений развития эффективной команды посредством мотивации и использования феномена веселья. Для раскрытия тематики было проведено исследование, теоретические основания и практические находки которого изложены в данной статье.

Ключевые слова: мотивация, внутренняя мотивация, команда, командная культура, управление командой, феномен веселья.

Рецензент: Профессор Тамаз Узунашвили, Грузинско-Американский Университет

УДК 351.75: 32.019.52: 323.226

Сергей Белай

Теоретическое обоснование механизма поиска в электронных средствах массовой информации, блогах и социальных сетях признаков возникновения кризисных явлений (ситуаций) в современном обществе

Доказана актуальность разработки механизма поиска в электронных средствах массовой информации, блогах и социальных сетях признаков возникновения кризисных явлений (ситуаций) в современном обществе. С целью разработки механизма проведено анализ стандартных процедур контент-анализа. Приведено пример выбора текстовых шаблонов для выявления признаков появления кризисных явлений. Разработана структурная схема механизма поиска признаков возникновения кризисных ситуаций.

Ключевые слова: *механизм поиска, кризисные явления, государственное управление*

Последствия мирового экономического кризиса 2008 года негативным образом повлияли на уровень и качество жизни населения, как стран участников Европейского союза, так и государств постсоветского пространства. Самым негативным образом кризисные явления подействовали на социальную составляющую экономик государств. Расходы на социальное обеспечение населения уменьшились, уровень социальной напряженности вырос вызвав многочисленные акции неповиновения граждан в различных формах проявления – от мирных акций протеста к массовым беспорядкам. В странах Северной Африки "Революции фейсбука" доказали неспособность государственных силовых структур обеспечить национальную безопасность во время массовых акций протеста населения. Последние события в Украине (так называемые "евромайданы") в очередной раз демонстрируют необходимость наличия в органах государственной власти эффективных инструментов мониторинга и предотвращения развития подобных явлений.

Кризисные ситуации с массовым участием населения крайне опасны, они содержат в себе угрозы как травмирования и гибели большого количества граждан, так и свержения правительства, что может еще более углубить кризис. При таких условиях обеспечение

национальной безопасности государства требует принятия своевременных и адекватных управленческих решений в соответствии с существующим правовым полем. Все это бесспорно доказывает актуальность исследования вопросов предупреждения и урегулирования кризисных явлений (ситуаций) в современном обществе.

Цель статьи заключается в теоретическом обосновании механизма поиска в электронных средствах массовой информации, блогах и социальных сетях признаков возникновения кризисных ситуаций в современном обществе.

В развитых странах мира с целью прогнозирования возникновения кризисных явлений (ситуаций) применяются различные методы сбора, статистического анализа и компьютерной обработки данных о социально-протестной активности различных слоев общества. Создаются базы данных, содержащие признаки социальных явлений, кодированные и индексированные с целью ускорения доступа и анализа.

Некоторые из таких баз данных, открытые и общедоступные для использования, например, информация обо всех (независимо от тематики и численности) протестных действиях на территории Украины [1], которая собрана посредством международного фонда "Возрождение". Минимальной структурой кодирования информации в этой системе на логическом уровне является так называемое "протестное событие". В сопроводительной документации приведена методика сбора данных относящихся к этой тематике в ходе социологического опроса – определяются критерии [2] того, какие события следует отнести к классу протестных, и как кодируется собранная информация перед ее внесением в компьютер. Такая методика мало чем отличается от классических схем проведения и обработки результатов социологического опроса.

На сегодняшний день существуют современные информационно-аналитические системы, которые предназначены для содержательного анализа текстовой информации. Основными из них являются:

1. Информационно-аналитическая система "Арион" разработанная ООО "Сайтэк" (SyTech, Россия) [3]. Система предназначена для обработки структурированной и неструктурированной текстовой информации и предоставления отчетов пользователю. Ее использование предполагает настройку на форматы представления текстовой информации, настройки лингвистической системы на прикладную область применения

(определение перечней фактов и связей), статистическую обработку текстовой информации для выявления фактографической информации и формирования различных отчетов;

2. Программное средство автоматического анализа [4] "TextAnalyst", разработчик НПИЦ "МикроСистемы", является инструментом для анализа содержания текстов, смыслового поиска информации и формирования электронных архивов позволяющий на этапах работы с множеством текстов ответить на оперативные вопросы, возникающие по ходу анализа. Система резко сокращает время, необходимое эксперту для погружения в тематику, и дает множество подсказок и наводящих соображений для тонкого и углубленного анализа как всей информации в совокупности, так и отдельных ее фрагментов;

3. Проект Информационного центра "Электронные вести", что базируется на языковых средствах информационно-поисковых систем, а также методах статистики и кластерного анализа [5]. Разработанная версия системы контент-мониторинга решает задачи формирования тематических информационных каналов, дайджестов, таблиц взаимодействия (обнаруженные в родственных публикациях) и гистограмм распределения "весовых" значений.

Также создаются информационно-аналитические системы, предназначенные не только для анализа заданной текстовой информации, но и для поиска тематических текстов. Основными являются:

1. "RCO KAOT" [6; С. 237 – 238], представляет информационно-аналитическую систему на базе MS Windows и MS Internet Information Server и реализует комплекс функций интеллектуального анализа и поиска полнотекстовой информации с поддержкой пользовательского интерфейса на базе Web- технологий: контекстный поиск в модуле RCO TopSearch с применением морфологического анализа и тезауруса русского языка позволяет обеспечить эффективный поиск документов по словам, содержащиеся в них, и фразам.

2. "Галактика-ZOOM", осуществляет поиск сверхбольших текстовых базах данных и аналитическую поддержку принятия решений на основе найденной информации [7; С. 37]. Она уже работает в органах государственного управления, финансовых учреждениях, крупных медиа-компаний, в информационно-аналитических отделах служб безопасности и на других предприятиях. Клиенты этой системы: НТВ, РТР, ТВЭЛ, ЮКОС, а также Федеральная служба налоговой полиции Российской Федерации (РФ), Федеральная служба безопасности РФ, Центральная Избирательная

комиссия РФ и ее региональные отделения. Модель выбранного для исследования информационного объекта (это может быть лицо, событие, процесс, проблема) называется "информационным портретом". Такой "портрет" объекта формируется на основе заданных критериев поиска по выбранному массиву документов и представляет собой резюме прямой и косвенной информации о данном объекте.

3. "Convera RetrievalWare" – промышленное средство поиска, извлечения и анализа информации из файловых систем, систем управления базами данных, почтовых систем, систем управления документами, узлов Intranet и Internet сетей и т.д. с инструментарием для поддержки нестандартных источников информации и с расширенными интеграционными возможностями. Система разработана для решения задач извлечения, сбора, классификации и архивирования информации [8].

4. Американская компьютерная система "Наутилус", которая способна на основании данных содержащихся в сообщениях агентств и газетных статьях делать прогнозы относительно развития событий в указанном регионе [9]. Корректность прогноза этой системы была проверена с помощью так называемой "ретроспективной модели", в которой компьютер анализировал текстовые сообщения касающиеся событий, которые уже имели место, и результат которых уже был известен. Выполнялся поиск достаточно простых ключевых слов и фраз, которые, по мнению разработчиков системы, характеризуют наличие или отсутствие признаков состояния анализируемого объекта. Признаки, которые добавлялись в базу данных, подлежали геокодированию. Были проанализированы информационные потоки в странах так называемой "Арабской весны". В большинстве случаев результаты работы ретроспективной модели совпали с известным развитием событий и было обнаружено значительное социальное напряжение и заметное общественное волнение на кануне развития кризисных явлений.

Информация о структурах указанных информационно-аналитических систем крайне ограничено. Так по отношению к системе "Наутилус" сообщается только что были проанализированы более 100 000 ретроспективных источников информации, а аппаратная структура процессора содержала 1024 ядра. Также не сообщается о любой возможности работы приведенных информационно-аналитических систем с существующими электронными картами. Приведенные программные продукты перегружены опциями для качественного структурного семантического, морфологического, лингвистического и других видов анализа, которые во многих случаях

являются ненужным для поиска признаков появления кризисных ситуаций. Необходимо сказать, что данные продукты являются авторскими разработками, поэтому в процессе непосредственной эксплуатации отсутствует возможность оперативной доработки и исправления ошибок в перечисленных системах. Программные продукты имеют завышенную цену, и самое главное – есть вероятность закладки ошибок, средств для "утечки" оперативной информации и блокирования работы программ, что является крайне недопустимым для использования подобных систем в органах государственной власти.

Проводя анализ рассмотренных информационно-аналитических систем понятно, что наполнение базы данных без использования каких-либо средств автоматизации поиска, классификации и хранения информации по социальным протестным событиям в пределах всей территории государства не является эффективным решением поскольку объемы информации подлежащей обработке очень большие. Так что нужно каким-то образом ускорить процедуру отделения необходимых данных из всего массива текстовой информации. В полной мере поставлена задача может быть решена исключительно с применением сложных алгоритмов контент-анализа с привлечением синтаксической и лингвистической обработки текстовой информации.

Контент-анализ (англ. content analysis, от content – содержание) – формализованный метод изучения текстовой и графической информации, заключающийся в переводе изучаемой информации в количественные показатели и ее статистической обработке. Характеризуется большой строгостью, систематичностью. Объектом контент-анализа является содержание различных печатных изданий, радио- и телепередач, кинофильмов, рекламных сообщений, документов, публичных выступлений, материалов анкет [10; С. 212].

Метод контент-анализа широко применяется как вспомогательное средство в психологии, социологии и др. науках при анализе ответов на открытые вопросы анкет, материалов наблюдений, результатов психологического тестирования (в частности, в проективных методиках), для анализа результатов в методе фокус-групп. Подобные методы используются также в исследованиях массовых коммуникаций, в маркетинговых и многих др. исследованиях. Контент-анализ можно использовать для исследования большей части документальных источников, однако лучше всего он работает при относительно большом количестве однопорядковых данных [10; С. 221].

Однако, по мнению А.Т. Манаева не все документы могут стать объектом контент-анализа. Необходимо, чтобы исследуемое содержание позволило задать однозначное правило для надежного фиксирования нужных характеристик (принцип формализации), а также, чтобы интересующие исследователя элементы содержания встречались с достаточной частотой (принцип статистической значимости). В процедуре контент-анализа особенно важным и проблематичным является выбор единиц контент-анализа. В практике отечественных контент-аналитических исследований наиболее применяемыми единицами анализа является слово, простое предложение, суждение, тема, автор, герой, социальная ситуация, сообщение в целом и т.д. Сложные виды контент-анализа обычно оперируют не одной, а несколькими единицами анализа. Единица контент-анализа – устойчиво повторяемая смысловая единица текста, по которой оказываются статистические и структурные связи с другими единицами, а также определяются другие количественные или качественные характеристики [11].

Таким образом, такая сложная обработка текста не гарантирует надежных результатов чрезмерной сложностью природноязыковых текстов. Поэтому предлагается упрощенный подход основанный на автоматическом поиске в файле одного или нескольких "ключевых" слов или выражений (шаблонов) – то есть аналогов единиц контент-анализа, с помощью так называемых регулярных выражений [12]. Наличие таких шаблонов в тексте говорит о некоторой вероятности того факта, что текст может содержать описание событий протестного характера. Тогда текущий текстовый файл с помощью интерфейса программы передается на более детальной анализ оператору, который и проводит окончательную классификацию событий, содержащихся в тексте, и добавляет новую запись в базу данных.

Указанная в статье американская система "Наутилус" работает почти по такому принципу – с помощью поиска одного или нескольких относительно простых слов в тексте, она соотносит текстовую информацию к определенному классу событий.

В таблице 1 приведено классификационную таблицу выбора текстовых шаблонов используя принципы исчисления понятийно-тематических единиц стандартных процедур контент-анализа. Наличие в тексте указанного перечня слов и выражений, по нашему мнению может помочь в вопросе отнесения ситуации описывающих в тексте к классу социальных протестных действий, и установить описательные атрибуты этой ситуации.

Таблица 1 – Классификационная таблица выбора текстовых шаблонов

	Текстовые шаблоны
Функционирование органов государственной власти	Кризисные явления; кризисная ситуация; чрезвычайная ситуация; чрезвычайное положение; военное положение; потеря управления; захват помещений органов государственной власти и т.д.
Вид протестной активности	митинг; забастовка; шествие; протест; столкновение; перекрытие дорог; забастовка; голодание; групповые нарушения общественного порядка; беспорядки; бунт; восстание; мятеж; переворот; революция; террористический акт; внутренний конфликт и т.д.
Показатели социальной напряженности	протестные действия; недовольство; возмущение; кризис; конфликт; преступления; поджог машин, зданий; мародерство; убийства и т.д.
Социально-экономические показатели уровня жизни населения	задолженность заработной платы; увольнение; инфляция; обесценение денег; не выдача депозитов; бедность; попрошайничество, высокая смертность и т.д.

Для удобства выбора тестовых шаблонов были выбраны следующие категории:

- а) режим функционирования органов государственной власти и органов местного самоуправления;
- б) вид протестной активности граждан;
- г) показатели социальной напряженности в обществе;
- д) социально-экономические показатели уровня жизни населения.

Последние события "евромайдана" в Украине показали, что протестные события могут возникать одновременно как в различных регионах страны (во Львове, Ивано-Франковске, Тернополе, Днепропетровске, Одессе, Харькове, Луганске, Донецке) так и в районах, кварталах одного города – Киева.

Таким образом, исходя из территориальной неоднородности распределения протестных социальных данных, а также различающиеся уровни социально-экономического развития

регионов страны, выявлении более конкретной информации при переходе на анализ в масштабе региона, области, города или даже квартала, мы приходим к необходимости привлечения специальных методов геопространственного статистического анализа социальных процессов.

Современные геоинформационные системы (ГИС) имеют мощные средства статистического анализа, интегрируемые с современным программным обеспечением, сверхемкими базами данных и поэтому могут служить базовым плацдармом для создания механизма поиска признаков возникновения кризисных явлений (ситуаций) в современном обществе.

Исходя из выше сказанного предлагается следующий механизм поиска признаков появления кризисных явлений (ситуаций) в современном обществе (см. рис.1).

В начале работы описанного механизма формируется база данных текстовых шаблонов поиска, классификационная таблица выбора которых приведена в таблице 1 .

Источниками для поиска подобной информации могут быть:

– текстовые файлы предоставляемых в сетях средствами массовой информации (так называемые периодические электронные издания);

– Internet страницы различных сайтов, на которых размещаются оперативные новости и сообщения (особенно регионального и местного значения);

– соответствующие тематические блоги;

– социальные сети ("В контакте", "Одноклассники" , "Twitter" и т.д.).

Относительно последнего типа источников следует отметить, что любое чтение частной или закрытой информации может быть расценено как вмешательство в частную жизнь гражданина. Поэтому в статье источники в виде социальных сетей рассматриваются только как теоретическое, дополнительное средство получения необходимой информации с соответствующим разрешением компетентных органов.

Следующим шагом является работа модуля анализа регулярных выражений и поиск текстовых шаблонов в них. На рис.1 для примера приведены текстовые шаблоны "массовые беспорядки" с местом привязки г. Киев и "перекрытие дорог" – г. Львов.

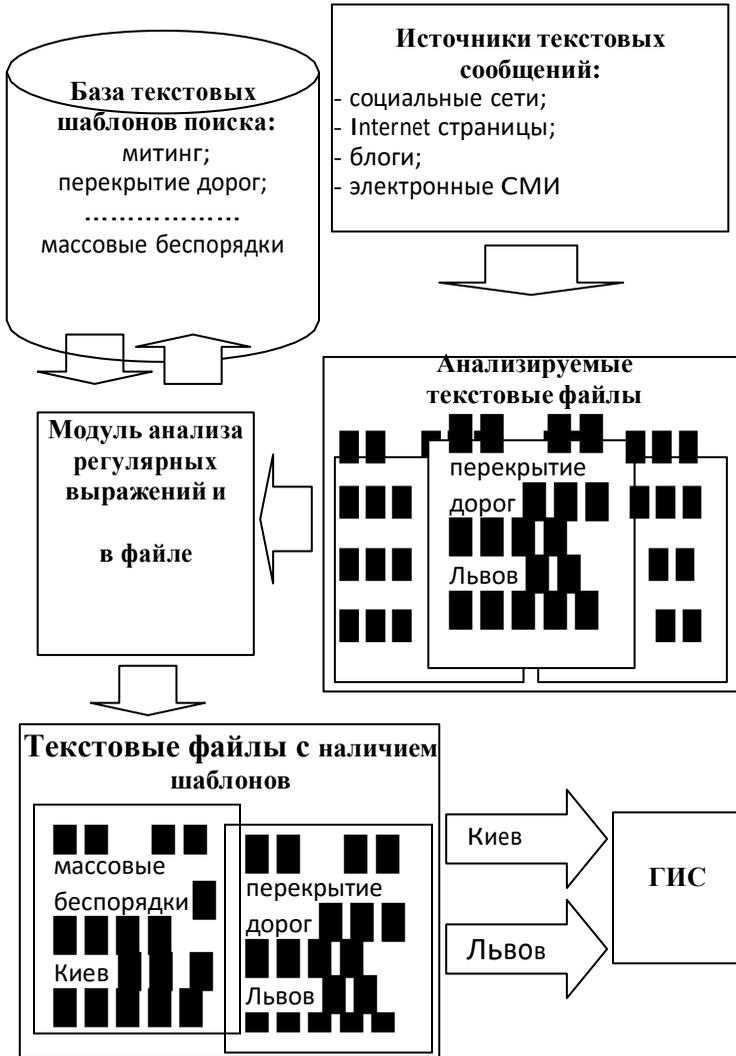

Рисунок 1 – Структура механизма поиска признаков возникновения кризисных явлений (ситуаций) в современном обществе

По результатам работы модуля найденные соответствующие текстовые шаблоны импортируются в ГИС в виде специализированного картографического слоя с соответствующими атрибутами, которые кратко формализуют событие в пределах места его возникновения, состава участников, и особенностей их действий.

В дальнейшем информация из картографического слоя экспортируется в географическую базу данных с сохранением координатной привязки, состава атрибутов, и добавлением исходного текстового файла в качестве дополнительного источника информации о событии. Для упрощения работы оператора система максимально автоматизирует процесс геопривязки события в регион электронной карты ГИС.

Таким образом, суммируя вышесказанное можно сделать следующие выводы:

1. Обеспечения национальной безопасности государства в условиях возникновения кризисных явлений требует принятия своевременных и адекватных управленческих решений органов государственной власти и местного самоуправления, которые должны быть приняты оперативно в соответствии с существующим правовым полем. В таких условиях мониторинг возможных угроз является крайне актуальной задачей.

2. Предложенный механизм поиска признаков появления кризисных ситуаций посредством использования текстовых шаблонов осуществлять поиск в сети Internet текстовых файлов с целью оценки текущей ситуации и прогнозирования возникновения кризисных явлений в регионах государства.

3. Направления дальнейших исследований будут устремлены на создание математического аппарата механизма прогнозирования возникновения кризисных явлений (ситуаций) и формирования комплексного механизма урегулирования кризисных ситуаций в регионах страны.

Литერატურა

References:

1. Протесты, победы и репрессии в Украине: результаты моніторингу, октябрь 2009 – сентябрь 2010. – К.: Центр исследования общества, 2011. – 64 с.
2. Ukrainian protest and coercion data codebook. November 1, 2011. – К.: Центр исследования общества, 2011. – 20 с.
3. Информационно-аналитическая система Arion. [Электронный ресурс]. – <http://asknet.ru/Analytics/arion.htm> (дата обращения:12.12.13).

4. TextAnalyst / Сайт НПИЦ "МикроСистемы". [Электронный ресурс]. – <http://www.analyst.ru/index.php?lang=eng&dir=content/products/&id=ta> (дата обращения: 12.12.13).
5. Г. Леліков, В. Сороко, О. Григор'єв, Д. Ланде. Моніторинг діяльності органів виконавчої влади із застосування комп'ютерної системи контент-аналізу електронних ЗМІ // Весник государственной Службы Украины. – N 2, 2002. [Электронный ресурс]. – <http://www.visti.net/~dwl/art/visn/> (дата обращения: 12.12.13).
6. Розробка форм і способів інформаційної боротьби при виконанні внутрішніми військами Міністерства Внутрішніх Справ України службово-бойових завдань / Отчет про научно-исследовательскую работу. – Харьков, Академия внутренних войск МВС Украины, 2009. – 312 с.
7. Ландэ Д. Инструментарий аналитика / Корпоративные решения // Мониторинг информации, ТЕЛЕКОМ. – 4, 2010. – С. 36 – 41. [Электронный ресурс]. – <http://poiskbook.kiev.ua/art/telecom0410/telecom0410.pdf> (дата обращения: 12.12.13).
8. Новейшие сетевые технологии. [Электронный ресурс]. – <http://www.ant.kiev.ua/convera/convera%20RV.html> (дата обращения: 12.12.13).
9. Суперкомпьютер способен предсказывать будущее / Сайт агентства новостей —Сегодня|| [Электронный ресурс]. – <http://www.segodnya.ua/news/14287696.html> (дата обращения: 12.12.13).
10. Большой психологический словарь: энциклопедия / Сост. и общ. ред. Б. Г. Мещеряков, В. П. Зинченко. – СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК. – М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2003. – 672 с.
11. Манаев О.Т. Контент-анализ – описание метода / О.Т. Манаев [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://psyfactor.org/lib/kontent.htm>.
12. Дж. Фридл. Регулярные выражения. – СПб.: Питер, 2003. – 464 с.

Рецензент: Профессор Андрей Дегтярь. Кафедра экономической теории и финансов Харьковского регионального института государственного управления Национальной академии государственного управления при Президенте Украины.

სერგეი ბელაი

მასობრივი ინფორმაციის ელექტრონულ საშუალებებში, ბლოგებში და სოციალურ ქსელებში კრიზისული მოვლენების (სიტუაციების) ნიშნების აღმოცენების მოძიების მექანიზმის თეორეტიკული დასაბუთება თანამედროვე საზოგადოებაში

რეზიუმე

დასაბუთებულია მასობრივი ინფორმაციის ელექტრონულ საშუალებებში, ბლოგებში და სოციალურ ქსელებში კრიზისული მოვლენების (სიტუაციების) ნიშნების აღმოცენების მოძიების მექანიზმის შემუშავება.

მექანიზმის შემუშავების მიზნით განხორციელებულია კონტენტ-ანალიზის სტანდარტული პროცედურების ანალიზი.

მოყვანილია ტექსტური შაბლონების შერჩევის მაგალითი კრიზისული მოვლენების გაჩენის ნიშნების გამოსავლენად.

შემუშავებული არის კრიზისული სიტუაციების აღმოცენების ნიშნების მოძიების მექანიზმის სტრუქტურული სქემა.

საკვანძო სიტყვები: ძიების მექანიზმი, კრიზისული მოვლენები, სახელმწიფო მართვა.

რეცენზენტი: პროფესორი ანდრეი დეგტიარი. უკრაინის პრეზიდენტთან არსებული სახელმწიფო მართვის ეროვნული აკადემიის ხარკოვის სახელმწიფო მართვის რეგიონალური ინსტიტუტის ეკონომიკური თეორიისა და ფინანსების კათედრა.

Sergey Belay

Theoretical Justification of the Search Engine in the Electronic Media, Blogs and Social Networking Features of Crises in Modern Society

Summary

The urgency of the development of the search engine in the electronic media, blogs and social networks signs of crisis situations.

In order to develop an approach for the selection of text templates analysis procedures conducted content analysis.

An example of selecting text templates to detect signs of the crisis.

Scheme developed search engine signs of crisis situations

Keywords: search mechanism, crisis, public administration

Reviewer: Professor Andrey Degtiar. Department of Economics and Finance of the Kharkiv Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine

ე კ მ ნ მ ი კ ე

Eka Nadareishvili

The Role of Marketing in Global and Local Apparel Industry

There is a vast literature available underlying the importance of marketing and marketing principles for the successful development and enhancement of business. The only inevitable reality of the 21st century is associated with the prompt changes. At the background of such volatile and fluctuating environment creating long term beneficial relationship with customers serve as a sound basis for future success and long term existence at the market.

All business around the world try to be prosperous. Successful companies of the 21st century tend to have common characteristics such as: sensitivity towards the target market, mutually beneficial relationship with customers, timely response to new changing market requirements and indeed constant innovation.

Global apparel industry undergoes development at the background of changing environment that makes the sector more competitive, forcing key players to be more creative capable of meeting the international market requirements. This is a must have tickets for those companies willing to stay long at the market.

Keywords: *Apparel Industry, Marketing, Technological Advancements, Globalization, Cut Make & Trim, Competitive Advantage.*

–Marketing is a management process whereby, the resources of the whole organization are utilized to satisfy the needs of selected customer groups in order to achieve the objectives of both parties. Marketing, then, is first and foremost an attitude of mind rather than a series of functional activities|| (McDonald, 1989, p. 8 cited in & Otubanjo 2013)

As argued by Ries & Trout, (1986 cited in & Otubanjo 2013) –marketing is a totally intellectual war in which you try to outmaneuver your competitors on a battleground that no one has ever seen||. This is exactly what is taking place today at the background of changing and rapidly developing environment where competition for survival and thrive is a part of everyday business life. Technological advancement, globalization, deregulation, general strides made within any business have prepared ground for changes in almost any field, global apparel industry turned out to be one of the developing industries sharing the faith of the rest.

Changes in the global apparel industry do represent a market-driven process, triggered by typical strategic marketing management issues, such as: intense competition, the ongoing globalization processes, increased global marketing and sales activities, changing structure of global competitors as well as a fierce struggle for global market shares and customers' loyalty. It won't be a surprise to underline that the basic research and development activities, in effective combination with tailored marketing and sales activities serve as the most important strategic action of the world apparel industry (Kesič & Bertoncej 2008).

As discussed by Kesič & Bertoncej (2008) globalization in its core meaning can be viewed as a compound, market-conditioned world process, which is associated and triggered from all the elements of the marketing way of thinking and acting, by rapid modification and modernization of the way business is conducted, along with increasing rivalry and competitiveness, in an attempt to optimally recognize changing needs of the global customers and obtain the ability to satisfy their long-term needs. At this background one of the key challenges and priorities remains the ability to detect the needs of customers and satisfy them in the long run.

Kotler et al (1999) argues that all companies strive to be successful. There are myriad of factors that directly contribute to making a business successful – smart strategy, dedicated skilled staff, excellent information systems and effective implementation. However, today's flourishing companies tend to have one thing in common - a strong customer-focus and a deep commitment to marketing. Successful companies of the 21st century share an absolute devotion to sensing, serving and satisfying the needs of customers in well-defined target markets. Such companies grant immense importance to the presence of motivated staff within the organization in order to deliver high quality and superior value for their customers, directly leading to high levels of customer satisfaction which serves as a backbone for success, profitability and long stance at the market.

At the background of changing and developing environment creating customer value and satisfaction are at the very heart of modern marketing thinking and practice and marketing itself is the way of delivering customer satisfaction at a profit. Hence, the goal of marketing is to attract new customers by promising superior value, and to keep current customers by delivering satisfaction (Kotler et al 1999 p 28).

The role of marketing increases dramatically and we witness its surging value every day. It is all around us, the abundance of various products saturated with innovative features in order to compete better and satisfy the chosen target group, flashing news on new products through

advertisements via different channels of communication and sales pitch from every corner. We are exposed to marketing in almost everything we do. Yet, as noted by Kotler et al (1999. p 29) -there is much more to marketing than meeting the consumer's casual eye. Behind it all is a massive network of people and activities competing for our attention and money||.

The marketing of the 21st century is a well elaborated concept, which must have an important place in minds of general managers, since offered product / services aim towards creating a synergy of excellent product meeting the market needs and customer satisfaction. So far the product offered by Georgia's apparel manufacturers is cut, make & trim service which fails to reflect the view pointed out by Dumitrescu & Fuciu (2010 pp 23-24) that -in the field of services, the marketing concept, in its most advanced form – client orientation – is incorporated in providing activities, which are in an interdependency relationship. The finality of these actions is given by the fundamental objective of every service providing unit: maximizing the profit, in the conditions of satisfying and surpassing the consumers / users expectations by quality, services and value||.

Global apparel industry has undergone tremendous changes in the last few years. The key industry players found the immediate adjustment to market trends and market demands unavoidable. In light of strong competition and rapidly changing environment understanding the market becomes more complicated, where the common sense or study often fails to be enough to find the right answer to the question on what are the key inputs of a successful marketing strategy. At this background the retention and growth of loyal customers serves as a sound foundation for further success.

With rising competition the phenomena called - global market, forces the domestic industries of each country to find more sustainable sources of competitive advantage. Today the heart of every business lies in strong market orientation. Hunt and Morgan (1999 cited in Qi, Wang, & Zhang 2010) view that market orientation is a vital source of creating a competitive advantage in any business. In addition, Narver & Slater (1990 cited in Qi, Wang, & Zhang 2010) refers to marketing orientation as an organizational culture that helps businesses to create and exceed values for customers.

Georgia's apparel factories face the need to understand the demands of changing global apparel market where rising competition forces textile and garment manufacturers to meet demanding customers' needs, lower production costs, increase production efficiency and to create leaner value-

adding processes. Coping with these changes implies the presence of a strong internal and external marketing to create a continuous supply– demand network. Constant communication with potential and actual clients is a source of gaining knowledge from customers that is later applied for customers. Most knowledge used in the apparel and fashion industry for developing products is recognized as explicit knowledge. It facilitates the generation of new revenues with the existing knowledge in the organization (Mocenco, Oiaru & Popescu 2013).

Multiple literatures support the idea that customer is a critical ally for any smart strategy within any organization. For that reason creating customer value, strong customer focus and the satisfaction of customers is the only key to succeed in business. It is also the accountability of the top management not only to make people achieve, but also improve/enhance this level of satisfaction with the key focus on constant quality improvement (Kulkarni 2013).

Market orientation and accurately elaborated marketing mix in today’s business can be reckoned as the soundest sources for sustainability and long stance in the market. As argued by Yusefi (2008 cited in Kazemi et al 2013) marketing mix of services implies a consistent and systemic attitude among its elements with the aim to be effective on customers' persuasiveness. In other words, an appropriate product is available for customers with an opposite price using desirable communicative and promotional techniques. Such attitude tends to develop customer preference for a particular product that represents a competitive advantage for an organization.

Marketing today represents an essential factor to the prosperity of all organizations around the world. The marketing strategies involve obtaining new customers, branding, and influencing performance. The reason behind all of these tactics is to encourage sales (Katoz, 2008).

As noted by Osman & Hasonah (p 52013) the speed of changes today is far more higher compared to what marketers have been used to. Many have failed to adjust immediately to new changes and hence faced a decline in gaining customer lifetime value. The intensity of rivalry amongst all international players will likely remain on rising trend posing question whether having solely competitive advantage be enough for continued existence. Companies willing to survive and sustain growth face the need to integrate the proactively in all sub functions of marketing that covers marketing management, advertising and sales promotion, market research, new product development, market logistics, customer service, trade development and customer relationship management . In light of changing and developing environment global competition in all industries is likely to

cover wider section of the marketing function, where the success lie in the effective network of relationships with the pivotal focus on customer lifetime value management.

References:

1. Dumitrescu, L. & Fuciu, M. 2010. –The Role of Database Marketing in the Operationalization of the Services Relationship Marketing –, *Management & Marketing*, (8) 1, pp 23-24, [Online]. Available at: <http://www.mnmk.ro/documents/2010/2DumitrescuFFF.pdf> [Accessed 28.11. 2013].
2. Iyamabo, J. & Otubanjo. O. 2013. –A Three-Component Definition of Strategic Marketing”, *International Journal of Marketing Studies*, (5) 1, p 18, [Online]. Available at: <http://www.ccsenet.org/journal/index.php/ijms/article/view/23908/15149> [Accessed 29.11. 2013].
3. Kulkarni , G. 2013. –Case of Successful Evolution of Strategy to Create a Sustainable Business Organization: Managerial Implications and Challenges||, *International Journal of Business and Management*, (8)5, p 79, [Online]. Available at: <http://www.ccsenet.org/journal/index.php/ijbm/article/view/24997/15581> [Accessed 29.11. 2013].
4. Kesic, D & Bertoneclj, A. 2008. Importance of Marketing Management in the World Pharmaceutical Industry, *Tržište/Market*, (20)1, pp 1-7, [Online]. Available at: <http://www.doaj.org/doaj?func=search&page=4&template=&query=the%20role%20of%20marketing¤tYear=2013&uiLanguage=en> [Accessed 28.11. 2013].
5. Kazemi, et al. 2013. –Studying the Impact of Services Marketing Mix on Preferring a Brand by Customers Case Study: Selected Branches of Mellat Bank in Isfahan Province||, *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, (03) 04, p 2, [Online]. Available at: <http://www.hrmar.com/admin/pics/1726.pdf> [Accessed 29.11. 2013].
6. Mocenco, A. Olaru.S & Popescu, G. 2013, Extensive Knowledge In Fashion Trends for Spring/ Summer 2013. *Annals of the University of Oradea. Fascicle of Textiles, Leatherwork* , (15) 1, pp 26- 29, [Online]. Available at: <http://textile.webhost.uoradea.ro/Annals/Volume%20XIV-%20Nr1-2013.pdf> [Accessed 28.11. 2013].
7. Osman, E. & Hasoneh, A. 2013. –The Role of Organizational Marketing in the New Millennium||, *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, (3) 7 pp 1-6 , [Online]. Available at:

[http://hrmars.com/hrmars_papers/The Role of Organizational Marketing in the New Millennium.pdf](http://hrmars.com/hrmars_papers/The_Role_of_Organizational_Marketing_in_the_New_Millennium.pdf) [Accessed 29.11. 2013].

8. Qi, L. Wang, K & Zhang, F. 2010. ||Research on the Relationship Among Market Orientation, Customer Relationship Management, Customer Knowledge Management and Business Performance||, *Management Science and Engineering*, (2)1, pp 2-3, [Online]. Available at: <http://cscanada.net/index.php/mse/article/view/j.mse.1913035X20080201.04/903> [Accessed 28.11. 2013].

Books

1. Kotler, P. Armstrong, G. Saunders, J & Wong, V. 1999. -Principles of Marketing|| 2nd European Edition, Prentice Hall Europe, Europe, pp 28 -29

Websites

2. Katoz, 2008, -Marketing: The Importance of Marketing in Organizational Success||, [Online]. Available at: <http://www.studymode.com/essays/Marketing-The-Importance-Of-Marketing-In-152007.html> [Accessed 29.11. 2013].

Reviewer: Professor Dina Aslamazishvili. Georgian American University, Business School.

ეკა ნადარეიშვილი

მარკეტინგის როლი გლობალურ და ადგილობრივ სამკერვალო სექტორში

რეზიუმე

უამრავი ლიტერატურა განიხილავს მარკეტინგის და მისი პრონციპების გათვალისწინების მნიშვნელობას ბიზნესის სრულყოფილი განვითარებისათვის. სწრაფი ცვლილებები 21-ე საუკუნეში გარდაუვალია, ასეთ არამდგრად ფონზე მომხმარებლებთან გრძელვადიანი ურთიერთობების დამყარება და მათთან მუდმივი კონტაქტი წარმატებული ბიზნესის საწინდარია.

ყველა ორგანიზაციის სურვილია იყოს წარმარებული. 21 საუკუნის წარმატებული ორგანიზაციების საერთო მახასიათებელია სენსიტიურობა სამიზნე ჯგუფის მიმართ, მათთან მუდმივი კავშირი და მოთხოვნებზე დროული რეაგირება. დღეს მარკეტინგი ყოველდღიური ცხოვრების ნაწილი გახდა, ამის უკან კი ძალიან დიდი შრომა დევს.

გლობალური სამკერვალო სექტორი დიდი ცვლილებების ფონზე ვითარდება, რაც აიძლებს სამკერვალო ფაბრიკებს კიდევ უფრო კონკურენტუნარიანები გახდნენ, დახვეწონ

წარმოების პროცესი და სრულად შეძლონ საერთაშორისო ბაზრის მოთხოვების დაკმაყოფილება. ამ პირობის შესრულება გარდაუვალია რადგან მხოლოდ კლიენტზე ორიენტირებული ორგანიზაციები შეძლებენ გრძელვადიან არსებობას.

საკვანძო სიტყვები: სამკერვალო სექტორი, მარკეტინგი, ტექნოლოგიური წინსვლა, გლობალიზაცია, ჭრა, კერვა და რეგულირება, კონკურენტული უპირატესობა.

რეცენზენტი: პროფესორი დინა ასლამაზიშვილი. ქართულ ამერიკული უნივერსიტეტი, ბიზნეს სკოლა.

Ека Надареишвили

Роль Маркетинга в Глобальной и Местной Швейной Индустрии

Резюме

Маркетинг и принципы маркетинга являются опорой успешного бизнеса. На фоне быстро развивающейся окружающей среды создание долгосрочных отношений становится неизбежным.

Каждая организация стремится быть успешной. Успешные организации 21-го века имеют общую черту которая выражается в сенситивности по отношению с целевой аудиторией, и в особо стремительной старании удовлетворить требования целевой группы. Сегодня маркетинг представляет часть повседневной жизни, за которой стоит беспредельный труд.

Глобальный швейный сектор развивается очень быстро. Современные тенденции заставляют фабрик быть более конкурентными, достигнуть совершенство в производственном процессе и полностью удовлетворить требования глобального рынка. Внедрение такой практики практически представляет обязанность, так как только те фабрики которые могут быть ориентированны на клиентов могут продолжать существование.

Ключевые Слова: Швейная Индустрия, Маркетинг, Технологический Прогресс, Глобализация, Торговая Фирма, Поставляющая Весь Крой Изделий и Фурнитуру, Конкурентное Преимущество.

Рецензент: Профессор Дина Асламазишвили. Грузинско-Американский Университет, Бизнес Школа.

УДК 331.101.2:355.32

Михаил Медвидь, Евгений Яковенко

**НЕОБХОДИМЫЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЕ УМЕНИЯ
ВОЕННОСЛУЖАЩЕГО ПОДРАЗДЕЛЕНИЯ
СПЕЦИАЛЬНОГО НАЗНАЧЕНИЯ ДЛЯ ЭФФЕКТИВНОГО
ВЫПОЛНЕНИЯ СЛУЖЕБНО-БОЕВЫХ ЗАДАЧ**

Показано, что на качественную составляющую занятости в воинских формированиях и правоохранительных органах специального назначения влияет, в частности, и система профессиональной подготовки. По результатам проведенного анализа нормативно-правовых актов и литературы, общеизвестных антитеррористических операций получило дальнейшее развитие определение профессиональных умений военнослужащего подразделения специального назначения, необходимых для улучшения системы его профессиональной подготовки.

***Ключевые слова:** занятость, военная служба, подразделение специального назначения, профессиональные умения, профессиональная подготовка.*

Постановка проблемы. Проанализировав глобальные проблемы войны, вооруженных конфликтов и терроризма, а также пути предотвращения их обострения в предыдущем исследовании [1], авторы пришли к таким выводам.

1. Проблемы войн, вооруженных конфликтов и терроризма являются производными проблем удовлетворения потребностей людей в условиях ограниченности необходимых для этого ресурсов.

2. К эффективным способам предотвращения обострения проблем войны, вооруженных конфликтов и терроризма относится участие государства в системах коллегиальной безопасности, а также его воинских формирований – в миротворческой деятельности.

3. Обострение глобальных проблем войны, вооруженных конфликтов и терроризма, а также поиск эффективных путей предотвращения этих явлений формируют новые требования к профессиональному уровню военнослужащего, а именно: всесторонняя подготовка к выполнению антитеррористических задач; соответствие профессионального уровня стандартам систем коллективной безопасности; языковая подготовка на уровне, который обеспечивает выполнение служебно-боевых задач в миротворческой

деятельности; подготовка по вопросам межкультурной коммуникации для предотвращения конфликтов среди военнослужащих разных стран при выполнении служебно-боевых задач.

По результатам проведенных нами исследований делаем выводы о необходимости совершенствования системы профессиональной подготовки военнослужащих и о наличии зависимости между совершенствованием этой системы и улучшением состояния занятости в воинских формированиях и правоохранительных органах специального назначения.

Результаты проведения антитеррористических операций не всегда соответствуют тем, которые ожидались. Причинами этого являются как низкий уровень руководства подразделениями специального назначения, так и отсутствие соответствующего материально-технического обеспечения выполнения специальной операции и необходимых профессиональных умений у военнослужащих этих подразделений.

Анализ последних исследований. Деятельность, которую осуществляют воинские формирования и правоохранительные органы специального назначения, называют служебно-боевой. Профессор А. Н. Шмаков дает такое определение [2, с. 382]: *служебно-боевая деятельность* является видом правоохранительной деятельности, который свойственен силам (формированиям) безопасности (силам охраны правопорядка); заключается в профилактических, охранных, режимных, защитных, изоляционно-ограничительных мероприятиях и специальных (и даже боевых) действиях, которые проводятся при чрезвычайных обстоятельствах и в военное время.

В разрезе служебно-боевой деятельности военнослужащие выполняют служебно-боевые задачи, которые различаются между собой сложностью их выполнения. В научной литературе не встречаются определения служебно-боевой задачи.

В связи с изложенным выше предлагаем такую дефиницию служебно-боевой задачи: *служебно-боевая задача* – это задача, поставленная старшим командиром (старшим оперативным начальником) подразделению, части, соединению (иногда группе или отдельному военнослужащему) для достижения общей цели специального мероприятия или специальных (боевых) действий в определенные сроки.

Такие ученые, как С. В. Бунин [3], В. В. Овчаренко [4; 5] и некоторые другие, совершенствуя систему профессиональной подготовки военнослужащих подразделений специального назначения, в своих исследованиях игнорируют их необходимые

профессиональные умения для эффективного выполнения служебно-боевых задач, по сути, нарушая таким образом методологию проведения таких исследований.

В научном труде [6] С. Н. Решетник обращает внимание на то, что "готовность будущего офицера к служебной деятельности является системой профессиональных знаний, умений, навыков, профессиональных и морально-деловых качеств, которые в комплексе обеспечивают выполнение повседневных обязанностей боевой службы при проведении профилактических, охранных, режимных, изоляционно-ограничительных мероприятий (действий) в мирное время и при чрезвычайных обстоятельствах правоохранительными методами, а при обострении обстановки – и военными".

В ходе проведения исследования [6] ученый выявил, что офицеры "испытывают недостаточность умений и навыков в работе, связанной с организацией служебной деятельности подразделений внутренних войск МВД Украины (18,67 % участников опроса). Это связано с несоответствием уровня подготовки будущих офицеров в ВВУЗах требованиям войск, а также недостаточно эффективным использованием современных методов обучения, которые позволяют курсантам за более короткий срок овладеть необходимыми умениями и навыками, сформировать у них готовность к служебной деятельности".

По результатам этого же исследования [6] С. Н. Решетником "была разработана методика формирования готовности будущих офицеров внутренних войск к служебной деятельности. Она предусматривает внедрение в учебно-воспитательный процесс высших учебных заведений обоснованных педагогических условий. В частности, предусмотрено, что положительное влияние служебной среды на формирование у курсантов мотивации к будущей профессиональной деятельности обеспечивается путем трансляции, усвоения и воспроизведения знаний, умений, навыков эффективного межличностного взаимодействия". Однако в упомянутой научной работе необходимые профессиональные умения не отражены.

Проанализировав нормативно-правовые акты и научные труды, разделим необходимые профессиональные умения военнослужащего на такие, как:

1) общие необходимые профессиональные умения:

"планировать свою деятельность" [7, с. 8];

"контролировать и регулировать уровень своего состояния готовности" [8, с. 9];

"оказывать первую помощь пострадавшим" [9];

"силового задержания преступника" [10, с. 6];

2) *необходимые профессиональные умения военнослужащего подразделения специального назначения:*

"самонастраиваться, создавать оптимальные внутренние условия для будущей деятельности" [8, с. 9];

"конструктивные, организаторские, социально-перцептивные и коммуникативные" [7, с. 9];

"оценивать значимость выполняемой задачи, прогнозировать развитие оперативной ситуации" [7, с. 8];

"грамотно взаимодействовать с военнослужащими своего спецподразделения" [11];

"принимать быстрые, но правильные решения" [7, с. 8];

"адекватно воспринимать ситуацию, контролировать свое психическое состояние, быстро адаптироваться к условиям деятельности" [7, с. 75];

"использовать приобретенный опыт профессиональной деятельности" [7, с. 8];

"передать свои знания и умения молодым сотрудникам, оказывать им помощь в освоении профессии, прививать любовь к профессии" [7, с. 91].

Сформированный перечень необходимых профессиональных умений военнослужащего подразделения специального назначения по результатам проведенного анализа нормативно-правовых актов и научных трудов, по нашему мнению, является неполным.

Цель статьи – определение необходимых профессиональных умений военнослужащего подразделения специального назначения для эффективного выполнения им служебно-боевых задач.

Изложение основного материала. Для достижения цели исследования рассмотрим определения "*подразделение специального назначения*" и "*антитеррористическая операция*" и проанализируем общеизвестные антитеррористические операции.

Воинские части специального назначения внутренних войск МВД Украины создаются для участия в охране общественного порядка и борьбе с преступностью, оперативного реагирования на действия преступных группировок и выполнения других предусмотренных действующим законодательством задач, связанных с повышенным риском для жизни и здоровья военнослужащих, требующих от личного состава высокого уровня профессиональной подготовки [12, ст. 1].

Антитеррористическая операция – комплекс скоординированных специальных мероприятий, направленных на предупреждение, предотвращение и пресечение преступных деяний,

совершаемых с террористической целью, освобождение заложников, обезвреживание террористов, минимизацию последствий террористического акта или другого преступления, осуществляемого с террористической целью [13, ст. 1].

Результаты анализа общеизвестных антитеррористических операций отражены в табл. 1. По мнению многих ученых (в частности [8, с. 6]), необходимые профессиональные умения формируются на основании определенных качеств. Результаты определения экспертными группами качеств, которые должны быть у военнослужащего-контрактника подразделения специального назначения, отражены в табл. 2 [14, с. 97].

Российский ученый А. Н. Лисняк, который параллельно проводил подобные исследования, считает, что к таким качествам относятся "антиципация, ассоциативность мышления, повышение стрессоустойчивости, повышение готовности к деятельности, принятие решений в ситуации с высокой степенью неопределенности, формирование умений ставить перспективные цели и распоряжаться своим временем, повышение конфликтологической грамотности" [7, с. 128].

С учетом изложенного выше предлагаем перечень таких профессиональных умений, которые должны быть у военнослужащего подразделения специального назначения:

- планировать свою деятельность;
- контролировать и регулировать уровень своего состояния готовности;
- оказывать первую помощь пострадавшим;
- силового задержания преступника;
- самонастраиваться, создавать оптимальные внутренние условия для будущей деятельности;
- конструктивные, организаторские, социально-перцептивные и коммуникативные;
- оценивать значимость выполняемой задачи, прогнозировать развитие оперативной ситуации;
- грамотно взаимодействовать с военнослужащими своего спецподразделения;
- принимать быстрые, но правильные решения;
- адекватно воспринимать ситуацию, контролировать свое психическое состояние, быстро адаптироваться к условиям деятельности;
- использовать приобретенный опыт профессиональной деятельности;

- передавать свои знания и умения молодым сотрудникам, оказывать им помощь в освоении профессии, прививать любовь к профессии;
- использовать в деятельности эмпирический опыт своих и чужих ошибок;
- распознавать предпосылки возникновения угроз, опасностей;
- передвигаться и сближаться с противником в условиях риска для жизни;
- профессионально использовать различные образцы оружия, технические, взрывчатые и специальные средства;
- соотносить свои действия с общественными, моральными и правовыми нормами;
- профессионально использовать знания в практической деятельности.

Исходя из определенного перечня необходимых профессиональных умений следует разработать систему профессиональной подготовки, которая обеспечивала бы их формирование у военнослужащего подразделения специального назначения.

Вывод. По результатам проведенного анализа нормативно-правовых актов и литературы, а также общеизвестных антитеррористических операций получило дальнейшее развитие определение профессиональных умений военнослужащего подразделения специального назначения, необходимых для улучшения системы его профессиональной подготовки.

Таблица 1

Результаты анализа общеизвестных антитеррористических операций

№ п/ п	Антитеррористическая операция	Какой результат был желаемым	Какой результат достигнут	Причины неполучения желаемого результата	Причины полученного результата
1	2	3	4	5	6
1	<i>Освобождение заложников в результате захвата посольства Ирана (30 апреля 1980 г., Лондон, Великобритания)</i>	Освобождение заложников, уничтожение террористов; недопущение гибели заложников	Заложники освобождены (один погиб); террористы уничтожены	Значительное затягивание времени, что привело к гибели заложника; неудачное использование взрывчатки, что вызвало пожар и значительные завалы	Хорошо организованное взаимодействие различных подразделений; удачное применение специальных средств (светозвуковых гранат, слезоточивого газа, других отвлекающих средств) для создания эффекта внезапности
2	<i>Взрывы в жилых домах (осень 1999 г., Москва, Волгодонск, Россия)</i>	Уничтожение центра подготовки террористов; захват (уничтожение) террористов	Центр подготовки террористов уничтожен	Слабая работа разведывательных подразделений и антитеррористических центров, что привело к большим потерям времени на выполнение операции	

1	2	3	4	5	6
3	<i>Освобождение заложников (25 января 2012 г., Бараве, Сомали)</i>	Освобождение заложников; уничтожены бандитской группировки	Заложники освобождены; члены бандитской группировки убиты; главарь банды сбежал	Слабая организация работы с местным населением по подготовке к проведению операции, что не дало возможности поймать главаря банды	Умелые и четко организованные действия сотрудников подразделения спецназначения; правильно определено время для проведения спецоперации и удачно использован эффект внезапности
4	<i>Освобождение театрального комплекса "Норд-Ост" от террористов (23-26 октября 2002 г., Москва, Россия)</i>	Освобождение театрального комплекса "Норд-Ост" от террористов; освобождены заложников; недопущены гибели заложников	50 террористов ликвидированы, еще несколько ранены; погибло и ранено несколько заложников	Значительное затягивание времени для подготовки и проведения штурма, что привело к гибели заложников	Организованное проведение антитеррористической операции; умелые и слаженные действия спецназовцев, которые за короткое время обезвредили большое количество террористов; удачное применение специальных средств, что позволило отвлечь внимание террористов
1	2	3	4	5	6
5	<i>Освобождение школы (1-3 сентября)</i>	Освобождение заложников из	Помещения школы освобождены от		Хорошо организованное взаимодействие различных

	2004 გ., <i>Беслан, Северная Осетия</i>)	помещений школы, уничтожены е террористов; недопущени е потерь личного состава подразделен ий	террористов; из 32 террорист ов 31 уничтоже н, один взят в плен; убиты 338 человек (из них – 117 детей); 400 человек ранены; погибли 10 сотрудни ков спецподразд еления "Альфа"		подразделений; качественное проведение штурма, что привело к уменьшению числа жертв; психологическая подготовка и патриотическое воспитание спецназовцев дали свои результаты: своими телами они прикрывали детей
6	<i>Освобожден ие заложников в торговом центре "Westgate" (21- 23 сентября 2013 г., Найроби, Кения)</i>	Освобожден ие заложников, уничтожены е бандитской группировки	Большинств о заложников освобожден ы, многие погибли; всех террористов захватить или уничтожить не удалось (уничтожены 4 из 6)	Отсутстви е четкого управлени я спецопера цией; неоперати вное прибытие спецподра зделений к месту проведени я операции (3,5 ч после начала теракта); отсутствие приборов ночного наблюден ия	
1	2	3	4	5	6
7	<i>"Молния с небес" –</i>	Освобожде ние	Заложники освобожден		Оперативное проведение

<p><i>освобождены е заложников с аэродрома в окрестностях Герата (4 октября 1995 г., Герат, Афганистан)</i></p>	<p>заложников; уничтожены е вооруженны х террористов</p>	<p>ы; террористы уничтожены</p>		<p>операции; умелые и слаженные действия сотрудников подразделения спецназначения</p>
---	--	---	--	---

Примечание. Таблица составлена авторами статьи.

Таблица 2

**Результаты определения экспертными группами качеств,
которые должны быть у военнослужащего-контрактника
подразделения специального назначения**

Вид качеств		
индивидуальные	профессиональные	самосовершенствования и нововведения
<p>Аналитическое мышление; дисциплинированность; высокий уровень физической подготовки; наблюдательность; выносливость; требовательность к себе; исполнительность; уверенность в себе</p>	<p>Наблюдательность; последовательность; оперативность; честность</p>	<p>Стойкая направленность на самореализацию и интересы коллектива; верность Военной присяге; поддержание престижа военной службы; желание стать высококвалифицированным военным профессионалом</p>

Примечание. Таблица заимствована [14, с. 97].

Литература
References:

1. Медвідь, М. М. Вплив глобалізації на формування вимог до професійного рівня військовослужбовця [Текст] / М. М. Медвідь // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. – Х. : ХарPI НАДУ "Магістр", 2012. – Вип. 3 (38). – С. 417–425.
2. Шмаков, О. М. Словник офіцера внутрішніх військ з військово-наукових питань [Текст] / О. М. Шмаков. – 5-те вид., переробл. і доповн. – Х. : Акад. ВВ МВС України, 2009. – 518 с. / Shmakov, O. M. (2009). Slovnuk ofitsera vnutrishnikh vijs'k z voienno-naukovykh pytan' [Glossary of the military and scientific questions of the Interior Troops officer] (5 d ed.). Kharkiv: Academy of Interior Troops of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine [in Ukrainian] /
3. Бунин, С. В. Совершенствование профессиональной подготовки будущих офицеров к выполнению служебно-боевых задач: на материале Военного института внутренних войск МВД России [Текст] : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.08 "Теория и методика профессионального образования" / С. В. Бунин ; Гос. образоват. учреждение высш. проф. образования "Новосибирский государственный педагогический университет". – Новосибирск, 2005. – 222 с.
4. Овчаренко, В. В. Методика оцінювання існуючого рівня підготовленості військовослужбовців підрозділу спеціального призначення внутрішніх військ до виконання бойових завдань по знешкодженню озброєних злочинців [Текст] / В. В. Овчаренко // Честь і закон. – 2011. – № 2. – С. 51–59.
5. Овчаренко, В. В. Напрямок удосконалення методики оцінювання існуючого рівня підготовки військовослужбовців підрозділу спеціального призначення до виконання завдань за призначенням [Текст] / В. В. Овчаренко // Збірник наукових праць Харківського університету Повітряних Сил ім. Івана Кожедуба. – Х. : ХУПС, 2013. – Вип. 01 (34). – С. 40–47.
6. Решетник, С. Н. Экспериментальное исследование подготовки будущих офицеров внутренних войск МВД Украины к служебной деятельности [Електронний ресурс] / С. Н. Решетник // Социосфера. – 2013. – № 4. – Режим доступу : http://sociosfera.com/publication/journal/2013/3085/eksperimentalnoe_issledovanie_podgotovki_buduvih_oficerov_vnutrennih_vojstk_mvd_ukrainy_k_sluzhebnoj_deyatelnosti/. – Назва з екрана.

7. Лисняк, А. Н. Психологическое состояние готовности сотрудников спецподразделений к профессиональной деятельности: содержание и пути совершенствования [Текст] : дис. ... канд. психол. наук : спец. 19.00.13 "Психология развития, акмеология" / А. Н. Лисняк ; Рос. акад. гос. службы при Президенте РФ. – М., 2003. – 227 с.
8. Бондаренко, Я. Г. Психологічна готовність фахівців спеціальних підрозділів МВС України до виконання професійних задач різного рівня складності [Текст] : дис. ... канд. психол. наук : спец. 19.00.06 "Юридична психологія" / Я. Г. Бондаренко ; Нац. ун-т цивільного захисту України, МНС України. – Х., 2011. – 186 с.
9. О контракте о прохождении военной службы [Электронный ресурс] : приказ Министерства внутренних дел Российской Федерации от 23 июля 2012 г. № 717. – Режим доступа : <http://www.rg.ru/2012/08/17/kontrakt-dok.html>. – Назва з екрана.
10. Усков, С. В. Формування професійних умінь курсантів у процесі спеціальної техніко-тактичної підготовки у вищих навчальних закладах МВС України [Текст] : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 "Теорія та методика навчання (загальновійськові та військово-спеціальні дисципліни)" / С. В. Усков ; Нац. ун-т оборони України. – К., 2010. – 241 с.
11. Хамидуллин, Р. Х. Дополнительная подготовка сотрудников специальных подразделений МВД РФ к исполнению служебно-боевых задач в экстремальных условиях [Текст] : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 "Общая педагогика, история педагогики и образования" / Р. Х. Хамидуллин ; Ин-т педагогики и психологии проф. образования Рос. акад. образования. – Казань, 2009. – 23 с.
12. Про затвердження Положення про військові частини спеціального призначення внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 22 лютого 1995 р. № 137. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/137-95-%D0%BF>. – Назва з екрана.
13. Про боротьбу з тероризмом [Електронний ресурс] : Закон України від 20 березня 2003 р. № 638. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/638-15>. – Назва з екрана.
14. Професійний відбір у внутрішні війська МВС України (шифр "Відбір") [Текст] : звіт про НДР (заключ.) 14.12.04 / Акад. ВВ МВС України ; кер. П. П. Круть ; викон. : М. М. Медвідь [та ін.]. – Х., 2004. – 214 с. – Інв. № 173.

Рецензенты:

Профессор Олег Амосов, первый заместитель директора Харьковского регионального института государственного управления Национальной академии государственного управления при Президенте Украины, доктор экономических наук, заслуженный деятель науки и техники Украины.

Профессор Юрий Бойчук, доктор педагогических наук, заведующий кафедры здоровья человека и коррекционного образования Харьковского национального педагогического университета имени Г.С.Сквороды.

მიხაილო მედვიდი, ევგენი იაკოვენკო
სპეციალური დანიშნულების ქვედანაყოფის სამხედრო
მოსამსახურისათვის საჭირო აუცილებელი პროფესიონალური
უნარჩვევები სამსახურებრივ-საბრძოლო ამოცანების
ეფექტიანი შესრულებისათვის

რეზიუმე

ნაჩვენებია, რომ სპეციალური დანიშნულების სამხედრო ფორმირებებსა და სამართალდამცავ ორგანოებში დასაქმების ხარისხობრივ შემადგენელს, კერძოდ, წარმოადგენს პროფესიონალური მომზადების სისტემა. ნორმატიული აქტებისა და ლიტერატურის, საყოველთაოდ ცნობილი ანტიტერორისტული ოპერაციების შედეგების ანალიზის საფუძველზე შემდგომი განვითარება განიცადა სპეციალური დანიშნულების დანაყოფის სამხედრო მოსამსახურის პროფესიონალური უნარ-ჩვევების ცნების განსაზღვრებამ, რომელიც აუცილებელია მისი პროფესიონალური მომზადების სისტემის გასაუმჯობესებლად.

საკვანძო სიტყვები: დასაქმება, სამხედრო სამსახური, სპეციალური დანიშნულების ქვედანაყოფი, პროფესიონალური უნარ-ჩვევები, პროფესიონალური მომზადება.

რეცენზენტები:

პროფესორი ოლეგ ამოსოვი, უკრაინის პრეზიდენტთან არსებული სახელმწიფო მართვის ეროვნული აკადემიის ხარკოვის სახელმწიფო მართვის რეგიონალური ინსტიტუტის დირექტორის პირველი მოადგილე, ეკონომიკის მეცნიერებათა

დოქტორი, უკრაინის მეცნიერებისა და ტექნიკის დამსახურებული მოღვაწე.

პროფესორი იური ბოიჩუკი, გ.ს.სკოვოროდას სახელობის ხარკოვის ეროვნული პედაგოგიური უნივერსიტეტის ადამიანის ჯანმრთელობისა და კორექციული განათლების კათედრის გამგე, პედაგოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი.

Mykhaylo Medvid, Yevhen Yakovenko

THE NECESSARY PROFESSIONAL SKILLS OF THE SPECIAL FORCES SERVICEMEN FOR THE EFFECTIVE IMPLEMENTATION OF SERVICE-COMBAT DUTIES

Summary

There is an influences of professional training system on the quality of employment in military and law enforcement special units. According to the results of the analysis of regulatory legal acts and literature of well-known anti-terrorist measures it was further developed the definition of professional skills of the special unit's servicemen needed to improve the system of their training.

Keywords: employment, military service, Special Forces unit, professional skills, professional training.

Reviewer:

Professor Oleg Amosov, Deputy Director of the Kharkiv Regional Institute of Public Administration of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Doctor of Economic Sciences, Honored Worker of Science and Technology;

Professor Yuriy Bojchuk, Head of the Department of human health and correctional education of Kharkov national pedagogical University H. S. Skovorody, Doctor of Pedagogical Sciences.

ს ა მ ა რ თ ა ლ ი

შამილ კამუკაშვილი
სისხლის სამართლის პოლიტიკა როგორც
დანაშაულის ღმერთმინანტი

მოცემულ ნაშრომში განხილულია სახელმწიფოს მხრიდან სისხლის სამართლის პოლიტიკის სწორი განხორციელების მნიშვნელობა. ვინაიდან სისხლის სამართლის მართებული პოლიტიკა უზრუნველყოფს დანაშაულის შემცირებას, ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების დაცვას, ამგვარად გვევლინება ის როგორც დანაშაულის დეტერმინანტი.

ასევე საუბარია საქართველოში სახელმწიფო დონეზე შეიქმნას კრიმინოლოგიური ექსპერტიზის ცენტრი, რომელიც იქნება სისხლის სამართლის მართებული პოლიტიკის განხორციელებისა და მოცემული კუთხით დაშვებული შეცდომების გამოსწორების მცდელობა.

საკვანძო სიტყვები: სისხლის სამართლის პოლიტიკა, დეტერმინანტი, კრიმინოლოგია, ექსპერტიზის ცენტრი.

საქართველოს კონსტიტუციის თანახმად, საქართველო არის დემოკრატიული რესპუბლიკა შესაბამისად სახელმწიფო რომელსაც პრეტენზია აქვს რო იყოს დემოკრატიული და სამართლებრივი განსაკუთრებული ყურადღებით უნდა მოეკიდოს სისხლის სამართლის პოლიტიკის განხორციელებას. სისხლის სამართლის მართებული პოლიტიკა უზრუნველყოფს დანაშაულის შემცირებას და კონსტიტუციის მე-2 თავით გარანტირებული ადამიანის უფლებებისა და თავისუფლებების დაცვას.[1] იმ შემთხვევაში თუ სახელმწიფო შესაძლებლობათა მაქსიმუმს არ განახორციელებს სისხლის სამართლის პოლიტიკის გატარებისთვის ეს გამოიწვევს ადამიანის უფლებების უხეშ დარღვევას, დანაშაულის გაზრდას და საზოგადოებაში სამართლებრივი კულტურის დაცემას. სისხლის სამართლის სწორი პოლიტიკა პირდაპირ კავშირშია ქვეყნის პოლიტიკურ სტაბილურობასთან, სახელმწიფო დემოკრაციასთან, საერთაშორისო საზოგადოების ურთიერთობასთან, სოციალურ ვითარებასთან, სამოქალაქო

საზოგადოებასთან, კრიმინალიზაციასთან და დანაშაულებრივ დინამიკასთან.

სისხლის სამართლის პოლიტიკა უნდა ეფუძნებოდეს საზოგადოებაში არსებულ მოთხოვნილებებს. საზოგადოების ცვლილებასთან ერთად მისი სოციალურ-ეთიკური, იდეოლოგიურ-პოლიტიკური, ორგანიზაციულ-მმართველობით, სამეცნიერო-ტექნიკური და სხვა ობიექტური მიზეზების გამო ასოციალური ქმედებანი თვისობრივად და ხარისხობრივად იცვლება. მაგალითად დღევანდელ საზოგადოებაში ინფორმაციული ტექნოლოგიების განვითარებამ განაპირობა საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსში სრულიად ახალი თავის (XXXV) ჩამოყალიბება, როგორცაა კომპიუტერული დანაშაული. ასევე ასახვა ჰპოვა „შიდსის შეყრამ (134-ე მუხლი)“, „გენეტიკური მანიპულაცია (136-ე მუხლი)“ და ა.შ.

მსგავსი ქმედებები არ შეიძლება ჩადენილ ყოფილიყო შიდსის აღმოჩენამდე ან თუნდაც კომპიუტერის გამოგონებამდე და მის მასობრივ გამოყენებამდე.

ზოგიერთი ქმედების დანაშაულებრივად მიჩნევა კი ხშირ შემთხვევაში დაკავშირებულია მმართველი ფენის პოლიტიკურ ნებასთან. მაგალითად 2004 წელს საქართველოში ხელისუფლების ცვლილებასთან ერთად მმართველი ფენის პოლიტიკური ნების საფუძველზე მოხდა სისხლის სამართლის კოდექსის 184-ე მუხლის „ცილისწამების“ დეკრიმინალიზაცია, რომელიც ამჟამად რეგულირდება კანონით „სიტყვისა და გამოსატყვის თავისუფლების შესახებ.“ [2, გვ. 34, 66]

სახელმწიფოს მხრიდან გატარებული სისხლის სამართლის პოლიტიკა პირდაპირ უნდა პასუხობდეს საზოგადოების მოთხოვნებს და არსებულ ვითარებას, ვინაიდან დანაშაულობას ხშირ შემთხვევაში იწვევს სახელმწიფოს მხრიდან დადგენილი ან სანქციონირებული ქცევის წესები, რომელნიც უპირატესად საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსში პოულობს ასახვას. შესაბამისად დგება ამოცანა გამოკვლევულ იქნეს საკანონმდებლო დანაშაულობა, კანონის კრიმინოგენულობა, ფიქცია რომლის თანახმადაც კანონი ხდება დანაშაულის წყარო, დანაშაულის კრიმინოლოგიური შესაძლებლობების შეფასება დანაშაულის სოციალური კონტროლის საქმეში აღნიშნულის შესწავლა საშუალებას მოგვცემს გამოვიკვლიოთ, როგორ ქმნიან კანონები დანაშაულს და თვითონვე

ეწინააღმდეგებიან მას. ხშირ შემთხვევაში კანონმდებელი განაპირობებს დანაშაულთა წარმოქმნას, როდესაც ამა თუ იმ ქმედებას სისხლის სამართლებრივად დასჯადად აცხადებს. [3, გვ.402] ამის ნათელი მაგალითია როდესაც ამერიკის შეერთებულ შტატებში შემოიღეს ე.წ. „მშრალი კანონი“ და დასჯადად გამოცხადდა ალკოჰოლური სასმელის ყიდვა- გაყიდვა, ამან განაპირობა გარკვეული დანაშაულებრივი დაჯგუფების შექმნა. ასეთივე მაგალითი არის როდესაც, ყოფილი საბჭოთა კავშირში 1936-1954 წ.წ. სისხლის სამართლის წესით აიკრძალა აბორტის გაკეთება აღნიშნულმა განპირობა სხვა დანაშაულის, კერძოდ კი დედის მიერ ახალშობილთა მკვლელობების რაოდენობრივი ზრდა.

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე მიზანშეწონილი იქნება თუკი სხვადასხვა სახის კანონპროექტები და განსაკუთრებით კი სისხლის სამართლის კანონპროექტები შემუშავების სტადიაზე წინასწარ გაივლის კრიმინოლოგიურ ექსპერტიზას იმ მიზნით, ხომ არ გამოიწვევს კონკრეტული კანონი სამომავლოდ სხვა დანაშაულის პროვოცირებას. მსგავსი მეთოდი დანერგილია გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკაში, სადაც სასამართლო ამ კუთხით ინტერპრეტირებულ პრინციპს საკონსტიტუციო ვალდებულებად მიიჩნევს. [4, გვ.41] სისხლის სამართლის კანონპროექტები და ნებისმიერი ცვლილება სისხლის სამართალში პირველ რიგში უნდა განიხილებოდეს შესაბამისი სპეციალისტების მიერ, საერთაშორისო ექსპერტებისა და საზოგადოებრივი ორგანიზაციებისგან რომელიც გამოიკვლევენ კონკრეტული ქმედების კრიმინალიზაცია პარალელურად ხომ არ გამოიწვევს სხვა დანაშაულობათა ზრდას.

საქართველოში სწორი სისხლის სამართლის პოლიტიკის წარმართვისთვის აუცილებელია იგი სწორედ ამგვარ კვლევაზე იყოს დაფუძნებული. ყოველი ცვლილება, რომელსაც აკლია სამეცნიერო და თეორიულ-პრაქტიკული გათვლები შესაძლებელია გახდეს სავალალო შედეგის მომტანი. ამიტომ აუცილებელია კანონმდებელი ისევე, როგორც მეცნიერები მაქსიმალურად სიფრთხილით მოეკიდონ სისხლის სამართლის კოდექსში შესაძლო ცვლილებებისა და ნოვაციების განხორციელებას. ნებისმიერი სისხლის სამართლის მატერიალურ თუ საპროცესო კოდექსში შესატანი ცვლილება განხილულ იქნეს სამეცნიერო და დიპლომატიულ საზოგადოებაში.

სწორი სისხლის სამართლის პოლიტიკის მთავარი საყრდენი მაღალი სამართლებრივი კულტურის მქონე საზოგადოებაა. დღევანდელი მდგომარეობიდან გამომდინარე საქართველოში არცთუ სახარბიელო ვითარებაა ამ კუთხით.

მთავარი ფაქტორი სამართლებრივი კულტურის ჩამოყალიბებაში არის ზნეობრივი აღზრდა, რომელიც მოიცავს განათლების, სპეციალობის მიღებას, კულტურის დანერგვას, ქართველი ერის მიერ მთელი თავისი ისტორიით გამომუშავებული ზნეობრივი ღირებულებებისა და ნორმების დამკვიდრებას. საზოგადოების ზნეობრიობაში უნდა ვეძებოთ დანაშაულის გამომწვევი მიზეზები.

ერთ-ერთი უმთავრესი საკითხია, როგორ სისხლის სამართლის პოლიტიკას განახორციელებს სახელმწიფო, იქნება ეს ხისტი თუ ლიბერალური. დღევანდელი ვითარებიდან, როცა საქართველო არის საერთაშორისო ხელშეკრულებებისა და შეთანხმებების მონაწილე, რომლებიც ჰუმანურ ელემენტს სძენს სისხლის სამართლის პოლიტიკას, აუცილებელი ხდება დაცული იქნეს ბაღანსი ჰუმანურობასა და მკაცრ პოლიტიკას შორის. სწორედ ეს ბაღანსი განსაზღვრავს მართებულ სისხლის სამართლის პოლიტიკას, თუმცა სისხლის სამართლის პოლიტიკა არ უნდა იყოს ზედმეტად ჰუმანური, ვინაიდან იგი ხელს შეუწყობს რეციდივის მატებას, ხოლო მკაცრი პოლიტიკის გატარება კი გამოიწვევს დანაშაულის ზრდას. ამის თვალსაჩინო მაგალითია ე.წ. „ნულოვანი ტოლერანტობა“.

ბოლო წლებში საქართველოს სისხლის სამართლის მატერიალურმა და საპროცესო კოდექსმა განიცადა მნიშვნელოვანი ცვლილებები, რომელსაც ახლავს დადებითი და უარყოფითი მხარეები. დღეს მართლმსაჯულება გახდა უფრო სწრაფი, გამჭვირვალე და ეფექტური. ყოველივე ეს თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისია. განსაკუთრებით აღსანიშნავია საპროცესო შეთანხმების ინსტიტუტი, რომელიც უზრუნველყოფს სწრაფ მართლმსაჯულებას, მაგრამ ქართულ რეალობაში იგი არასწორად იქნა ინტერპრეტირებული, ვინაიდან ბოლო წლებში ქვეყანაში აშკარად მახინჯი ფორმა მიიღო საპროცესო შეთანხმებამ და სისხლის სამართლის კოდექსით გათვალისწინებული დანაშაულისთვის იგი ვაჭრობის საგნად იქცა, უფრო მეტიც თითოეულ მუხლს დამნაშავის პიროვნებასა და მისი ფინანსური შესაძლებლობების გათვალისწინებით თავისი ფასი დაედო.

სისხლის სამართლის პოლიტიკა საპროცესო შეთანხმებასთან დაკავშირებით ქვეყნის ფისკალური პოლიტიკის შემადგენელი ნაწილი გახდა, რაც ერთ-ერთ ყველაზე საშიშ მოვლენად და მიჩნეული ყველგან და ყოველთვის.

დაუსაბუთებლად იგნორირებული დაზარალებულის უფლებრივი მდგომარეობა სისხლისსამართალწარმოების პროცესში. მოქმედი საპროცესო კანონმდებლობით დაზარალებული ბრალდების მხარეს აღარ წარმოადგენს და ის გათანაბრებულია მოწმესთან. სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 56-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად: „დაზარალებულს ენიჭება მოწმის ყველა და ეკისრება მისი ყველა მოვალეობა“. ეს ყოველივე განპირობებულია იმით, რომ პროკურორმა დაუბრკოლებლად მიიღოს გადაწყვეტილება საპროცესო შეთანხმებასთან დაკავშირებით. დაზარალებულის ფუნდამენტური უფლებები ამით უგულებელყოფილია, ეს მაშინ როცა უმეტეს შემთხვევაში სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყების საფუძველი სწორედ დაზარალებულის განცხადებაა. ასევე მოქმედი სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მე-3 მუხლის მე-6 პუნქტის თანახმად გამოძიებელი პროკურორთან ერთად მოიაზრება ბრალდების მხარედ. ვგონებ გამოძიებლის სტატუს უნდა ჩამოსცილდეს ბრალდების ფუნქცია, რომელიც მხოლოდ პროკუროს დაეკისრება, ხოლო გამოძიებელი გახდება ნეიტრალური, მიუკერძოებელი, რომელსაც დაევალება სრულყოფილი და ობიექტური გამოძიება მან ერთნაირი მონდომების ხარისხით უნდა შეკრიბოს როგორც, გამამართლებელი ისე გამამტყუნებელი მტკიცებულებები. სწორედ ასეთი მიდგომა უზრუნველყოფს ბრალდებისა და დაცვის მხარეთა უფლებების დაბალანსებას.

თემის აქტუალურობას განაპირობებს საქართველოში არსებული სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა და საზოგადოება მოითხოვს სამართლიანობის აღდგენას. სწორედ აქედან გამომდინარე სისხლის სამართლის მართებული პოლიტიკა პირდაპირ კავშირშია სამართლიანობასთან რის გამოც, მიზანშეწონილად მიმაჩნია და ვგონებ, რომ საქართველოში უნდა ჩამოყალიბდეს ერთიანი ქმედითი სისხლის სამართლის პოლიტიკა, რომელიც დაეფუძნება სამეცნიერო, სამთავრობო-საშორის, საზოგადოებრივი, სახელისუფლებო და საერთაშორისო აზრთა ნაზავს. ყოველივეამისათვის სასურველი იქნება საქართველოში

სახელმწიფო დონეზე შეიქმნას კრიმინოლოგიური ექსპერტიზის ცენტრი. აღნიშნული იქნება სისხლის სამართლის მართებული პოლიტიკის განხორციელების და მოცემული კუთხით დაშვებული შეცდომების გამოსწორების მცდელობა.

ლიტერატურა

References:

1. saqarTvelos kostitucia, me-2 Tavi, 1995 weli.
2. j. gaxokiZe, m. gabunia „kriminologia||, 2012 weli, gv. 34, 66.
3. ШестаковД. А. криминология,СПТ. 2006, С. 402
4. beJaSvili I. sakanonmdeblo teqnika, Tb. 2008 w. gv.41

Shamil Dzamukashvili

Policy of the Criminal Case - Determinant of Crime

Summary

This paper discusses the correct executing of the policy of the criminal case by the state. Since the correct policy of the criminal case provides a decrease in crime, the protection of human rights and freedoms, it is a determinant of crime.

Furthermore, it refers to creation of criminal expertise center in Georgia at the state level, which will attempt to implement the policy of a criminal case and correcting of gaps made at a given point.

Keywords: Politics of the criminal case, the determinant, criminology, Center of Expertise

Reviewer: Professor Mikhail Gabunia, Georgian Technical University

Шамиль Дзамукашвили

Политика уголовного дела, как детерминант преступности

Резюме

Вданном труде рассмотрено правильное значение осуществления политики уголовного дела со стороны государства. Так как правильная политика уголовного дела обеспечивает снижение

уровня преступности, защиту прав и свободы человека, оно является детерминантом преступности.

Также речь идет о том, чтобы создать в Грузии на государственном уровне криминальный центр экспертизы, что послужит попыткой осуществления правильной политики уголовного дела и исправления ошибки, допущенной под данным углом.

Ключевые слова: Политика уголовного дела, детерминант, криминология, центр экспертизы

Рецензент: Профессор Михаил Габуня, Грузинский технический университет.

УДК 353.9

Николай Орлов
**ОБОСНОВАНИЕ РАСШИРЕННОГО ПОНЯТИЯ «СИЛЫ
ОХРАНЫ ОБЩЕСТВЕННОГО ПОРЯДКА»**

На основе анализа социально-политической обстановки в Украине и задач, решаемых силами охраны общественного порядка, обосновано расширенное понятие этих сил. Предложено направление дальнейшего исследования по формированию данных сил, способных обеспечить эффективную охрану общественного порядка и надежное обеспечение общественной безопасности при различных условиях усложнения обстановки в регионе государства как в мирное, так и военное время.

Ключевые слова: *силы охраны общественного порядка, внутренняя безопасность государства, регион государства, силовые структуры.*

Постановка проблемы. События в Украине последних месяцев 2013 г. и первых месяцев 2014 г. вынуждают ученых и практиков снова и снова вернуться к проблеме сил охраны общественного порядка: кто должен ими управлять, а значит и отвечать за их действия; какая должна быть законодательная база применения этих сил в экстремальных условиях; какой необходимый состав сил должен быть в регионах и в государстве в целом. На наш взгляд, первые две проблемы – это вопросы, которые должны решать высшие органы власти и юристы. Третья проблема интересует ученых, которые занимаются исследованием вопросов внутренней безопасности государства, взаимодействием органов исполнительной власти и органов силовых структур в сфере обеспечения общественного порядка, а так же государственным управлением, составляющей которого есть военное управление, в том числе и управление силами охраны общественного порядка.

В связи с изложенным выше, проблема обоснования расширенного понятия «силы охраны общественного порядка» есть тем началом, которое может создать предпосылки для рассмотрения других проблем, связанных с внутренней безопасностью Украины

Анализ последних исследований публикаций. Понятие силы охраны общественного порядка и их участие в обеспечении внутренней безопасности государства обосновывали как украинские

ученые (В. Горбулин, И. Кириченко, Г. Новицкий, А. Шмаков и др.) так и зарубежные (Т. Гарр, Б. Исаев, А Усачов, и др.).

В работе [1] автор обосновал задачи подразделений силовых структур в сфере охраны общественного порядка без детализации необходимости расширения их состава. О необходимости совершенствования научного сопровождения служебно-боевой деятельности сил охраны общественного порядка детально изложено авторами в работе [2], но необходимый состав сил – не изложен.

Цель статьи. На основе анализа социально-политической обстановки в Украине и задач, решаемых силами охраны общественного порядка обосновать расширенное понятие этих сил и предложить направление дальнейшего исследования по их формированию с целью обеспечения эффективной охраны общественного порядка и надежного обеспечения общественной безопасности при различных условиях обстановки в регионе государства.

Изложение основного материала. Охрана общественного порядка непосредственно влияет на обеспечение внутренней безопасности государства Украины, что обосновано на доводах, изложенных ниже.

Во-первых, с точки зрения обеспечения внутренней безопасности государства силы охраны общественного порядка являются составляющими правоохранительных органов, к которым относятся органы прокуратуры, внутренних дел, службы безопасности, таможенные органы, органы охраны государственной границы, органы государственной налоговой службы, государственной контрольно-ревизионной службы, рыбоохраны, государственной лесной охраны, другие органы, осуществляющие правоприменительные и правоохранительные функции. Правоприменительные и правоохранительные функции реализуются через правоохранительную деятельность, которая в общем виде по своей структуре подразделяется на такие составляющие: 1) предупреждение возникновения условий и причин общественно-опасных явлений; 2) прекращение процесса развития таких явлений; 3) прекращение, а при необходимости и ликвидации последствий указанных явлений. Силы охраны общественного порядка структурно можно представить как: 1) часть органа центральной исполнительной власти, который отвечает за внутреннюю безопасность государства; 2) органы и подразделения силовых структур, которые развернуты в регионах страны – региональные силы охраны общественного порядка; 3) органы и подразделения на местах (в отдельных населенных пунктах). Все они предназначены для обеспечения

внутренней безопасности государства. Как указано в работе [3], это могут быть органы и подразделения муниципальной милиции.

Подвнутренней безопасностью государства будем понимать часть от общенациональной безопасности, которая охватывает проблемы, связанные с защищенностью жизненно важных интересов человека и гражданина, общества и государства, при которой обеспечивается устойчивое развитие общества, своевременное выявление, предотвращение и нейтрализация реальных и потенциальных угроз национальным интересам. Для сил охраны общественного порядка в плане обеспечения внутренней безопасности государства определены задачи, связанные с охраной общественного порядка и обеспечения общественной безопасности при различных условиях осложнения обстановки в регионе государства как в мирное, так и военное время.

Исходя из указанного выше, на сегодня актуальным является вопрос определения: 1) существующего состава региональных сил охраны общественного порядка; 2) способности выполнять весь объем задач по охране общественного порядка и обеспечить общественную безопасность при любых условиях обстановки; 3) способности существующей системы управления обеспечить устойчивое и эффективное управление силами в любых условиях обстановки как мирного так и военного времени.

При создании необходимой системы управления региональными силами охраны общественного порядка, следует учесть, что эта система предназначена обеспечивать управление органами, военными и невоенными формированиями при выполнении ими служебных и служебно-боевых задач (СБЗ) в различных условиях обстановки (обычной, усложненной, критической и чрезвычайной). В дальнейшем эти органы и подразделения будем называть объектами управления. Для эффективного управления указанными объектами необходимо создать систему определенной структуры. Отсюда возникает проблема четкого определения назначения и состава региональных сил охраны общественного порядка .

Основные положения относительно региональных сил охраны общественного порядка изложены в работе [4], в которой указано, что с позиций центральных органов государственной власти и с позиций руководства правоохранительных органов они рассматриваются как некая сила. Что касается их целесообразного состава и перечня задач, в зависимости от состояния обстановки в регионе, частично представлены в работах [5–7] .

Для выработки единого понимания сущности понятия «региональные силы охраны общественного порядка» следует обратить внимание на содержание нарботок по этому вопросу .

В работе [4] указано, что силы охраны общественного порядка, которые привлекаются к служебно-боевой деятельности в сфере безопасности, имеют определенное назначение. Так, в широком смысле (с позиций центральных органов государственной власти) – правоохранительные и военные органы государства, в составе которых есть подразделения (части, соединения), которые в соответствии с действующим законодательством предназначены для выполнения следующих задач: 1) обеспечение защиты территориальной целостности государства;2) защита конституционного строя и государственной власти от попытки их изменения или захвата путем насилия;3) обеспечение общественной безопасности и охраны общественного порядка;4) обеспечение личной безопасности граждан, охраны их прав и свобод, жизни, собственности от противоправных и преступных посягательств во время массовых мероприятий;5) охрана объектов государственного значения, специальных и военных грузов, дипломатических представительств и консульских учреждений иностранных государств на территории страны; 6) конвоирование лиц, взятых под стражу, подсудимых, лиц, осужденных к лишению свободы, и охрана их во время судебного заседания, а также во время экстрадиции лиц за пределы страны;7) осуществление мероприятий, связанных с приостановкой актов организованной преступности, терроризма, диверсий в случаях угрозы жизни граждан, захват заложников, транспорта и объектов населенных пунктов и в части разоружения и ликвидации незаконных вооруженных формирований;8) обеспечение безопасности работников суда, лиц, участвующих в уголовном судопроизводстве, членов их семей, близких родственников и охраны местных, военных судов, апелляционных судов и Верховного Суда;9) преследование и задержание лиц, взятых под стражу, подсудимых и лиц, осужденных к лишению свободы, или арестованных, сбежавших из-под стражи;10) защита населения и территории в чрезвычайных ситуациях техногенного, природного и военного характера, предоставление помощи по ликвидации массовых беспорядков; 11) проявление группового неповиновения в учреждениях исполнения наказаний и следственных изоляторах;12) прекращение вооруженных конфликтов и других противоправных действий на государственной границе; 13) поддержание правового режима чрезвычайного положения в стране;14) предоставление помощи Вооруженным Силам

в выполнении мероприятий территориальной обороны, мероприятий, направленных на соблюдение правового режима военного положения. Кроме этого, в узком смысле (с позиций руководства правоохранительных органов) – собственно подразделения (части, соединения) правоохранительных и военных органов государства, которые в соответствии с действующим законодательством предназначены или, по сути, способны выполнять задачи по служебно-боевой деятельности .

Вместе с тем, в работе [8] обосновано следующее.

В современных условиях динамичного реформирования и существенного сокращения силовых структур Украины региональные силы охраны правопорядка выполняют широкий объем задач, как в плановом порядке, так и тех, которые возникают неожиданно. Наиболее сложными из них являются те, которые выполняются в условиях чрезвычайных обстоятельств, в период мирного и военного времени.

На сегодня динамическими факторами нестабильности в странах мира и в частности в Украине стали такие явления, как внутренние споры (политические, этнические, этнорелигиозные и т.д.), которые могут перерасти в массовые нарушения общественного порядка, а при определенных обстоятельствах – в беспорядки.

Кроме того, износ основных фондов в Украине, наличие большого количества предприятий с вредным для окружающей среды производством, большое количество военных арсеналов, отток из страны высоко подготовленных специалистов, распространена халатность людей и погоня владельцев бизнеса доходами на высокотехнологических и опасных для жизни работающих на предприятиях, является основой для возникновения чрезвычайных обстоятельств. В зоне ликвидации чрезвычайных обстоятельств наряду с проведением специальных мероприятий региональные силы охраны правопорядка решают задачи по охране общественного порядка и обеспечения общественной безопасности. К выполнению этих служебно-боевых задач помимо традиционных составляющих региональных сил охраны правопорядка – органов и подразделений Министерства внутренних дел – привлекаются органы и подразделения Службы безопасности Украины, Государственной службы по чрезвычайным ситуациям, Вооруженных Сил Украины (войска службы правопорядка), а при необходимости Государственной пограничной службы Украины и регулярных войск Вооруженных Сил Украины, которые развернуты в определенном регионе государства.

В этой же работе, на основе анализа предпосылок возможных совместных действий силовых структур в регионе государства по единому замыслу и плану определены показатели региональных сил охраны правопорядка существующей системы управления силовыми структурами, которые развертываются в регионах страны для решения совместных задач при чрезвычайных обстоятельствах и факторах, влияющих на процессы управления указанными силами в сложной обстановке. Кроме того, в общем виде обоснована необходимость и порядок формирования структуры системы управления региональными силами охраны правопорядка.

Детализация научного решения проблемы формирования целесообразной структуры системы управления региональными силами охраны правопорядка связана с: 1) разработкой комплексной методики оценки существующей системы управления региональными силами охраны правопорядка (частично реализовано в [9]); 2) разработкой комплексной методики синтеза целесообразной структуры системы управления региональными силами охраны правопорядка, способной обеспечить оперативное управление объектами управления в сложной обстановке (частично реализовано в [10]); 3) разработкой метода зонного поэтапного параметрического анализа и синтеза структуры системы управления этими силами (элементы практической реализации изложены и обнародованы на конференции [11]); 4) обоснованием порядка формирования единого органа управления региональных сил охраны правопорядка (частично изложено в [12, 13]).

Кроме того, в этой же работе изложены взгляды на возможные совместные действия силовых структур, которые развернуты в регионе государства, и осуществляются в различных условиях обстановки, изменение которой зависит от многих факторов и может происходить по сложным, иногда непредсказуемым сценариям (примером этого могут быть события ноября-декабря 2013 г. в Украине).

Исходя из изложенного выше, одной из научных задач есть определение роли и места силовых структур, которые развернуты в регионе государства, по созданию обобщенных региональных сил охраны правопорядка и системы управления ими.

Для изучения проблемы совершенствования системы управления указанными силами рассмотрена сущность расширенного понятия «региональные силы охраны правопорядка», как дополнение к определению изложенного в работе [4].

Как показывает практика, совместные действия органов и подразделений силовых структур, которые развернуты в регионе государства, при выполнении любой задачи обязательно выполняют функции связанные с охраной общественного порядка и обеспечением общественной безопасности как показано в таблице 1.

Таблица 1.Перечень отдельных задач, выполняемых отдельными органами подразделениями силовых структур государства

Отдельные задачи	Органы и подразделения силовых структур					
	СБ У	линейн ой милици и СП милици и	ГАИ	ВВ	ГСН С	ВСП
Ликвидация последствий стихийного бедствия:						
ПП	+				+	
НП	+	+	+		+	
НВЗ	+	+	+	+	+	+
Ликвидация последствий небрежност и людей						
ПП	+					
НП	+	+	+	+	+	+
НВЗ	+	+	+			
Прекращение массовых беспорядков						
ПП	+	+		+		
НП	+	+	+	+	+	

НВЗ	+	+	+	+	+	+
Борьба с НВФ						
ПП	+	+		+		
НП	+	+	+	+		
НВЗ	+	+	+	+		+

Выполнение совместных задач по времени делится на три этапа: предварительная подготовка (ПП), непосредственная подготовка (НП) и непосредственное выполнение задания (НВЗ). В каждом из указанных этапов органы и подразделения выполняют определенные функции, в соответствии с существующей законодательной базой, и при этом конечным результатом является выполнение основной задачи с одновременной охраной общественного порядка и обеспечением общественной безопасности.

Примерами таких задач являются: 1) ликвидация последствий стихийного бедствия – наводнения в западных областях Украины за последние 15 лет, массовые пожары в южных, юго-восточных и восточных регионах страны и т.д.; 2) ликвидация последствий небрежности человека (людей) – пожары на арсеналах (хранилищах) Вооруженных Сил Украины (Новобогдановка и Лозовая); 3) прекращения беспорядков в населенных пунктах – возможное развитие событий на манер Франции 2008 г., Литвы и Латвии 2009 г., Украины 2013 г., 4) борьба с незаконными вооруженными формированиями (НВФ) – возможное развитие событий на манер Русско-Чеченских войн, вооруженных столкновений в странах Северной Африки в 2012-2013 г. г.

Исходя из условий выполнения задач, способы и формы действий силовых структур должны быть направлены на гармоничное выполнение совместных действий в регионе (регионе государства).

Итак, что касается уточнения определения о силах охраны общественного порядка, которое сделано в работе [4] с учетом того, что они выполняют служебно-боевые задачи не только в плановом, регулярном порядке, а также при проведении специальных мероприятий (специальных операций) при чрезвычайных обстоятельствах мирного и военного времени с использованием правоохранительных, полицейских, военных и других методов, можно считать, что к силам охраны общественного порядка через служебно-боевую деятельность можно отнести органы и подразделения многих силовых структур, которые развернуты в регионе (регионе государства). В частности от: 1) милиции Министерства внутренних

дел – подразделения районных (городских) линейных органов внутренних дел, подразделения (части) патрульной службы, подразделения быстрого реагирования, подразделения безопасности дорожного движения; 2) внутренних войск Министерства внутренних дел – специальные моторизованные воинские части милиции; подразделения (части) по охране объектов государственного значения, специальных грузов, по конвоированию, оперативного и специального назначения; 3) Департамента государственной службы охраны – подразделения по охране объектов; 4) Государственной пенитенциарной службы Украины – подразделения особого назначения, а также сводные отряды быстрого реагирования; 5) Государственной пограничной службы Украины – подразделения охраны границы и подразделения специального назначения этой службы; 6) Военной службы правопорядка в Вооруженных Силах – подразделения по охране военных объектов, патрульной службы, безопасности дорожного движения, специального назначения; 7) Государственной специальной службы транспорта – отряды и подразделения охраны; 8) Оперативно-спасательной службы гражданской защиты – спасательные отряды; 9) Службы безопасности Украины – подразделения по борьбе с терроризмом и подразделения по борьбе с организованной преступностью.

Выводы

Следовательно, можно утверждать, что в перспективе региональные силы охраны общественного порядка – это интегральное объединение органов и подразделений различных силовых структур, которые развернуты в регионе государства с целью решения не только специфических (отдельных ведомственных) задач, а и таких, которые прямо или косвенно касаются охраны общественного порядка и обеспечения общественной безопасности.

Таким составом сил необходимо оперативно и устойчиво управлять в любых условия обстановки. Оперативность и устойчивость управления может обеспечить устойчивая и эффективная система управления, которая строится исходя из количества объектов управления – состава сил охраны общественного порядка.

Таким образом, направление последующего исследования есть обоснование система управления региональными силами охраны общественного порядка как интегрального объединения органов и

подразделений различных силовых структур, которые развернуты в регионе государства.

Литература

References:

1. *Шмаков, О. М.* Сили охорони правопорядку в службово-бойовій діяльності силових структур [Текст] / О. М. Шмаков // Честь і закон. – 2013. – № 2. – X. : Акад. внутрішніх військ МВС України, – С. 27–30.
2. *Кириченко, І. О.* Шляхи вдосконалення наукового супроводу службово-бойової діяльності сил охорони правопорядку [Текст] / І. О. Кириченко, В. Ю. Богданович, В. В. Крутов // Честь і закон. – 2009. – № 1. – X. : Акад. внутрішніх військ МВС України, – С. 3–23.
3. *Орлов, Н. М.* О роли муниципальной милиции в системе сил охраны общественного порядка в Украине [Текст] / Н. М. Орлов // Власть и общество (Научный журнал «Ассоциации открытой дипломатии»). – Тбилиси, Грузия. Нац. политех. ун-т, 2013. – Вып. № 4 (28). С. 111–114.
4. *Шмаков, О. М.* Словник офіцера внутрішніх військ з воєнно-наукових питань [Текст] / О. М. Шмаков. – X. : Військ. ін-т внутрішніх військ МВС України, 2004. – 244 с.
5. *Орлов, М. М.* Методичні підходи щодо оптимізації чисельного складу і структури єдиного органу управління регіональних сил охорони правопорядку [Текст] / М. М. Орлов // тези наук.-практи. конф. 9–10 квітня 2009 р. Наукове забезпечення службово-бойової діяльності внутрішніх військ МВС України : X. : Акад. внутрішніх військ МВС України, 2009. – С. 63–64.
6. *Орлов, М. М.* Методика комплексної оцінки доцільної структури органів управління відкритих систем керування [Текст] / М. М. Орлов, О. В. Перепелиця // Збірник наукових праць ХВУ. – X. : Харк. військ. ун-т, 2003. – Вип. 2 (45). – С. 40–45.
7. *Орлов, М. М.* Про необхідність і напрями удосконалення регіональної системи управління внутрішніх військ [Текст] / М. М. Орлов // тези наук.-прак. конф. 4–5 березня 2008 р. Проблемні питання службово-бойового застосування сил охорони правопорядку на сучасному етапі. – X. : Акад. внутрішніх військ МВС України, 2008. – С. 18–20.
8. *Орлов, М. М.* Теоретичні основи обґрунтування необхідності удосконалення системи управління регіональних сил охорони

პროპორბუდუ (ტეორეტიჩნი ვიკლადკი დო დისერტაციონი რობოტი) [ტექსტ] / მ. მ. ორლოვ. – ზ. : აკად. ვნუტრიშნიხ ვიისკ მბც უკრაინი, 2009. – 42 ს.

9. ორლოვ, მ. მ. კომპლესნა მეთოდიკა ანალიზუ სისტემი უპრავლინნი სილამი ოხორონი პროპორბუდუ [ტექსტ] მ. მ. ორლოვ // ჭესტი ი ზაკონ. – 2009. – № 2. – ზ. : აკად. ვნუტრიშნიხ ვიისკ მბც უკრაინი, – ს. 26–39.

10. ორლოვ, მ. მ. კომპლესნა მეთოდიკა სინთეზუ სისტემი უპრავლინნი სილამი ოხორონი პროპორბუდუ [ტექსტ] / მ. მ. ორლოვ // ჭესტი ი ზაკონ. – 2010. – № 1. – ზ. : აკად. ვნუტრიშნიხ ვიისკ მბც უკრაინი, – ს. 26–39.

11. ორლოვ, მ. მ. პრაქტიჩნა რეალიზაცია მეთოდი ზონიო პოეტაპნიო პარამეტრიჩნიო ანალიზუ ი სინთეზუ სტრუქტური სისტემი უპრავლინნი რეგიონალნიხ სილ ოხორონი პროპორბუდუ [ტექსტ] / მ. მ. ორლოვ // ტეზი დოპოვიდი ნა V ნაუკ. კონფ. ||ნოვიტნი ტეხნოლოგიი – დი ზახისტი პოვითრიანო პროსტორუ||: – ზ. : ზარკ. უნ-ტ პოვითრიანიხ სილ იმენი I. კოჟედუბა, 2009. – ს. 220–221.

12. ორლოვ, მ. მ. მოდელი ფორმუვანი რეგიონალნიხ ორგანივ უპრავლინნი სილ ოხორონი პროპორბუდუ [ტექსტ] / მ. მ. ორლოვ // ჭესტი ი ზაკონ. – 2008. № 2. – ზ. : აკად. ვნუტრიშნიხ ვიისკ მბც უკრაინი. – ს. 28–34.

13. ორლოვ, მ. მ. მეთოდი ვიზნაჩენნი რივნი პოვნოვანენი ედინოი ორგანი უპრავლინნი რეგიონალნიხ სილ ოხორონი პროპორბუდუ შილახომ რანჟუვანი უპრავლინსკიხ ზავდანი [ტექსტ] / მ. მ. ორლოვ // ჭესტი ი ზაკონ. – 2010. – № 2. – ზ. : აკად. ვნუტრიშნიხ ვიისკ მბც უკრაინი. – ს. 46–54.

რეცენზენტი: პროფესორ იური კუცი, ზავედუიოიო კაფედროი რეგიონალნიო რავიტიი ი მესტნიო სემოუპრავლინნი ზარკოვსკოი რეგიონალნიო ინსტიტუტი გოსუდარსტვენნიო უპრავლინნი ნაგუ პრი პრეზიდენტი უკრაინი, დოქორ ნაუკ გოსუდარსტვენნიო უპრავლინნი.

ნიკოლოზ ორლოვი

“საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის ძალების” ცნების გაფართოებული დასაბუთება

რეზიუმე

უკრაინაში არსებული სოციალურ-პოლიტიკური მდგომარეობისა და იმ ამოცანების ანალიზის საფუძველზე რომლებსაც არსებობენ საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის ძალები, მოცემულია ამ ძალების ცნების გაფართოებული

დასაბუთება. შემოთავაზებულია ამ ძალების ფორმირების შემდგომი კვლევის მიმართულება, რომლებსაც შესწევთ უნარი უზრუნველყონ საზოგადოებრივი წესრიგის ეფექტიანი დაცვა და საზოგადოებრივი უსაფრთხოების საიმლო უზრუნველყოფა სახელმწიფოს რეგიონში სიტუაციის სხვადასხვანაირი გართულებისას, როგორც მშვიდობიან დროს ასევე ომის დროს.

საკვანძო სიტყვები: საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის ძალები, სახელმწიფოს შიდა უსაფრთხოება, სახელმწიფოს რეგიონი, ძალოვანი სტრუქტურები.

რეცენზენტი: პროფესორი იური კუცი. უკრაინის პრეზიდენტთან არსებული სახელმწიფო მართვის ეროვნული აკადემიის ხარკოვის სახელმწიფო მართვის რეგიონალური ინსტიტუტის რეგიონალური განვითარებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის კათედრის გამგე

Nikolai Orlov

RATIONALE EXPANDING THE CONCEPT OF THE "POWER OF PUBLIC ORDER"

Summary

On the basis of analysis of the socio-political situation in Ukraine and the problems solved by the forces of public order, justified extended notion of those forces. Proposed direction for further research on the formation of these forces capable of ensuring effective protection of public order and public security reliable under various conditions complicating the situation in the region of the state, in both peacetime and wartime.

Keywords: forces of public order, internal security of the state, the region of the state, law enforcement agencies.

Reviewer: Professor Yuri Koots, Head of the Department of Regional administration and local self-government, KRI NAPA, Kharkiv. Ukraine

343.135 (477)

**ЕЛЕНА СОЛОВЬЕВА-ПОЛУДНИЦЫНА ПОСЛЕДСТВИЯ
ЗАКЛЮЧЕНИЯ СОГЛАШЕНИЙ В УГОЛОВНОМ
СУДОПРОИЗВОДСТВЕ УКРАИНЫ И ГРУЗИИ**

В статье раскрыты проблемы заключения соглашений в уголовном судопроизводстве Украины, а так же сделан сравнительный анализ процесса их заключения в уголовном производстве Украины и Грузии. Предложен ряд мероприятий по совершенствованию процедуры заключения соглашений в уголовном судопроизводстве Украины, установлению и разрешению проблем, связанных с заключением соглашений на практике, что бесспорно касается уголовной процессуальной деятельности, которая направлена на выполнение задач уголовного судопроизводства Украины по защите личности, общества и государства от уголовных правонарушений, охране прав, свобод и законных интересов участников уголовного судопроизводства, а также обеспечения быстрого, полного и беспристрастного расследования и судебного разбирательства.

Ключевые слова: *уголовное судопроизводство Украины, задачи уголовного судопроизводства, уголовное производство, соглашение, примирение сторон, признание вины, потерпевший, подозреваемый, обвиняемый, прокурор, суд.*

Институт уголовных производств на основании соглашений по УПК Украины 2012 претерпел существенные изменения. Нормы этого уголовного процессуального института сосредоточены в главе 35 Уголовного процессуального кодекса Украины (ст.ст. 468-476) [1].

Согласно ст. 468 УПК Украины среди соглашений, которые могут быть заключены в уголовном производстве является соглашение о примирении между потерпевшим и подозреваемым или обвиняемым и соглашение между прокурором и подозреваемым или обвиняемым о признании вины.

Так, интеграция Украины в Европейское сообщество и построение Украины как демократического, социального, правового государства неразрывно связаны с приведением отечественного законодательства в соответствие с общепризнанными международными стандартами прав человека. Особенно это касается сферы уголовного судопроизводства, где находит свое проявление

охрана наиболее важных конституционных прав, свобод и интересов граждан при расследовании преступлений.

Современная международная концепция защиты прав человека свидетельствует о тенденции отказа государства от исключительно карательной реакции на преступление, когда права не только подозреваемых (обвиняемых), а и потерпевших, не всегда обеспечиваются должным образом.

В настоящее время уголовное и уголовно процессуальное законодательство Украины, хотя и учитывает ряд положений международно-правовых актов по вопросам соглашений о примирении (медиации), соглашений о признании вины, восстановительного правосудия, а именно Декларации основных принципов правосудия для жертв преступлений и злоупотребления властью (принята резолюцией Генеральной Ассамблеи ООН от 29 ноября 1985), Резолюции Экономического и Социального Совета ООН 2000/ 14 " Основные принципы применения программ восстановительного правосудия в уголовных делах" от 27 июля 2000 года, Рамочного решения Совета Европейского Союза "О положении жертв преступления в уголовном судопроизводстве" от 15 марта 2001 года, Рекомендации № R (87) 18 "Относительно упрощения уголовного судопроизводства" (принята Комитетом министров Совета Европы от 17 сентября 1987 года), Рекомендации № R (99) 19 "Посредничество в уголовных делах" (принята Комитетом министров Совета Европы от 15 сентября 1999), нуждается в совершенствовании [2; 3; 4; 5].

Общие проблемы регламентации института уголовных производств на основании соглашений рассматривали в своих работах такие известные ученые- процессуалисты как: Х.Д. Аликперов, Ю.В. Баулин, В.М. Верещак, И.А. Войтюк, Л.М. Володина, Л.В. Головкин, Ю. М.Грошевой, В.В. Землянская, Т.В. Каткова, Л.М. Лобойко, П.А. Лупинская, В.Т. Маляренко, О.Р. Михайленко, А.А. Парфило, С.В. Слинько, В.В. Тертышник, С.А. Туркота, Г.О. Усатый, Д.В. Филин и др. Однако специфичность применения данной формы заключения соглашений в уголовном производстве делает их не в полной мере исследованными.

Исходя из этого, целью статьи является комплексный научный анализ проблем заключения соглашений в уголовном судопроизводстве Украины и сравнение с процессом их заключения в уголовном судопроизводстве Грузии. Ее новизна заключается в том, что впервые предложен ряд мероприятий по совершенствованию процедуры заключения соглашений в уголовном судопроизводстве

Украины, установлению и разрешению проблем, связанных с заключением сделок на практике, что бесспорно касается уголовной процессуальной деятельности, которая направлена на выполнение задач уголовного судопроизводства Украины по защите личности, общества и государства от уголовных правонарушений, охране прав, свобод и законных интересов участников уголовного судопроизводства, а также на обеспечение быстрого, полного и беспристрастного расследования и судебного разбирательства с тем, чтобы каждый, кто совершил уголовное преступление, был привлечен к ответственности в меру своей вины, ни один невиновный не был обвиняемый или осужденный, ни одно лицо не было подвергнуто необоснованному процессуальному принуждению и чтобы к каждому участнику уголовного судопроизводства была применена надлежащая правовая процедура (ст. 2 Уголовного процессуального кодекса Украины) [1].

Необходимо отметить, что институт уголовных производств на основании соглашений известен уже давно законодательству разных стран мира, но учитывая различные правовые системы, они отличаются по форме, процедуре заключения, однако идентичны по своей сути. Подобные соглашения уже давно применяются в таких странах как Англия, Франция, Германия, Нидерланды, США, Россия, Молдова, Грузия и другие [6, с. 28; 7, с. 20; 8, с. 32].

Так, согласно Уголовного процессуального кодекса Украины, соглашение о примирении может быть заключено по инициативе потерпевшего, подозреваемого или обвиняемого. Соглашение о признании вины может быть заключено по инициативе прокурора или подозреваемого или обвиняемого. Последствиями заключения и утверждения соглашения о примирении для подозреваемого, обвиняемого или потерпевшего, является ограничение их в праве обжалования приговора, а по соглашению о признании виновности - ограничение права обжалования приговора для подозреваемого или обвиняемого, а также прокурора. Соглашение утверждается судом, который выносит приговор, каким утверждается соглашение и назначается согласованная сторонами мера наказания.

Если в уголовном производстве участвуют несколько пострадавших от различных уголовных преступлений, и согласие относительно заключения соглашения достигнуто не со всеми пострадавшими, соглашение может быть заключено с одним (несколькими) из потерпевших. В случае если уголовное производство осуществляется в отношении нескольких лиц, которые подозреваются или обвиняются в совершении одного или нескольких уголовных

преступлений и согласие относительно заключения соглашения достигнуто не со всеми подозреваемыми или обвиняемыми, то соглашение может быть заключено с одним (несколькими) из подозреваемых или обвиняемых, а уголовное производство в отношении лиц, с которыми достигнуто соглашение, подлежит выделению в отдельное производство.

В соответствии со ст. 471 Уголовного процессуального кодекса Украины соглашение о примирении должно содержать следующие пункты:

1. его стороны;
2. формулировка подозрения или обвинения и его правовая квалификация с указанием статьи (части статьи) закона Украины об уголовной ответственности;
3. существенные для соответствующего уголовного производства обстоятельства;
4. размер ущерба, причиненного уголовным правонарушением, срок его возмещения или перечень действий, не связанных с возмещением вреда, которые подозреваемый или обвиняемый обязаны совершить в пользу потерпевшего, срок их совершения;
5. согласованное наказание и согласие сторон на его назначение или назначение наказания и освобождение от его отбывания с испытанием;
6. последствия заключения и утверждения соглашения;
7. последствия невыполнения соглашения;
8. дата заключения соглашения и подписи сторон [1].

Соглашение о признании вины, в соответствии со ст. 472 УПК Украины, кроме перечисленных выше оснований, должно так же содержать еще одно – безоговорочное признание подозреваемым или обвиняемым своей вины в совершении уголовного правонарушения и его обязательство сотрудничать со следствием в раскрытии уголовного правонарушения, совершенного иным лицом (если такие договоренности имели место).

Так, при разрешении вопроса о заключении соглашения о признании вины с подозреваемым, обвиняемым, прокурор обязан учитывать следующие обстоятельства:

- 1) степень и характер содействия подозреваемого или обвиняемого в проведении уголовного производства в отношении него или других лиц;
- 2) характер и тяжесть обвинения (подозрения);

3) наличие общественного интереса в обеспечении более быстрого досудебного расследования и судебного производства, разоблачении большего количества уголовных правонарушений;

4) наличие общественного интереса в предотвращении, выявлении или прекращении большего количества уголовных правонарушений или других более тяжких уголовных правонарушений [1].

Необходимо отметить, что разъясняя положения Уголовного процессуального кодекса Украины, Высший специализированный суд по рассмотрению гражданских и уголовных дел издал информационное письмо от 15.11.2012 г. № 223-1679/0/4-12 по некоторым вопросам осуществления уголовного судопроизводства на основании соглашений и обратил внимание на то, что потерпевшим может быть физическое или юридическое лицо, а соглашение о примирении может быть заключено с представителем юридического лица, в случае нанесения ему имущественного вреда [9]. Кроме того, соглашение о примирении также может заключаться, если сторонами или стороной есть несовершеннолетние. В таком случае сделка заключается с участием законных представителей и защитников несовершеннолетних. При этом если несовершеннолетний достиг шестнадцатилетнего возраста, он имеет право заключать соглашение о примирении самостоятельно, но при наличии согласия его законного представителя. Также в этом письме суд указал, что соглашение о примирении может быть заключено в производстве по уголовным проступкам, преступлениям небольшой и средней тяжести, а также в уголовном производстве в форме частного обвинения. В уголовном производстве по тяжким и особо тяжким преступлениям соглашение о примирении не заключается.

По вопросам соглашения о признании вины суд обратил внимание на то, что если уголовное производство осуществляется в отношении нескольких лиц, подозреваемых или обвиняемых в совершении одного или нескольких уголовных преступлений и согласие относительно заключения соглашения достигнуто не всеми подозреваемыми или обвиняемыми, то соглашение может быть заключено одним или несколькими подозреваемыми (обвиняемыми). Заключение соглашения о примирении или о признании вины может инициироваться в любой момент после сообщения лицу о подозрении и до выхода суда в совещательную комнату для вынесения приговора [9].

При этом следует обратить внимание на то, что наличие такого соглашения и его содержание не является для суда

обязательным к исполнению и обязательному рассмотрению. Суд проверяет соглашение на соответствие требованиям законодательства. Суд имеет право отказать в утверждении соглашения, если:

- условия соглашения противоречат требованиям Уголовного процессуального кодекса Украины, в том числе допущена неправильная правовая квалификация уголовного преступления, которое является более тяжким чем то, по которому предусмотрена возможность заключения соглашения;

- условия сделки не соответствуют интересам общества;

- условия сделки нарушают права, свободы и интересы сторон или других лиц;

- существуют разумные основания полагать, что заключение соглашения не было добровольным, или стороны не примирились;

- очевидна невозможность выполнения обвиняемым взятых на себя по соглашению обязательств;

- отсутствуют фактические основания для признания вины.

Если же суд удостоверился, что соглашение может быть утверждено, он выносит приговор, которым утверждает это соглашение и назначает согласованную сторонами меру наказания.

В случаях неисполнения соглашений о примирении или признания вины по ходатайству прокурора или потерпевшего суд отменяет приговор. Последствиями отмены такого приговора является направление материалов уголовного производства для завершения досудебного расследования или назначения судебного разбирательства в общем порядке.

Конечно же, введение института уголовных производств на основании соглашений в уголовное производство Украины является положительным моментом, поскольку нецелесообразно осуществлять производство по делу, фактические обстоятельства которого, ни подозреваемым ни обвиняемым, ни потерпевшим не оспариваются и ими признаются.

К примеру, в Уголовно-процессуальном кодексе Грузии так же существуют нормы о процессуальном соглашении, где предусматривается возможность вынесения приговора судом на основании процессуального соглашения без рассмотрения уголовного дела по существу (раздел V, гл. XXI (ст.ст. 209-218) УПК Грузии). Основанием процессуального соглашения является соглашение о признании вины или наказания. Вынесение процессуального соглашения может инициировать как обвиняемый (осужденный) так и прокурор. При рассмотрении дела суд вправе предложить сторонам заключить процессуальное соглашение, при этом обвиняемый не

должен возражать против предъявленного обвинения, хотя и соглашается с прокурором о мере наказания или с полным освобождением от него, но в то же время он должен признать свою вину в совершенном преступлении [10].

Заключение процессуального соглашения без непосредственного участия защитника и предварительного согласия обвиняемого не допускается. В Грузии так же не допускается заключение процессуального соглашения о признании вины, которое ограничивает право обвиняемого в случае применения в отношении него пыток, бесчеловечного и унижающего достоинство обращения требовать уголовного преследования в отношении соответствующих лиц. Необходимо отметить, что процессуальное соглашение по УПК Грузии так как и в УПК Украины утверждается судом и отражается в вынесенном судом приговоре.

Например, ст. 212 УПК Грузии имеет ряд оснований, согласно которым суд должен удостовериться в добровольности и в отсутствии насилия, запугивания, обмана либо какого-нибудь иного незаконного обещания и в том, что обвиняемый имел возможность получить квалифицированную юридическую помощь, а именно:

- обвиняемый в полной мере осознает характер преступления, в совершении которого он обвиняется;
- обвиняемый в полной мере осознает наказание, предусмотренное за преступление, совершение которого он признает;
- обвиняемый в полной мере осознает то, что если суд не утвердил процессуальное соглашение, не допускается впоследствии использовать против него любую информацию, которую он предоставит суду при рассмотрении процессуального соглашения;
- обвиняемый в полной мере осознает то, что обладает следующими правами:
 - право на защиту;
 - право отказаться от процессуального соглашения о признании вины;
 - право на рассмотрение судом дела по существу;
- процессуальное соглашение не является результатом принуждения, устрашения обвиняемого или обещания, которое выходит за рамки процессуального соглашения;
- обвиняемый согласен с фактическими основаниями процессуального соглашения о признании вины;
- все условия достигнутого между обвиняемым и прокурором соглашения отражены в процессуальном соглашении;

- обвиняемый и его адвокат в полном объеме ознакомлены с материалами дела [10].

Действительно, такие условия значительно расширяют гарантии защиты обвиняемого от возможных злоупотреблений со стороны органов досудебного расследования, прокурора и суда. Поэтому, с целью дальнейшей разработки института уголовных производств на основании соглашения о признании вины и его законодательного обеспечения в Украине, необходимо урегулировать вопрос гарантий обеспечения интересов подозреваемого и обвиняемого, который дал согласие на сотрудничество, закрепив тем самым аналогичные основания в нормах уголовного процессуального закона Украины, так как положения УПК Украины не предусматривают достаточных гарантий защиты от возможных злоупотреблений со стороны правоохранительных органов, в отличие от положений УПК Грузии рассмотренных нами выше.

Кроме того, акцентируем внимание на необходимости обязательного участия в данном производстве защитника, поскольку последний может быть привлечен следователем, прокурором, следственным судьей или судом в случаях, предусмотренных Законом Украины от 2 июня 2011 № 3460 VI «О бесплатной правовой помощи» (с изменениями и дополнениями от 18 сентября 2012) [11].

Заметим, что ч. 1 ст. 48 УПК Украины также предусматривает, что защитник может в любой момент быть привлечен подозреваемым, обвиняемым, их законными представителями, а также другими лицами по просьбе или с согласия подозреваемого, обвиняемого к участию в уголовном производстве.

Таким образом, учитывая указанные выше положения статей 42 и 48 УПК Украины, подозреваемый (обвиняемый) имеет право на правовую помощь на любой стадии уголовного производства в любой момент.

Поэтому, целесообразно отметить, что согласно ч. 2 ст. 20 УПК Украины следователь, прокурор, следственный судья, суд обязаны разъяснить подозреваемому, обвиняемому его права и обеспечить право на квалифицированную правовую помощь со стороны выбранного им или назначенного защитника. По нашему мнению, участие защитника в уголовном производстве на основании соглашения о признании вины и о примирении способствовало бы более полному и всестороннему пониманию подозреваемым, обвиняемым формы и содержания такого соглашения, а также последствий его заключения и утверждения.

В целом же можно сказать, что внедрение института уголовных производств на основании соглашения в форме примирения и признания вины как в уголовном судопроизводстве Украины так и уголовном судопроизводстве Грузии значительно упрощает процедуру рассмотрения определенной категории дел, а так же способствует сокращению сроков содержания лиц под стражей, общих процессуальных сроков рассмотрения уголовных дел и экономии бюджетных средств, которые выделяются на осуществление правосудия по уголовным делам, а так же значительно уменьшает нагрузки на систему судебных и правоохранительных органов.

На основании изложенного, можно сделать вывод о том, что институт уголовных производств на основании соглашений в форме примирения и признания вины, несомненно, является одним из способов решения как уголовно-правовых, так и уголовно-процессуальных конфликтов. Суть этого института уголовного процесса, с одной стороны, заключается в смягчении наказания обвиняемого, а с другой - в обеспечении процессуальной экономии и экономии ресурсов уголовного правосудия. В данной статье мы попытались решить указанную выше проблему с помощью применения общего диалектического метода научного познания действительности, который позволил рассмотреть институт уголовных производств на основании соглашений о примирении и о признании вины в их развитии, взаимосвязи и взаимодействии, а так же позволил разрешить и проанализировать эффективность действующих правовых норм, которые касаются заключения данного вида соглашений. В процессе работы так же использовались и отдельные научные методы: исторический, сравнительно - правовой, формально-логический, метод моделирования и прогнозирования. Исторический метод применялся для изучения становления и развития норм об уголовных производствах на основании соглашений о примирении и о признании вины в уголовном процессе. Сравнительно-правовой метод использован для выявления особенностей применения основания для заключения соглашений о примирении и признании вины в различные периоды времени в Украине и Грузии. Формально-логический метод применялся при определении таких понятий, как "соглашение о примирении" и "соглашение о признании вины". Для определения перспектив развития института уголовных производств на основании соглашений о примирении и о признании вины в Украине был использован метод моделирования и прогнозирования.

Литература References:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. // Голос України. — 2012. — № 90—91. — 19 травня.
2. Декларация основных принципов правосудия для жертв преступления и злоупотребления властью // Советская юстиция. - 1992. - № 9 - 10. - С. 39-40.
3. Венская декларация о преступности и правосудии: ответы на вызовы XXI века // Права людини і професійні стандарти для працівників пенітенціарної системи в документах міжнародних організацій. - К.: Сфера, 2002. - 293 с.
4. Комитет министров - государствам-членам относительно упрощения уголовного правосудия: Рекомендация № R (87) 18 принята Комитетом министров 17 сентября 1987 года на 410-м заседании заместителей министров // Российская юстиция. - 1997. - № 8. - С. 2-5.
5. Рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи № R (99) 19 "Про посередництво (медіацію) у кримінальних справах" від 15 вересня 1999 року // Відновне правосуддя в Україні: Спецвипуск.- 2005.- С. 53-56.
6. Гуценко К.Ф., Головки Л.В., Филимонов Б.А. Уголовный процесс западных государств / К.Ф. Гуценко, Л.В. Головки, Б.А. Филимонов - Изд. 2-е, доп. и исп. — М.: Издательство „Зерцало“, 2002. — 528 с.
7. Головки Л.В. Альтернативы уголовному преследованию в современном праве / Л.В. Головки - СПб.: Издательство "Юридический центр Пресс", 2002. — 544 с.
8. Аликперов Х. Д. Освобождение от уголовной ответственности в связи с примирением с потерпевшим судочинстві / Х. Д. Аликперов // Законность. - 1999. - № 6. — С. 11-13.
9. Лист Вищого спеціалізованого суду України № 223-1679/0/4-12 «Про деякі питання здійснення кримінального провадження на підставі угод» від 15.11.2012 р. // <http://www.sc.gov.ua/>.
10. Путеводитель по новому Уголовно-процессуальному кодексу Грузии // <http://www.legalaid.ge/>.
11. Закон України «Про безоплатну правову допомогу» від 02.06.2011 року // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 2011. - N 51. - ст.577.
12. Баулін Ю.В. Звільнення від кримінальної відповідальності / Ю.В. Баулін : Монографія. — К.: Атіка, 2004. — 296 с.
13. Грошевой Ю.М. Судебная реформа в Украине: современное состояние и перспективы развития / Ю.М. Грошевой // Судова реформа в Україні: проблеми і перспективи: Матеріали наук.-практ. конф., 18-19 квітня 2002 р., м. Харків / Редкол.: Сташис В.В. (голов. ред.) та ін. - К.; Х.: Юрінком Інтер, 2002. -

С. 9-12.

14. Усатий Г.О. Кримінально-правовий компроміс / Г.О. Усатий - Монографія. - К.: Атіка, 2001.-128 с.

15. Филин Д.В. Прекращение уголовного дела с освобождением обвиняемого от уголовной ответственности / Д.В. Филин // Проблемы законности: Респ. міжвідом. наук. зб. / Відп. ред. В.Я. Тацій. – Харків: Нац. юрид. акад. України, 2002. - Вип. 55. – С. 148-153.

Рецензент: Профессор Сергей Слинко, доктор юридических наук. Кафедра уголовно-правовых дисциплин факультета права и массовых коммуникаций Харьковского национального университета внутренних дел, Украина.

ელენე სოლოვიოვა-პოლუდნიცინა
უკრაინასა და საქართველოს შორის სისხლის სამართლის
სამართალწარმოებაში დადებული ხელშეკრულების შედეგები

რეზიუმე

სტატიაში განხილულია უკრაინის სისხლის სამართლის სამართალწარმოებაში ხელშეკრულებების დადების პრობლემა, და უკრაინისა და საქართველოს სისხლის წარმოებაში მათი დადების პროცესის შედარებითი ანალიზი.

შემოთავაზებულია რიგი ღონისძიებების უკრაინის სისხლის სამართლის სამართალწარმოებაში ხელშეკრულებების დადების პროცედურების სრულყოფისათვის, პრაქტიკაში ხელშეკრულებების დადებასთან დაკავშირებული პრობლემების დადგენისა და გადაწყვეტისათვის, რაც უშუალოდ ეხება სისხლის სამართლის პროცესუალურ საქმიანობას, მიმართულს უკრაინის სისხლის სამართლის სამართალწარმოების ამოცანების შესრულებისათვის პიროვნების, საზოგადოებისა და სახელმწიფოს დასაცავად სისხლის სამართლის სამართალდარღვევებისაგან, სისხლის სამართლის სამართალწარმოების მონაწილეების უფლებების, თავისუფლებებისა და კანონიერი ინტერესების დაცვა, და ასევე სწრაფი, სრული და მიუკერძოებელი გამოძიებისა და სასამართლო განხილვის უზრუნველყოფა.

საკვანძო სიტყვები: უკრაინის სისხლის სამართლის სამართალწარმოება, სისხლის სამართლის წარმოება, სისხლის სამართლის სამართალწარმოების ამოცანები,

შეთანხმება, მხარეთა შერიგება, ბრალდებულის აღიარება, დაზარალებული, ექვემდებარებული, ბრალდებულის, პროკურორი, სასამართლო.

Elena Solovieva-Poludnitsyna
The Consequences of Concluding Agreements in Criminal Justice in Ukraine and of Georgia

Summary

The article reveals problems agreements in criminal proceedings in Ukraine and comparing their findings with the process in criminal proceedings in Georgia. This paper proposes a number of measures to improve procedures for the conclusion of agreements in the criminal trial of Ukraine, identification and resolution of problems relating to the conclusion of transactions in practice that implicitly regards procedural criminal activity, which aims to fulfill the tasks of criminal proceedings Ukraine on the protection of individuals, society and the state of criminal offenses, protection of rights, freedoms and legitimate interests of participants in criminal proceedings, as well as providing a quick, full and impartial investigation and trial.

Keywords: criminal justice in Ukraine, the problem of criminal proceedings, criminal proceedings, arrangement, conciliation, admission of guilt, the suspect, the accused.

Reviewer: Professor Sergey Slinko. Doctor of Law, Professor of Criminal Law, Faculty of Law and Mass Communications of the Kharkov National University of Internal Affairs, Ukraine.

ს ა ზ ო ბ ა დ ო ე ბ ა

მანია ქაპთარაშვილი

ბრენდის დამკვიდრება უცხოურ ბაზარზე - ალაპტაცია, თუ
სტანდარტიზაცია კროსკულტურული კომპაქტინციების
ჯრილში

ცნობილი ფაქტია, რომ სავაჭრო ნიშანის ბრენდად აღიარება ხდება მას შემდეგ, რაც ის საკუთარ ადგილს იმკვიდრებს მომხმარებლის ცნობიერებასა და გულებშიც კი. ამას, რა თქმა უნდა განაპირობებს პროდუქტის (სერვისის) მაღალი ხარისხი და გარკვეული სტილი, გნებავთ - იმიჯი და ცხოვრების წესიც კი, რაც პროდუქტის მოხმარებასთან არის გაიგივებული. ხოლო ამ უხილავი, მაგრამ ძვირად ღირებული დანამატის მომხმარებლის გონებაში დანერგვა ხდება სკრუპულოზურად და მიზნობრივად შემუშავებული თანმიმდევრული საკომუნიკაციო სტრატეგიის მეშვეობით.

ბუნებრივია, რომ ბრენდის უცხო ბაზარზე გაყვანა იმთავითვე უნდა ითვალისწინებდეს ამ ორივე კომპონენტს (ხარისხი & იმიჯი) და იამავედროულად ასერხებდეს უმტკივნეულო და მობილურ კორექტირებას ადგილობრივი მომხმარებლის წარმოდგენების შესაბამისად - სტილსა და ცხოვრების წესებთან მიმართებაში. უცხო ყველგან და მით უმეტეს, ყოველთვის, როდია საუკეთესოს სინონიმი.

- ნებისმიერი ბრენდის პოზიციონირების დასაწყისშივე კომპანიამ უნდა გაითვალისწინოს კულტურული კონტექსტი. ცნობილია, რომ ერთიდა იგივე კულტურის წარმომადგენლები იზიარებენ ცოდნის ერთგვარ მოდულს - კონტექსტს, რომელიც შესაძლოა არ დაემთხვეს თქვენი ქვეყნის კულტურულ კონტექსტს. საინტერესოა, რომ კონტექსტი თავს იჩენს სარეკლამო გზავნილის ყველა დონეზე - დაწყებული პროდუქტის გაფორმება-შეფუთვიდან - ვიდუროგოლის სიუჟეტის ჩათვლით.

სტატიაში ასევე მიმოვიხილავთ საერთაშორისო ბაზარზე გასვლისათვის კომპანიის წინაშე წამოჭრილ დილემას - მარკეტინგის რომელ კომპლექს დაეყრდნობა ბრენდის პოზიციონირებისას:

1. სტანდარტიზირებულს (ყველა საერთაშორისო ბაზარზე ერთიან სტრატეგიას)

2. ადაპტირებულს (უნიკალურ სტრატეგიას თითოეულ უცხოურ ბაზარზე)

ინტეგრირებულს (სტრატეგიას, რომელიც აერთიანებს პირველი ორი სტრატეგიის ელემენტებს)

განვიხილავთ იმ არჩევანის მეცნიერულ საფუძვლებს, რომელიც თითოეულმა კომპანიამ უნდა გააკეთოს - ჰომოგენური სტანდარტიზაცია, თუ ჰეტეროგენური ადაპტაცია. დღეს ეს პოზიცია ერთგვარი დაძლევის და გააზრების ეტაპზე გადადის. და ზუსტად აქ გვესაჭიროება მეცნიერული, დასაბუთებული კვლევები და ანალიზი და არა ინტუიციასა და კერძო მოსაზრებებზე დაფუძნებული სტრატეგიები.

სტატია არის მცდელობა მიმოვიხილოთ უცხოური ბაზრისა და მეგაბრენდების მიერ გავლილი და გადალახული გამოცდილება და დავსახოთ ქართული სამომხმარებლო ბაზრის განვითარების პერსპექტივები - ბრენდის დამკვიდრების, მისი უცხოურ ბაზარზე ადაპტაცია სტანდარტიზაციის საკითხები კროსკულტურული კონცეფციის ჭრილში.

საკვანძო სიტყვები: ბრენდი, იმიჯი, ადაპტაცია და სტანდარტიზაცია, კროსკულტურული კომპეტენცია, ბრენდის იდენტობა, ფუნქციონალური და ემოციონალური სარგებელი, სტრატეგიული მიმართულებები, მესიჯი, ტაქტიკური ნაბიჯები, პირდაპირი კომუნიკაცია.

უკანასკნელი ათწლეულის განმავლობაში სამყარომ ერთგვარი შემჭიდროვების პროცესშია, რაც „გლობალური სოფლის“ წინაპირობად შეიძლება ჩავთვალოთ. სხვა დანარჩენი კომპონენტების განხილვას ამ სტატიაში არ ვაპირებთ - შეეჩერდებით მხოლოდ სავაჭრო ნიშნებისა და ზოგადად სამომხმარებლო საქონლის სახეცვლილებების პროცესებზე. აშკარაა, რომ დღევანდელი სამომხმარებლო საქონელი თითქმის აღარ განსხვავდება ქართულ ბაზარსა და, გნებავთ ჩინეთისა თუ ევროპის ბაზარზე არსებული პროდუქციისაგან. მეტიც, დაიბადა რამოდენიმე ისეთი მეგა-ბრენდი, რომელიც სახეუცვლელი მოგზაურობს მთელს მსოფლიოში და ისეთივე აქტუალური, მისაღები და ცნობადია ჩვენთანაც, როგორც საკუთარ სამშობლოში.

Coca-Cola, McDonalds, Nike, Sony, Disney - ისინი უცვლელად იმკვიდრებენ თავს ნებისმიერ ბაზარზე და საჭიროებისამებრ ცვლიან ბაზარს, საკუთარი მოთხოვნილებების შესაბამისად.

ხოლო, ნაკლებად ცნობილი ბრენდები იძულებული არიან დაიკავონ მეტნაკლებად მოქნილი პოზიცია, რამეთუ მათი წარმატება უცხო ბაზარზე დამოკიდებულია იმაზე, თუ რამდენად ზუსტად პასუხობენ მომხმარებლის მოთხოვნათა ნუსხას, მოლოდინებსა და სურვილებს.

ცნობილი ფაქტია, რომ სავაჭრო ნიშანის ბრენდად აღიარება ხდება მას შემდეგ, რაც ის საკუთარ ადგილს იმკვიდრებს მომხმარებლის ცნობიერებასა და გულებშიც კი. ამას, რა თქმა უნდა განაპირობებს პროდუქტის (სერვისის) მაღალი ხარისხი და გარკვეული სტილი, გნებავთ - იმიჯი და ცხოვრების წესიც კი, რაც პროდუქტის მოხმარებასთან ხდება გაიგივებული. ხოლო ამ უხილავი, მაგრამ ძვირად ღირებული დანამატის მომხმარებლის გონებაში დანერგვა ხდება სკრუპულოზურად და მიზნობრივად შემუშავებული თანმიმდევრული საკომუნიკაციო სტრატეგიის მეშვეობით.

ბუნებრივია, რომ ბრენდის უცხო ბაზარზე გაყვანა იმთავითვე უნდა ითვალისწინებდეს ამ ორივე კომპონენტს (ხარისხი & იმიჯი) და იამავეროულად ასერხებდეს უმტკივნეულო და მობილურ კორექტირებას ადგილობრივი მომხმარებლის წარმოდგენების შესაბამისად - სტილსა და ცხოვრების წესებთან მიმართებაში. უცხო ყველგან და მით უმეტეს, ყოველთვის, როდია საუკეთესოს სინონიმი.

რიგ შემთხვევაში ბრენდის სრული რებრენდიციც კი ხდება სავადლებულო, რომ ბაზარზე დამკვიდრება მოხდეს. ისეთი მეგა-ბრენდიც კი, როგორცაა კოკა-კოლა, ჩინურ ბაზარზე საკუთარი ორიგინალური სახელის შენარჩუნების მცდელობამ დაცივნის ობიექტად აქცია - რადგან ჩინურიდან თაგმანი ნიშნავს “უბინე თაგომბალას“. არანაკლებ სავალალო სიტუაცია შეიქმნა Chevrolet Nova-ს ავტომობილების ესპანურ ბაზარზე შეტანის დროს. General Motors საქმე სასაცილოდ სულაც არ ქონდა, რადგან "no va" ნიშნავს „არ მოძრაობს“ - შესაბამისად, ავტომობილები არ გაიყიდა. მსგავსი სიტუაცია შეექმნა PAGERO-ს - ერთ ერთ ენაზე ის ითარგმნა, როგორც „აშკარა გეი“. მაგალითების მოყვანა კიდევ შეიძლება, მაგრამ ვფიქრობთ, საკმარისია იმისათვის, რომ დაფიქრდეთ რაოდენ დასაფიქრებელია ბრენდის უცხოურ ბაზარზე შესვლის პროცესი. მით უფრო, ეს მხოლოდ აისბერგის მწვერვალია.

ნებისმიერი ბრენდის პოზიციონირების დასაწყისშივე კომპანიამ უნდა გაითვალისწინოს კულტურული კონტექსტი. ცნობილია, რომ ერთი და იგივე კულტურის წარმომადგენლები

იზიარებენ ცოდნის ერთგვარ მოდულს - კონტექსტს, რომელიც შესაძლოა არ დაემთხვეს თქვენი ქვეყნის კულტურულ კონტექსტს. საინტერესოა, რომ კონტექსტი თავს იჩენს სარეკლამო გზაწილის ყველა დონეზე - დაწყებული პროდუქტის გაფორმება-შეფუთვიდან - ვიდეორგოლის სიუჟეტის ჩათვლით. მაგალითად, ევროპელი მომხმარებელი დიდი ხნის წინ ადაპტირდა ეკოლოგიურად სუფთა და გენმოდირების გარეშე კომპონენტის პროდუქციის მოხმარებასთან. ამიტომ, ევროპაში სავალდებულოა მიუთითო შეიცავს თუ არა საკვები ამ კომპონენტს და ეს დაგეხმარებათ პროდუქტის გაყიდვაში. ქართული ბაზარი ნელ ნელა ეჩვევა მსგავს მარკირებას - მინიშნებას და დიდად ეს ჯერ ვერ ახდენს ბრენდზე ზემოქმედებას. ხოლო აფრიკის მოსახლეობისათვის, სავარაუდოა, რომ გენმოდირებული პროდუქტის შემცველობა ვერანაირ გავლენას ვერ მოახდენს მის არჩევანზე. არ უნდა გამოგვრჩეს ისეთი მანვენებელიც, რომელიც ჰოლანდიელმა მეცნიერმა ჰოფსტედემ შემოიღო სხვადასხვა კულტურების კვლევის დროს - ინდივიდუალიზმის დონის მანვენებელი, რომელიც პირდაპირ პროპორციულია საერთო კონტექსტის მანვენებელთან (Hofstede, Geert 1980)

ავსტრალია	90
დიდი ბრიტანეთი	89
საფრანგეთი	71
არაბეთის სამყარო	38
რუსეთი (ა. ნაუმოვის მიხედვით)	41

(საქართველოს მანვენებელი აქაც შესაქმნელია - გამოსაკვლევი, თუმცა სავარაუდოდ რუსეთისა და საფრანგეთის მონაცემებს შორის უნდა მერყეობდეს).

შესაბამისად, უცხოურ ბაზარზე გასვლა გულისხმობს გარკვეული მარკეტინგული ბრენდ სტრატეგიის შემუშავებას, რაც თავის მხრივ, მოიაზრებს როგორც წმინდა საერთაშორისო ასპექტების გათვალისწინებას, ისე ტრადიციული ელემენტების, რომლებიც კომპანიის საბაზრო სტრატეგიას განსაზღვრავს და გადაიტანება საერთაშორისო ბაზარზეც. კვლავ დავტოვოთ მარკეტინგული პოზიციონირების თავისებურებანი და დავუბრუნდეთ საბაზრო პოზიციონირების საკითხებს კროსკულტურული კონტექსტის გათვალისწინებით.

სოციო-კულტურულ სფეროში არსებული განსხვავებების შესაბამისად, მომხმარებლის მოტივაციის სფეროში არსებული

სხვაობების გათვალისწინებით გამოყოფენ საერთაშორისო პოზიციონირების სამ ძირითად ტიპს:

1. კულტურატაშორისი პოზიციონირება
2. რეპოზიციონირება
3. თითოეულ ბაზარზე უნიკალური პოზიციონირება

გასაგებია, რომ კულტურატაშორისი პოზიციონირება გამოიყენება მაშინ, როდესაც მომხმარებელთა ქცევის მოდულში არ ჩანს მკაფიო განსხვავება. ასევე, ბაზრის ფუნქციონირების სპეციფიკაც არ იძლევა დიდ სხვაობას. ამ შემთხვევაში ხდება სტრატეგიისა და ტაქტიკის სრული თანხვედრა ერთნაირ ბაზარსა და საერთაშორისო ბაზარზე.

რეპოზიციონირების იდეა (რაც სავაჭრო მარკის ნაწილობრივ ადაპტაციას გულისხმობს) ეფუძნება შემდეგ ვერსიას - მთლიანობაში ქვეყნების მარკეტინგული გარემო ემთხვევა, მაგრამ არსებობს უმნიშვნელო სხვაობა მომხმარებლის აღქმის კუთხით. ამ შემთხვევაში სტრატეგია რჩება უცვლელი, მაგრამ იცვლება სტრატეგიის რეალიზების შემოქმედებითი კონცეფცია, ან სარეკლამო პროდუქტის დუბლირებისას - პროდუქტის სახელწოდება. როგორც წესი, კომპანიების უმრავლესობა ასეთ სტრატეგიას მიმართავს.

ხოლო იმ შემთხვევაში, როცა ერთნაირი ბაზრის კონცეფცია მიუღებელია საერთაშორისო ბაზარზე, ხდება უნიკალური პოზიციონირების სტრატეგიის შემუშავება (მარკის სრული ადაპტაცია). რაც, ბუნებრივია, მარკის სრული პოზიციონირების ეტაპების გავლას გულისხმობს. დაწყებული ბაზრის სრული ანალიზით და დამთავრებული ახალი სტრატეგიითა და ტაქტიკით.

• საერთაშორისო ბაზარზე გასვლა კომპანიას აყენებს შემდეგი არჩევანის პირისპირ - მარკეტინგის რომელ კომპლექს დაეყრდნობა ბრენდის პოზიციონირებისას:

1. სტანდარტიზირებულს (ყველა საერთაშორისო ბაზარზე ერთიან სტრატეგიას)
2. ადაპტირებულს (უნიკალურ სტრატეგიას თითოეულ უცხოურ ბაზარზე)
3. ინტეგრირებულს (სტრატეგიას, რომელიც აერთიანებს პირველი ორი სტრატეგიის ელემენტებს).

როგორც წესი, კომპანიები მიმართავენ მესამე ტიპის სტრატეგიას.

აქვე გასარკვევია მარკეტინგული გლობალიზაციის ისეთი კომპონენტების გავლენაც, როგორცაა „კომოგენური“ და

„ჰეტეროგენური“ მიმართულებები. ჰომოგენიზაციის თეორეტიკოსები ეძიებენ და პოულობენ მსოფლიო ბაზრის განვითარებაში ვესტერნიზაციის, იმპერიალიზმის, დამოკიდებულებისა და სინქრონიზაციის დამადასტურებელ საბუთებს. შესაბამისად, მათი ოპონენტები, უფრო ამჩნევენ ჰიბრიდიზაციასა და კრეოლიზაციას. ამ გადასახედიდან ადანაშაულებენ ანტიგლობალისტები იმპერიალიზმის გამოხატულებაში ისეთ ბრენდებს, როგორცაა „მაკდონალდსი“ და „კოკა-კოლა“. ამ თვალსაზრისის თანახმად, რეკლამა მჭიდროდაა დაკავშირებული კონსიუმერიზმთან ამერიკულ სტილში და შესაბამისად, წარმოადგენს კორპორატიული კაპიტალიზმის მისიონერულ მისიას.

სანამ დასავლეთის თეორეტიკოსები ბჭობდნენ მსგავს მიმართულებების სისწორესა და სიცოცხლისუნარიანობაზე, დაიწყო ისეთი პროცესი, რომელმაც უშუალოდ ქართულ სამომხმარებლო ბაზარზე გაიარა - კომუნიზმის კოლაფსი. ჩვენ ერთბაშად აღმოვჩნდით ევროპული და არა მხოლოდ, რეკლამისა და ბრენდების ომის გავლენის ქვეშ. ქართველი მომხმარებელი, ისევე, როგორც პოსტსაბჭოური სივრცის სხვა მოსახლეობა, დებულობს ახალ სამომხმარებლო იდენტობას, რომელიც აღმოჩნდა ეროვნული და ეკონომიური საზღვრების მიღმა და მაშასადამე ეწინააღმდეგება მანამდე არსებულ ყველა იდენტობას, რაც ჩაკეტილ იდეოლოგიას ეფუძნებოდა. და რაც უფრო რთულია - საქართველო ამოვარდა ერთიანი, ცენტრალიზირებული საერთაშორისო პოზიციებიდან და პირისპირ აღმოჩნდა ახალ, გლობალურ და ინდივიდუალურად გადასაფასებელ - ასათვისებელ ბაზრის პირისპირ. გამოცდილების, შესაძლებლობების და თითქმის ეკონომიკის გარეშეც.

დღეს ეს პოზიცია ერთგვარი დაძლევის და გააზრების ეტაპზე გადადის. და ზუსტად აქ გვესაჭიროება მეცნიერული, დასაბუთებული კვლევები და ანალიზი და არა ინტუიციასა და კერძო მოსაზრებებზე დაფუძნებული სტრატეგიები.

დავუბრუნდეთ იმ არჩევანს, რომელიც თითოეულმა კომპანიამ უნდა გააკეთოს - ჰომოგენური სტანდარტიზაცია, თუ ჰეტეროგენური ადაპტაცია?

გადაწყვეტილების მიღების ალგორითმი შემდგენიარად შეიძლება გამოიყურებოდეს - მიზანშეწონილია დავსტარტოთ სტანდარტიზაციით, და შემდეგ, ბაზრის მოთხოვნებიდან გამომდინარე და კომპანიის შესაძლებლობების

გათვალისწინებით, ავამაღლოთ ადაპტაციის ხარისხი. მსოფლიო პრაქტიკაში ადაპტაციის გაშუალედურებული კოეფიციენტი შეადგენს 60-80%.

• და კვლავ მივადგებით სოციო-კულტურული განსხვავებების თემას - სტანდარტიზაციის გზაზე ყველაზე დიდი დაპრობება იქმნება, ზუსტად ეგრეთ წოდებული „საბაზრო სიურპრიზებით“, რომელთაც ეროვნული და კულტურული თავისებურებანი წარმოშობენ. სრულად თავის დაცვა მომხმარებლის მოულოდნელი რეაქციისაგან შეუძლებელია, მაგრამ მისი მინიმუმამდე დაყვანა - შესაძლებელია. აი ამისათვის არის აუცილებელი კროსკულტურული კომპეტენცია.

არსებული ტექნოლოგიები ითვალისწინებენ პროდუქტის ადაპტაციის 5 ძირითად სტრატეგიას:

1. მარტივი გაფართოება
2. პროდუქტის ადაპტაცია
3. კომუნიკაციების ადაპტაცია
4. ორმაგი ადაპტაცია
5. ახალი პროდუქტის შექმნა

მარკეტინგ-მიქსის კომპლექსის შექმნისას იბადება კითხვა, თუ რომელი ელემენტების და რა დონეზე უნდა მოხდეს ადაპტირება. ექსპერტების აზრით, მიზანშეწონილია გამოვიყენოთ, ეგრეთ წოდებული მოდულური მიდგომა. ანუ, როდესაც ერთი პარამეტრები შესაძლოა ჩავთვალოთ სტანდარტულებად (მაგ. საქონელი, ბრენდი, შეფუთვა), ხოლო სხვა პარამეტრები ცვლადია (ფასი, გაყიდვების სტიმულირების მეთოდები, რეკლამის კონცეფცია).

სტანდარტიზაციასა და ადაპტაციას შორის კომპრომისის მაგალითისათვის ავიღოთ იაპონიაში ორი უმსხვილესი ბრენდის კონკურენცია - საპარსი ბრიტების მწარმოებელი კომპანიები - Gillette (აშშ) და Schick (ჰოლანდია). ამერიკელებმა, გამოიყენეს რა სტანდარტიზაციის მიდგომა, იაპონური ბაზრის მხოლოდ 10% დაიკავეს, მაშინ როდესაც ჰოლანდიელებმა აქცენტი ადაპტაციაზე გააკეთეს - შეუცვალეს ბრენდს სახელწოდება FX - რომ უფრო ადვილად საკითხვადი გამხდარიყო, მეტიც - ეს ლოგო შეფუთვას იაპონურად დააწერეს, სარეკლამო რგოლში იაპონელი მსახიობი დააკავეს, აგრეთვე გაყიდვები იაპონური სადისტრიბუციო კომპანია Seiko - ს სისტემას მიანდეს, რომელიც 150 ათას საცალო ფირმას მოიცავდა. ამ დროს Gillette-მა საკუთარი სავაჭრო აგენტების

ქსელი შექმნა. ზუსტად ამ განსხვავებულმა მიდგომებმა დააკავებინა კომპანია Schick -ს იაპონური ბაზრის 62%.

განსაკუთრებულად მკვეთრად კომპანიის კროსკულტურული კომპეტენცია მარკეტინგულ კომუნიკაციებში ვლინდება. შესაბამისად, აუცილებელია მკაფიო წარმოდგენა ვიქონიოთ კულტურის ყველა ძირითად ელემენტზე:

- ფასეულობებზე
- ვერბალურ & არავერბალურ კომუნიკაციებზე
- ადათზე
- ჩვევებზე
- რელიგიაზე და ასევე
- სახელმწიფო რეგულირების სისტემებზე ამ სფეროში

ხშირად, როგორც ზემოთ მოყვანილ მაგალითებში, შეცდომების გამომწვევია ენის თავისებურებების იგნორირება, რაც სავალდებულოს ხდის ბრენდის სახელწოდების შინაარსისა და ქდერადობის უცხო ენაზე გადამოწმებას - უნდა გავეცნოთ ენის ყველა ნიუანს - სლენგი, იდიომები, თარგმანი და რაც მთავარია - უკუთარგმანი. რადგან ენა კულტურის გასაღებია, უმჯობესია უცხო ბაზარზე ადგილობრივი ენის მატარებელი სპეციალისტი დავასაქმოთ და აუცილებლობის შემთხვევაში მოვახდინოთ დასახელების მოდიფიცირება.

ასეთივე დატვირთვა აქვს არავერბალური კომუნიკაციების ცოდნა-გათვალისწინებასაც - ქესტები, ფერთა სისტემა, ციფრები და სიმბოლოები, ასევე სივრცე-მანძილისა და დროის კატეგორიები. ცნობილია ქესტების ასინქრონიზაციამ როგორი შეცდომები შეიძლება გამოიწვიოს, პოლიტიკური სკანდალის ჩათვლით (ჯორჯ ბუშის ცნობილი მისაღმება ერთერთ არაბულ ქვეყანაში, რაც ომის გამოცხადების სიგნალად აღიქვა მოსახლეობამ).

არანაკლებ მნიშვნელოვანია კროსკულტურული კომპეტენცია შეფუთვების შემუშავების თვალსაზრისითაც. ამ შემთხვევაში ანგარიშგასაწევია მარკირების წესები, ეკოლოგიური მოთხოვნები, შეფუთვის მეორადი გამოყენების შესაძლებლობა, შეფუთვის ზომა და ფერები.

აქ მაგალითად გამოგვადგება კომპანია Lego's ისტორია. როგორც ცნობილია, ამერიკელებს უყვართ შეფუთვის მეორეჯერ (მრავალჯერადად) გამოყენება. ამის შესახებ, რა თქმა უნდა იცოდა Lego's მთავარმა კონკურენტმა ამერიკულ ბაზარზე, ამერიკულმა კომპანია Tyco-მ, რომელმაც საბავშვო კონსტრუქტორის დეტალების შეფუთვა დაიწყო პლასტიკურ

ჭურჭელში, რომლის შემდგომი გამოყენება შესაძლებელი იყო ოჯახში, სამეურნეო დანიშნულებითაც. ამერიკელმა მშობლებმა უმაღლ მოახდინეს რეაგირება ასეთ ფუნქციონალურ შემოთავაზებაზე. ამიტომ, გაყიდვების ვარდნის ასაცილებლად Lego's მენეჯმენტმა მიმართა დანიის შტაბ-ბინას შეფუთვის შესაცვლელად. ამის შემდეგ მალევე კომპანია ასევე გადავიდა პლასტიკის სათლებზე ამერიკაში, ხოლო შემდეგ ეტაპზე ეს მიდგომა გახდა კომპანიის გლობალური სტრატეგიის საფუძველი.

არ უნდა გამოგვრჩეს ასევე შეფუთვის ზომებიც, რაც ამა თუ იმ ქვეყანაში არსებული სტანდარტების შესაბამისი უნდა იყოს და არ ეწინააღმდეგებოდეს მომხმარებლის ჩვევას. მაგალითად, ცნობილია, რომ დიდ შეფუთვის უპირატესობას ანიჭებენ აშშ-ში, კანადაში, სამხრეთ კორეაში, სადაც საყიდლებზე კვირაში ერთხელ გადიან და მერე დიდი ტევადობის მაცივრებში ინახავენ პროდუქტს. ამიტომ, კოკა-კოლას 2 ლიტრიანი ბოთლების გაყიდვა ჩავარდა ესპანეთში, სადაც მოსახლეობას უბრალოდ არ აღმოაჩნდა ამ სიდიდის ბოთლების შესაბამისი მაცივარი.

რეკლამისა და ზოგადად პოზიციონირების სტრატეგიის შერჩევისას სავალდებულოა ვიცოდეთ მასობრივი ინფორმაციის რა საშუალებები არის დომინანტი ამათუ იმ ქვეყანაში. მაგალითად, ბრაზილიაში, მექსიკაში, ავსტრალიაში, ესპანეთსა და საბერძნეთში, ასევე საქართველოშიც ყველაზე ეფექტურად მოქმედებს სატელევიზიო რეკლამა. ხოლო შვეიცარიაში, ბელგიაში, შვედეთში, კანადასა და გერმანიაში რეკლამის განთავსება უპრიანია ბეჭდურ გამოცემებში, რომლებიც დიდი წარმატებით სარგებლობენ.

უდავოა, რომ დიდ გავლენას ამათუ იმ ქვეყნის კულტურაზე ახდენს რელიგია. ცნობილია სხვადასხვა რელიგიის აკრძალვები სხვადასხვა პროდუქტზე - ალკოჰოლზე, თამბაქოსა თუ ღორის ხორცზე, ასევე ტანცამლის შეზღუდვებზე, და სხვა. ამის იგნორირება ბრენდის დაღუპვის ტოლფასია.

თანამედროვე კროსკულტურული კვლევების უმრავლესობა ემყარება ზემოთ მოყვანილი პოლანდიელი მეცნიერის პობსტედეს კლასიკურ თეორიას. მისი მეთოდიკის თანახმად, გამოყოფენ კულტურის 5 პარამეტრს, რაც მის ძირითად ფასეულობებს განსაზღვრავს:

- კონტექსტუალური (საბაზისო პარამეტრი)

- ინდივიდუალიზმი & კოლექტივიზმი
- ქალურობისა და მამრობითობის შეფარდება
- ძალაუფლების დისტანცია
- გაურკვეველობის აცილების ხარისხი

კონტექსტი მიეკუთვნება კომუნიკაციების ფორმალიზების დონეს. მაღალი კონტექსტის მესიჯი გულისხმობს, რომ ინფორმაციის უმეტესი ნაწილი უკვე ჩადებულია ადამიანში, ხოლო უმცირესი ნაწილი გადაიცემა კოდირებული ფორმით. აქ მნიშვნელოვანია ფორმა, ემოციონალურობა, ამიტომ რეკლამა შესაძლოა შეიცავდეს მინიშნებას, ორაზროვნულ შინაარსს. ხოლო დაბალი კონტექსტის მესიჯი, პირიქით, უნდა იყოს ნათელი, მკაფიო - ძირითადი ყურადღება ეთმობა შინაარსს, რომელიც არ არის დამოკიდებული სიტუაციასა და ტრადიციებზე.

დანარჩენი 4 პარამეტრი ბაზისურის ერთგვარი განვრცობაა და ეწოდებათ კულტურის მარეზულტატირებელი კრიტერიები. აქვე გავიხსენოთ, რომ კომუნიკაციის დაბალკონტექსტუალური სტილი ახასიათებს მაღალი ინდივიდუალიზმის კულტურებს, ხოლო მაღალი კონტექსტუალური სტილი - მაღალი კოლექტივიზმის მატარებელ ქვეყნებს. აქ უპირანია რეკლამამ გამოიყენოს ცნობადი და ცნობილი სახეები, რადგან აუდიტორია საკუთარი თავის ასოცირებას ახდენს მათთან. ვფიქრობთ, ეს ზუსტად ქართული საზოგადოების მიდგომასაც შეესაბამება. ხოლო ინდივიდუალისტურ კულტურებში ხდება პირდაპირი მიმართვა, „შენ“, „თქვენ“ გამოყენებით. ინდივიდუალიზმი კულტურაში ვლინდება მთავარი ფასეულობით - პირადი წარმატება, პიროვნული სარგებელი და სხვა რიგი ასპექტები.

ვთქვით, ქართული საზოგადოებისათვის ავტომობილის რეკლამა უნდა შეიცავდეს ოჯახის სურათს - დედა, მამა, შვილები, ბებია და ბაბუაც არ იქნება ზედმეტი. მაგრამ იგივე ავტომობილის რეკლამა გერმანიაში - მხოლოდ ცოლქმრის ჩვენებითაც მიახწევს მიზანს.

მამაკაცისა და ქალის როლების დაყოფა სხვადასხვა კულტურაში სხვადასხვაა. ეს იწვევს ქალური და მამაკაცური ფასეულობების გამოყენების სხვადასხვა კონტექსტს სხვადასხვა ბაზრის ათვისების დროს. მასკულიზური კულტურები უპირატესობას ანიჭებენ დომინირების ფორმებს - ყველაფერი დიდი, ჰიპერბოლიზირებული - ოცნებებიც და იმედებიც. აქ შედარებით რეკლამას ვიყენებთ. „ქალურ“ კულტურებში ასეთი

ეგოიზმი და „პაკაზუსა“ მიუღებელია და უგემონებობის მანქანებლად აღიქმევა. აქ მოკრძალება, თავშეკავება უფრო მისასაღმებელი ხდება. აქ თავს იჩენს ასევე ქალისა და კაცის როლი ოჯახში. რაც მისადებია, ვთქვათ საქართველოში, მიიღებელია ჰოლანდიაში. ასევე, ესპანეთსა და საფრანგეთში ნორმალურია რეკლამაში მოფუსფუსე მამაკაცი, რასაც საქართველოს მაყურებელი ნამდვილად გროტესკულად მიიღებს.

კულტურის კიდევ ერთი პარამეტრი - ძალაუფლების დისტანცია. სტატუსის სიმბოლოები ხშირად გამოიყენება მაღალი დისტანციის კულტურებში (LPD). ასეთ კულტურებში, როგორც წესი უფროსები უმცროსებს აძლევენ რჩევებს, ხოლო დაბალი ძალაუფლების დისტანციის (SPD) ქვეყნებში - ახალგაზრდები უფროსებს აკვლიანებენ. აქედან დასკვნა, რომელ კულტურას მიეკუთვნება ქართული საზოგადოება. ამ უკანასკნელი ვერსიისათვის დამახასიათებელი რეკლამის მაგალითია ჰოლანდიაში KitKat-ის რეკლამა, სადაც მოქმედი პერსონაჟები არიან მოწაფეები. ისინი დასცინიან და აწვადებენ მასწავლებელს. ასეთი რეკლამა მიუღებელია ჩვენთვისაც და ვთქვათ გერმანიისთვისაც, სადაც დისტანცია და წესრიგი ნორმაა.

და ბოლოს, გაურკვევლობის აცილების ხარისხი - რეკლამა იმ ქვეყნებშიმ სადაც კულტურა ამ პარამეტრის მარალი ხარისხის მატარებელია, გამოირჩევა ვრცელი ტექსტებით, განმარტებებითა და ექსპერტების რეკომენდაციებით, ტექნოლოგიებისადმი და დიზაინისადმი დიდი ყურადღებით. იტალიური და გერმანული რეკლამებისათვის დამახასიათებელია პროფესორების და ექიმების თეთრ ხალათში დაფიქსირება. გუასოსვს, ალბათ, როგორი ნეგატიური შეფასება მოყვა ერთერთ წინასაარჩევნო კლიპს ქართულ საზოგადოებაში, როცა მემარჯვენეების ერთერთი ლიდერი დავით გამყრელიძე თეთრ ხალათში დადიოდა და „ ბიზნესმენი-ექიმის“ როლს ირგებდა.

ბელგია, ესპანეთი, საფრანგეთი ხშირად იშველიებს ექსპერტებს, პროფესიონალებს. განსაკუთრებული სტრუქტურულიზაცია და დეტალიზაცია ახასიათებს გერმანულ ბაზარს, სადაც პროდუქტის მოხმარების ყველა ტექნიკური დეტალი გამოიყენება. აქვე ავლნიშნოთ ამ ქვეყნებისათვის დამახასიათებელი ემოციების დემონსტრირება, მაგალითად, იტალიისათვის.

რაც შეეხება გაურკვეველობის აცილების დაბალი დონის მატარებელ კულტურებს - აქ მთავარია შედეგი. აქ სტაბილურობა არ არის გადამწყვეტი ფაქტორი და არც შიშებია ახლისა და გაურკვეველობის მისამართით.

კროსკულტურული კომპეტენციის ერთერთი მნიშვნელოვანი კომპონენტია სხვადასხვა სახელმწიფოში არსებული შეზღუდვა-აკრძალვების სისტემის ცოდნა. მაგალითად, შედარებითი რეკლამა აკრძალულია გერმანიაში, საფრანგეთში, ბელგიასა და იტალიაში, ასევე ფინეთში და ფილიპინებზე. უცხოური რეკლამა აკრძალულია დიდ ბრიტანეთში, კანადაში, ავსტრალიაში, ვენესუელაში, მაღაიზიასა და პერუში. სატელევიზიო რეკლამა იკრძალება შვედეთში და ნორვეგიაში. დიდი შეზღუდვა აქვს ტელე-რეკლამას ასევე დანიასა და გერმანიაში (არაუმეტეს 20 წუთისა დღეში). საფრანგეთში ნებისმიერი რეკლამა ითხოვს მხოლოდ ფრანგული ტერმინოლოგიის გამოყენებას, გერმანია კრძალავს ცნობილი ადამიანების რეკლამაში ჩართვას. რიგ ქვეყნებში იკრძალება ალკოჰოლის, თამბაქოს, წამლების რეკლამირება. ბავშვებს არ აჩვენებენ უფროსების გარეშე გერმანულ, ფინურ, ავსტრიულ რეკლამებში. ამან განაპირობა ზუსტად სასამართლო საჩივარი ჰელსინკიში McDonald's-ის წინააღმდეგ, როცა ამ უკანასკნელმა სარეკლამო რგოლში მარტოხელა პატარა უჩვენა.

ასევე ყურადსადებია საეთერო დროის ხელმისაწვდომობა - შვეიცარიაში, პოლანდიაში, საფრანგეთში, იტალიაში, ფინეთში რეკლამას საეთერო სივრცის მხოლოდ 10-15% ეთმობა, სხვაგან ეს ციფრი 30%-მდე აღის.

რა თქმა უნდა, რეგულაციების ჩამონათვალი ამით არ შემოიფარგლება და რაც უფრო დაზუსტებული ინფორმაცია გავგაჩნია უცხოური ბაზრის ყველა აკრძალვა-შეზღუდვაზე, მით უფრო ადვილია ბრენდის ამ ბაზარზე დამკვიდრება.

დასასრულ, უნდა ავღნიშნოთ, რომ კროსკულტურული კომპეტენციების არსებობა ნებისმიერი კომპანიის წარმატების შემადგენელი ფაქტორია არა მხოლოდ ეროვნული ბაზრის ფარგლებს მიღმა გასვლის დროს, არამედ მრავალნაციონალური სახელმწიფოს ფარგლებში განსახორციელებელი ექსპანსის დროსაც.

იმისათვის, რომ სწორად დავევრდნოთ ამ ფაქტორს, აუცილებელია მიზნობრივი კვლევების ჩატარება, სპეციალისტებზე ორიენტირება და თადარიგის დაკავება, სანამ ბრენდი გავა უცხო ბაზრის დასაღაშქრად.

• მიმოვიხილოთ სტანდარტიზაციის და ადაპტაციის თავისებურებანი ჩამოვთვალოთ თუ რა მიზნებს ისახავს რეკლამის სტანდარტიზაცია:

1. საქონლის საერთაშორისო იმიჯის შექმნა
2. რეკლამის შემუშავება/შექმნაზე ხარჯების შემცირება
3. სხვადასხვა ქვეყნების ბაზარზე სინქრონული გასვლის დაჩქარება

4. მესიჯის არვეის თავიდან აცილება, მედიის მიერ, ან მყიდველის ერთი ქვეყნიდან მეორეში გადაადგილების დროს რეკლამის ადაპტაცია გამოწვეულია:

- საკანონმდებლო ნორმატივებით
- საერთაშორისო მარკეტინგის მაკროგარემოს

თავისებურებანი

- ეროვნულ-კულტურული ფაქტორები

როგორც ვიცით, კულტურული ადაპტაცია ეფუძნება პროდუქტზე წარმოდგენის შექმნის სამ კომპონენტს:

1. უტილიტარული (ტექნიკური თვისებები და მახასიათებლები)
2. ხატოვანი, წარმოსახვითი (მითიური, შეგრძნებითი ფასეულობა)
3. სიმბოლური (სოციალური ფასეულობა, ასოციაციები, სტერეოტიპები)

როგორც სპეციალისტები თანხმდებიან, რეკლამის ოპტიმალურ ვარიანტად შეიძლება ჩაითვალოს ნაწილობრივ სტანდარტიზირებული რეკლამა, რომელიც ინარჩუნებს სარეკლამო კამპანიის ერთიან სტრატეგიასა და სულისკვეთებას, მაგრამ გააჩნია შესაძლებლობა მიუახლოვდეს ადგილობრივ პირობებს, რათა უფრო ეფექტურად იმოქმედოს მიზნობრივ აუდიტორიაზე.

ბრენდის უცხოურ ბაზარზე დამკვიდრების არსებული საფრთხეებისა და რისკების ასაცილებლად, აუცილებელია სტრატეგიული კამპანიის შემუშავება და შეჯერება მისი კომპონენტების კონკრეტულ ქვეყანასა და ბაზარზე მორგების კუთხით.

ყოველივე ზემოთ განხილული გვაძლევს დასკვნის უფლებას,

- რომ ქართულ სამომხმარებლო ბაზარს ესაჭიროება სიღრმისეული კვლევა, თუნდაც მისი კროსკულტურული პარამეტრების განსაზღვრა და მათი ფართო გავრცელება-

რათა ხელი შევუწყოთ უცხოურ ბრენდების დამკვიდრებას და მიმზიდველი გაეხადოთ ჩვენი ბაზარი უცხოელი ინვესტორისათვის.

• ასევე, ქართული პროდუქციის უცხოურ ბაზარზე გაშვებამდე უნდა მოხდეს ამ კონკრეტული ბაზრის შესწავლა, ყველა ზემოთ განხილული კრიტერიუმის გათვალისწინებით.

კიდევ ერთხელ ვუსვამთ ხაზს, რომ კროსკულტურული კომპეტენცია ერთადერთი როდია, რომელიც განსაზღვრავს ბრენდის სიცოცხლისუნარიანობის კოეფიციენტს უცხოურ და მთლიანად საერთაშორისო ბაზარზე, მაგრამ ჩვენს კომპეტენციაში ამ ეტაპზე შედიოდა მხოლოდ ამ ერთი ასპექტის წარმოდგენა, რომელიც უდავოდ უმნიშვნელოვანესია ნებისმიერი ბრენდისა თუ კომპანიისათვის.

ლიტერატურა:

References:

1. Wilcox L. D. (2006) Public Relations, Strategies and Tactics. Boston, USA, Allyn and Bacon
2. McQuail, D. & Windahl, S. (1993) Communication Models. UK, London, Pearson, Prentice Hall
3. Kapferer, Jean-Noel. (2007) The New Strategic Brand Management. UK, London, London and Sterling Kogan Page
4. Keller, K. (2008) Strategic Brand Management. USA, New Jersey; Pearson, Prentice Hall
5. Випперфюрт, А. (2008) Вовлечение в Бренд. Как заставить покупателя работать на компанию, Россия, Питер; Коммерсантъ
6. Ляпоров, В. (2008) 100% брэнд: как продавать счастье. Россия, Питер; Питер
7. <http://www.pr2b.ru/branding/>
8. <http://www.firmennyi-stil.ru/aidentology/80/>
<http://www.slideshare.net/EmployerBrandExperts/ss-17307728>
<http://www.myshared.ru/slide/64833/>
9. <http://brandsband.com/ru/services/schoolbags.html>

Maia Kavtarashvili

Consolidation of the brand on the foreign market- adaptation or standardization in the section of the kroskultural competences

Summary

It's well-known fact that the recognition of a trademark as a brand happens after it strengthens its own place in the consumer's consciousness and even hearts. This, certainly, must be conditioned by the high quality of the product (service) and the distinct style, if you wish - even image and rule of life, that is identified to the consumption of the product. And the implementation of this invisible but expensive adjunct in the consumer's mind occurs through the scrupulously and purposely worked out successional communicational strategy. Naturally, the leading of the brand to the foreign market must from the very beginning foresee both these two components (quality & image) and at the same time could painless and mobile correcting accordingly of local consumer's ideas - relatively to the style and rule of life. Unknown not everywhere and especially not always is the synonym of the best. . Right at the beginning of any brand's positioning the company must foresee cultural context. It is known that the representatives of the same culture share the similar modul of knowledge - the context which may not disagree with the cultural context of your country. It's interesting that the context shows itself at all levels of the advertising send - from the design and packing - including the video plot.

In this article we'll also review the dilemma arisen in front of the company - which complex of the marketing it will lean upon during the positioning of the brand: 1. Standardized (united strategy in all international markets) 2. Adapted (unique strategy in every foreign market) Integrated (the strategy which unites the elements of the first two strategies) We'll review the scientific basis of that choice which every company must make - homogeneous standardization or heterogeneous adaptation. Today this position is transitioning as though the overcoming and comprehended stage. And exactly here we need scientific, well-grounded researches and analysis and not the strategies based on the intuition and private considerations. The article is the experiment to review the experience passed and crossed by the foreign markets and megabrands and set the perspectives of the Georgian consumer's market development - consolidation of the brand, its adaptation in the foreign market, matters of standardization in the section of kroskultural conception.

Keywords: Brand, image, adaptation and standardization, kros-cultural competences, brand identity, functional and emotional motives, strategic directions, message, tactics, direct communication.

Reviewer: Professor Vano Chiaureli. Georgian Technical University

მაია კავტრეშვილი

Выход бренда на иностранный рынок – адаптация или стандартизация – в ракурсе кросс-культурной компетенции

Резюме

Адаптация глобальных брендов к национальным рынкам является наиболее проблемным вопросом бренд-менеджмента. Однако, развитие рекламного брендингового рынков, быстро растущего количественно, пока еще существенно отстает в качественных оценочных категориях от насущных потребностей. Серьезные проблемы возникают у специалистов в применении таких технологий брендинга как – оценка бренда, его позиционирование, нейминг, создание визуальных идентификаторов бренда, и, конечно – кросс-культурной адаптации.

Адаптация зарубежной рекламы подразумевает сохранение ее эмоциональных и рациональных характеристик с учетом множества кросс-культурных различий двух социумов.

Например, социально-экономических различий – социальной, экономической и политической систем. Исползованная для рекламы популярная в «стародемократических» странах советская символика – в Эстонии и Польше будет встречать резкое отторжение значительной части населения. Важны также и ассоциативно-стереотипные различия – семантических, фонетических и цветовых ассоциаций, наличие социальных, эмоциональных и этических стереотипов, традиций и мироощущений.

А есть еще и маркетинговые отличия, и многие другие, которые не так уж и часто учитываются при адаптации рекламы – конкурентных сред, потребительских моделей, ценностей и предпочтений, стремлений и стилей, позиционирования товара, местных каналов коммуникаций, их распространенности и применяемости, технического и технологического развития, отношение к рекламе etc...
...Профессор Теодор Левит, утверждавший еще в начале 1980-х гг., что перед лицом всеобщей глобализации, прогресса и сниженных цен

национальные различия и предпочтения перестали играть свою роль в продвижении брендов, сильно преувеличивал.

Бренд, со всеми его атрибутами, идентификаторами и стоимостными характеристиками существует, прежде всего, в сознании потребителей. Несмотря на глобализацию, особенности этого потребительского сознания с трудом поддаются унификации, и пока еще имеют национальный характер.

Статья обозревает возможные сложности и перспективы по продвижению как мега –брендов, так и локальных брендов и необходимость кросс-культурной концепции для страховки и успеха маркетинговых кампаний.

Ключевые слова: Бренд, имидж, кросс-культурная компетенция, адаптация и стандартизация, идентичность бренда, функциональные и эмоциональные мотивы, стратегические направления, сообщение, тактика, прямая коммуникация.

Рецензент: Профессор Вано Чиаурели. Грузинский технический университет

პ რ ა ქ ტ ი კ ა

ღავით შამოევში ეფექტიანი კომუნიკაცია და მომსახურება საჯარო სამსახურში

თანამედროვე რეალობაში მოქალაქეებთან მომსახურების ხარისხზე დამოკიდებულია სახელმწიფო თუ საჯარო დაწესებულებების მუშაობის წარმატებულობა და ეფექტურობა. ეფექტიანი კომუნიკაცია და მომსახურება მოქალაქეებთან ურთიერთობას გულისხმობს და ორიენტირებულია მათი საჭიროებების დაკმაყოფილებაზე.

მომსახურების ეფექტურობაზე დამოკიდებულია არა მარტო კონკრეტული მოხელის წარმატებულობა, არამედ ზოგადად - სახელმწიფოსი, რამდენადაც მისი ნებისმიერი მოქმედების უკან სახელმწიფო მდებარეობს. მოქალაქეებთან ურთიერთობა განსაკუთრებულ პასუხისმგებლობას და მომსახურების მაღალი სტანდარტის გამოყენებას მოითხოვს.

საკვანძო სიტყვები: საჯარო სამსახური, კომუნიკაცია, მომსახურება.

თანამედროვე რეალობაში მომსახურების ხარისხზე დამოკიდებულია სახელმწიფო თუ საჯარო დაწესებულებების მუშაობის წარმატებულობა და ეფექტურობა. ეფექტიანი კომუნიკაცია და მომსახურება მოქალაქეებთან ურთიერთობას გულისხმობს და ორიენტირებულია მათი საჭიროებების დაკმაყოფილებაზე.

მომხმარებელი არის ის ყველა ადამიანი, რომელიც მოგემართავს ამა თუ იმ საკითხთან დაკავშირებით და სურს მიიღოს გარკვეული ინფორმაცია, პროფესიული კონსულტაცია, რეკომენდაცია ან გარკვეული შედეგი ჩვენი საქმიანობიდან გამომდინარე. ტექნოლოგიების განვითარებასთან ერთად მომსახურების სფეროც ვითარდება, შესაბამისად, მომხმარებელი მომსახურების მაღალ სტანდარტზეა ორიენტირებული და სულ უფრო მეტად მოითხოვს ხდება სერვისისადმი.

აღნიშნული საკითხი, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია საჯარო დაწესებულებებისათვის, რამდენადაც ცუდი მომსახურების პირობებში მომხმარებელთა უკმაყოფილება

იზრდება და გენერალიზებულ ხასიათს იღებს. კერძოდ, მომსახურების ეფექტურობაზე დამოკიდებულია არა მარტო კონკრეტული მოხელის წარმატებულობა, არამედ ზოგადად - სახელმწიფოსი, რამდენადაც მისი ნებისმიერი მოქმედების უკან სახელმწიფო მთავრდება. მოქალაქეებთან ურთიერთობა განსაკუთრებულ პასუხისმგებლობას და მომსახურების მაღალი სტანდარტის გამოყენებას მოითხოვს.

ფართო საერთაშორისო არენაზე ჩვენი ქვეყნის გასვლამ, საზღვარგარეთის ქვეყნებთან მრავალგვარი (პოლიტიკური, ეკონომიკური, კულტურული, ტექნიკური და ა.შ.) ინტეგრაციული კავშირის განვითარებამ და ცხოვრების ყველა სფეროში უცხოეთთან სწრაფად მზარდმა კონტაქტებმა, ჩვენი საზოგადოება გარკვეული პრობლემის წინაშე დააყენა. თავი იჩინა ათეული წლობით კარნაკეტილობისა და გარე სამყაროსაგან ხელოვნური იზოლაციის შედეგებმა. საერთაშორისო სტანდარტების დონეზე წარმატებული ურთიერთობისათვის საქართველოში სახელმწიფო და საჯარო დაწესებულებების უმრავლესობა, მათში მომუშავე სახელმწიფო და საჯარო მოსამსახურეები მეტ-ნაკლებად მოუმზადებელი აღმოჩნდნენ.

დღეს ცოტა თუ მოიძებნება ისეთი სფერო, სადაც კომუნიკაციის უნარი მნიშვნელოვანი არ იყოს. სწორედ ამიტომ, რომ განცხადებებში, რომელიც კერძო თუ საჯარო სამსახურებში ვაკანსიებს ეხება, ყველაზე ხშირი მოთხოვნაა „ჰქონდეს კომუნიკაციის კარგი უნარი“. კარგი ურთიერთობა ჯგუფის წევრებს შორის მნიშვნელოვნად განაპირობებს ჯგუფური მუშაობის წარმატებას. კომუნიკაციის უნარი განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მომსახურების სფეროში მომუშავე ადამიანებისათვის. აქ მომსახურების ხარისხი და შესაბამისად წარმატება, პირდაპირ უკავშირდება მოქალაქეებთან ჯანსაღი ურთიერთობების დამყარებას, კონფლიქტის თავიდან აცილებისა თუ მოქალაქეების სურვილების წვდომის უნარებს. ხშირად ურთიერთობისას ერთი ადამიანი მეტადაა დამოკიდებული სხვებზე, ზოგ შემთხვევაში კი, ურთიერთობა თანასწორია.

სახელმწიფო და საჯარო სამსახურებში მომუშავე ადამიანებს ყოველდღიურად უწევთ განსხვავებული ინტერესების, კულტურის, ასაკისა თუ ეროვნების ადამიანებთან ურთიერთობა. ეს დიდ ძალისხმევასა და მოქნილობას მოითხოვს და ცხადია, კომუნიკაციის უნარების

ფლობას მათთვის არსებითი მნიშვნელობა აქვს. საზოგადოების მიერ დემოკრატიულ ცვლილებებში სახელმწიფო ინსტიტუტების როლის გაცნობიერება დამოკიდებულია სახელმწიფო მოხელეების ურთიერთობაზე რიგით მოქალაქეებთან. ვერავის დაარწმუნებ ადგილობრივი მმართველობის დემოკრატიულობაში, თუკი ყოველდღიურ რეალობაში ადამიანებს მოხელეთა ავტორიტარულ მართვასთან და არაეფექტურ მომსახურებასთან უხდება შეჯახება.

საქართველოს ახალი სახელმწიფო მშენებლობის მიმდინარე პროცესში განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება სახელმწიფო და საჯარო დაწესებულებებში კადრების შერჩევასა და მათთან მუშაობის სრულყოფილი სისტემის ჩამოყალიბების აუცილებლობას, ვინაიდან ამ ორგანოთა ფუნქციონირების ეფექტიანობა უშუალოდ არის დაკავშირებული ქვეყანაში საჯარო სამსახურის განვითარებასთან.

სახელმწიფო ორგანოების ნორმალური და ეფექტიანი ფუნქციონირება ბევრად არის დამოკიდებული იმ ადამიანებზეც, რომლებიც ამ დაწესებულებებში მუშაობენ. მათი პროფესიონალიზმი, პატიოსნება და მინდობილი საქმისადმი ერთგულება იმის საწინდარია, რომ სახელმწიფო მანქანა გამართულად და სწორად იმოქმედებს.

საჯარო მოსამსახურე, როგორც ქვეყნის, საზოგადოებისა და სახელმწიფოს მსახური, მნიშვნელოვნად განსაზღვრავს ხელისუფლების ავტორიტეტს, მის ქმედუნარიანობას და საქმიანობის ეფექტიანობას. ქვეყნის მართვაში ამ უდიდესი როლის, მნიშვნელობისა და ფუნქციების გამო იგი განსაკუთრებულ მოთხოვნებს უნდა აკმაყოფილებდეს, ფლობდეს ფასეულობათა განსაკუთრებულ სისტემას, რომელიც მას დადებითად გამოარჩევს საზოგადოების სხვა წევრებისაგან.

ეფექტური მომსახურება გულისხმობს:

- მოქალაქეთა მოლოდინების გადაჭარბებას;
- ყოველი ინტერაქციისათვის (ურთიერთქმედებისათვის) დიდი მნიშვნელობის მინიჭებას;
- ყოველ მოქალაქესთან მაქსიმალური შესაძლებლობების გამოვლენას;
- მოქალაქის „მოხიბვლის“ ახალი გზების აღმოჩენას;

- საკუთარი შესაძლებლობებით საკუთარი თავის გაკვირვებას;

- მოქალაქეთა ისეთ სერვისს, როგორსაც საკუთარ მეგობარს გაუწევდით.

რას წარმოადგენს მომხმარებელი (მოქალაქე) ჩვენთვის:

1. მოქალაქე არის ყველაზე მნიშვნელოვანი პირი მათ შორის, ვინც ოდესმე მოსულა ჩვენს დაწესებულებაში, ან მოუმართავს ჩვენთვის;

2. მოქალაქე არ არის დამოკიდებული ჩვენზე, პირიქით, ჩვენ ვართ დამოკიდებული მასზე;

3. მოქალაქე არ უშლის ხელს ჩვენს მუშაობას, იგი წარმოადგენს მუშაობის მთავარ მიზანსა და არსს;

4. მოქალაქე არის ის, ვისაც არ შეიძლება შევეკამათოთ და დავცინოთ. არავინ დარჩენილა მოგებაში მოქალაქესთან რაიმეზე კამათით;

ეფექტური მომსახურების და კომუნიკაციის პრინციპია დავეხმართ მოქალაქეებს ზუსტად და კონკრეტულად გაერკვნენ საკუთარ მოთხოვნებებში. წარმატებული თანამშრომლის დევიზია: „მე თქვენ დაგეხმარებით!“ ის აძლევს მოქალაქეებს ინფორმაციას, რეკომენდაციებს. ისეთ შემთხვევაშიც კი, როცა მათი მოთხოვნის დაკმაყოფილება აქ შეუძლებელია, შესთავაზებს პრობლემის გადაჭრის გზებსა და ალტერნატივებს. კომუნიკაცია არის ადამიანთა შორის ინფორმაციის გაცვლის პროცესი. ამ პროცესში ადგილი აქვს ორ ან მეტ ადამიანს შორის არა უბრალო ინფორმაციის გაცვლას, არამედ მასში ადამიანთა შორის გარკვეული სოციალური კავშირების დამყარებას.

რა არის მოქალაქის ერთგულება? ეს არ არის მხოლოდ მოქალაქის კმაყოფილება. კმაყოფილება საჭირო ელემენტია, თუმცა არა საკმარისი. მოქალაქე შეიძლება კმაყოფილი იყოს დღეს, რაც არ ნიშნავს იმას, რომ ის ერთგული იქნება დაწესებულების მიმართ. ერთგულებას განსაზღვრავს სამი მნიშვნელოვანი კომპონენტის კომბინაცია:

1. მოქალაქის მდგრადი კმაყოფილება - კმაყოფილების დაბალი ან მერყევი დონეები ვერ უზრუნველყოფს ერთგულების მოპოვებას;

2. მოქალაქის ნდობა;

3. მოტივირებულობა: სხვებისათვის რეკომენდაციის გაწევის სურვილი - მოქალაქეთა მიერ ზეპირად გავრცელებულ რეკომენდაციებს ვერაფერით ვერკლამა ვერ შეედრება.

როგორ მოვიპოვოთ მოქალაქეთა ერთგულება? გადავაჭარბოთ მათ მოლოდინს და მოვიპოვოთ მათგან დადებითი შეფასება, გამოვიყენოთ ეფექტური კომუნიკაციის მოდელზე დაფუძნებული მომსახურების მაღალი სტანდარტი.

მოქალაქის ერთგულება იღვიძებს მაშინ, როცა ის ხედავს, რომ საქმე, რომელსაც თანამშრომლები ასრულებენ, მათთვის უფრო მეტია, ვიდრე უბრალოდ სამსახური. საშუალო ან დაბალი ხარისხის მომსახურების მიწოდებას და უხალისო მომსახურებას მოქალაქეების უარყოფით დამოკიდებულებამდე მიყვავართ. მოქალაქის კეთილგანწყობის მოპოვება და მათთან პარტნიორული ურთიერთობების დამყარება განაპირობებს მათი მხრიდან პოზიტიური დამოკიდებულების ჩამოყალიბებას, შესაბამისად, მათი მიმდებლობა იზრდება. შედეგად, საკითხის გადაწყვეტის პროცესში ორივე მხარის აქტიური ჩართულობა საქმიანობის ეფექტურობას კიდევ უფრო ზრდის.

მნიშვნელოვანია მოქალაქის ინდიფერენტულობის (გულგრილობის) ზონიდან ერთგულების - მოტივირებულობის კატეგორიაში გადაყვანა, რადგან თვით კმაყოფილი მოქალაქეც კი ნეიტრალური შეიძლება იყოს და სულ მცირე მიზეზიც კი გახდეს საკმარისი მისი უკმაყოფილებისათვის. შესაძლოა, ერთჯერადმა მომსახურებამ დააკმაყოფილოს კიდევ მათი მოთხოვნა, მაგრამ ვერ შეუქმნას გარშემომყოფთათვის რეკომენდაციის გაწევის მოტივაცია. კმაყოფილ და მოტივირებულ მოქალაქეებს შორის არსებობს „ინდიფერენტულობის ზონა“. ჩვენი ამოცანაა გავცდეთ კმაყოფილებას და ვიმოძრაოთ მოტივაციისაკენ. ეს ყველაზე უკეთ მაშინ მიიღწევა, როდესაც ვითვალისწინებთ მოქალაქის განწყობასა და მოლოდინებს.

მოქალაქე, რომელსაც რაიმე პრობლემა უჩნდება და რომელსაც დაუყოვნებლივ მიაქციეს ყურადღება, უფრო ხშირად ხდება ერთგული, ვიდრე ის მოქალაქე, რომელსაც პრობლემა არასოდეს გასჩენია. ასეთ დროს, იმ შემთხვევებშიც კი, როცა მოქალაქის პრობლემა 100 პროცენტით არ წყდება მის სასარგებლოდ, მისი ერთგულება მაინც იზრდება. ის ფაქტი, რომ მისი პრობლემა აღიარეს და უეჭურადღებოდ არ დატოვეს, საკმარისი ხდება მოქალაქის დამოკიდებულების განსამტკიცებლად. ამდენად, კმაყოფილ მოქალაქეს უჩნდება სხვებისათვის რეკომენდაციის გაწევის სურვილი, რაც ზოგადად საჯარო მმართველობის ორგანოების იმიჯს ზრდის. აღამიანები უყვებიან გარშემომყოფებს მიღებული

მომსახურების შესახებ, თუკი ის განსხვავებულია და გამორჩეული.

გამოცდილება გვიჩვენებს, იმისათვის, რომ ადამიანებმა დაკმაყოფილებულად იგრძნონ თავი, მათ უნდა იგრძნონ სამი სხვადასხვა მოთხოვნილების დაკმაყოფილება, მათ გარკვეული ხარისხით უნდა მიიღონ მატერიალური, ფსიქოლოგიური და პროცედურული დაკმაყოფილება.

1. მატერიალური დაკმაყოფილებისას ადამიანები იღებენ ფულს, მიწას, რესურსს ან ძალაუფლებას და სხვა რაიმე მატერიალურ სარგებელს;

2. ფსიქოლოგიური დაკმაყოფილება გულისხმობს, თუ რამდენად პატივისცემით მოეპყრნენ მას, რამდენად კანონიერად ჩათვალეს მისი საჩივარი, რამდენად მისადები იყო მეორე მხარის მიერ მისი პიროვნება ან სტატუსი და ა.შ.

3. პროცედურული დაკმაყოფილება გულისხმობს, თუ რამდენად გრძობდნენ ადამიანები, რომ პროცესი მიმდინარეობს სამართლიანად, რაციონალურად, ლოგიკურად და ამომწურავად.

დაკმაყოფილება გულისხმობს ამ სამივე კომპონენტის მეტ-ნაკლებად დაკმაყოფილებას. მოქალაქებთან ურთიერთობისას ყველაზე მეტად ჩვენს ხელშია ფსიქოლოგიური კმაყოფილება. მითუმეტეს, როდესაც მატერიალურზე უარს ვეუბნებით, მაქსიმალურად უნდა შევუვსოთ ეს ფსიქოლოგიური კმაყოფილებით. ფსიქოლოგიური კმაყოფილება მოქალაქეთა კეთილგანწყობასა და ერთგულებას, ნდობის ფორმირებას განაპირობებს.

ამდენად, ყველა ადამიანს საკუთარი შინაგანი სამყარო აქვს თავისი წესებით, რომელსაც ამ კონკრეტული ადამიანის უნიკალური გამოცდილება განაპირობებს. ორი ერთნაირი ადამიანი კი არ არსებობს. რამდენადაც თითოეული ადამიანი ინდივიდუალურია და განსხვავებულად აღიქვამს მოვლენებს, გაუგებრობის თავიდან ასარიდებლად ინფორმაციის გადაცემისას მაქსიმალურად დავაკონკრეტოთ მოვლენები და გადავცეთ ობიექტური რეალობის ტერმინებში. თუ ადამიანს არ ესმის რაიმე, ავუსხნათ მას და მაქსიმალურად დავაკონკრეტოთ ინფორმაცია ობიექტური რეალობის ენაზე. ხოლო, როდესაც მოქალაქე მოგვართავს განრისხებული, შევხედოთ მის პრობლემას მისივე სუბიექტური რეალობიდან და მისი გადმოსახედიდან გაგაანალიზოთ სიტუაცია, რადგან ის, რაც მისთვის კატასტროფად აღიქმება და პრობლემაა, ის

შესაძლებელია ჩვენთვის ჩვეულებრივი მოვლენა იყოს - რიგითი მოქალაქე სტანდარტული პრობლემით. მოქალაქეთა სუბიექტური რეალობის გათვალისწინება დაგვეხმარება შევხედოთ მოვლენებს მათი თვალით და გამოვავლინოთ ემპათია, რაც მათივე სუბიექტური რეალობის გათვალისწინებით ემოციურ მხარდაჭერას გულისხმობს, ნაცვლად ინდიფერენტული (გულგრილი) მოპყრობისა.

ლიტერატურა:

References:

1. sumbaZe a., maxaraZe T. interpersonaluri komunikacia. Tbilisi 2010.
2. adgilobrivi TviTmmarTvelobis servisebis miwodebis standartebi (samagido kvleva da rekomendaciebi), fondi Ria sazogadoeba-saqarTvelo, Tbilisi 2010.
3. svaniSvili a. samagido wigni sakrebulo wevrebisaTvis. Tbilisi, 2010.
4. zardiaSvili d., svaniSvili al., CantlaZe ir. sajaro samsaxuri. Tbilisi 2004.
5. jolia g. saerTaSoriso etiketi. Tbilisi 2001.

David Shamoev

Effective Communication and Service in Public Service

Summary

The reality of modern citizen's quality of service depends on the success and effectiveness of the work of state and public institutions. Effective communication and relationships between citizens and services are mainly focused on their needs. Service efficiency depends not only on the success of a particular officer, but in general - the extent to which its state is considered to be behind any action. A relationship with our citizens requires a service with a high standard, which is our responsibility.

Keywords: Public service, communication, service.

Reviewer: Professor Otar Kochoradze. Georgian Technical University

Давид Шамоев

Эффективная коммуникация и обслуживание в публичной службе

Резюме

Что же нужно знать и делать, чтобы создавать доверительные отношения? Ну, во-первых, создание отношений – это процесс. Невозможно сразу за одну минуту создать именно доверительные отношения. Деловая коммуникация является неотъемлемой частью корпоративной культуры, одним из наиболее ярких индикаторов ее состояния, а также эффективным инструментом ее развития.

От того, насколько свободно мы владеем инструментами коммуникации, зависит также наша способность убеждать других и добиваться нужного нам результата.

Ключевые слова: публичная служба, коммуникация, обслуживание.

Рецензент: Профессор Отар Кочорадзе. Грузинский технический университет

ბიორბი ბალთური,თენია მაისურაძე,
კვლევის მეთოდოლოგია ორგანიზაციათა
ცვლილებებისადმი მზადყოფნის შესასწავლად

რეზიუმე

თანამედროვე პირობებში, როდესაც კონკურენციის პირობები სულ უფრო მკაცრდება, ორგანიზაციები მზად უნდა იყვნენ ახალი გამოწვევებისათვის, მათ უნდა მოახერხონ ისეთი ცვლილებების განხორციელება, რაც სრულყოფს ორგანიზაციის მენეჯმენტს, უფრო ეფექტიანს გახდის ახალი ბაზრების მოძიების პროცესს, გააუმჯობესებს ორგანიზაციაში არსებულ პროდუქციას და მომსახურებას და შექმნის ახალს. საზოგადოებაში სოციალურ-ეკონომიკური ურთიერთობების ცვლილებების, მეცნიერების განვითარების, ახალი ტექნოლოგიური მიღწევების ფონზე აუცილებელი ხდება განისაზღვროს ორგანიზაციის პროდუქციისა და სერვისების როგორც ახალი, პოტენციალური მომხმარებლების წარმოქმნის შესაძლებლობა, ისე ლოიალური მომხმარებლების ახალი სურვილები. ასეთი გარემოება მოითხოვს მუდმივი ცვლილებებისა და განვითარების აუცილებლობას, იმისათვის რათა ორგანიზაცია კვლავაც შეესაბამებოდეს განვითარებადი ბაზრებისა და მომხმარებელთა გაზრდილი მოთხოვნების ახალ სტანდარტებს ყოველი ახალი, განსაკუთრებული პროდუქტისა თუ სერვისის მიმართ, რომლებსაც თავაზობენ ბაზარს მრავალრიცხოვანი კონკურენტები.

სტატიაში განხილულია ცვლილებებისადმი მზაობის ზოგადი მოსაზრებები და შემოთავაზებულია კვლევის მეთოდოლოგია ორგანიზაციათ ცვლილებებისადმი მზაობის გაზომვის მიზნით, განხილულია კვლევის დაქვემდებარებული მეთოდოლოგიის გამოყენების შესაძლებლობა საქართველოს საშუალო განათლების სისტემისთვის, განსაზღვრულია გასაზომი ცვლადები, რომლების განსაზღვრულია შერჩეული ფოკუს-ჯგუფისთვის. კვლევის შედეგად გაკეთებული აშესაბამისი რეკომენდაციები.

საკვანძო სიტყვები: ორგანიზაცია; ცვლილებები; ცვლილებებისადმი მზაობა; ცვლილებებისადმი მზაობის გაზომვა; კვლევის მეთოდოლოგია; საქართველოს საშუალო განათლების სისტემა; ცვლადები; ინტერვიუ; ფოკუს ჯგუფი.

შესავალი

რათა ორგანიზაციამ შეძლოს დასახული მიზნების მიღწევა ორგანიზაციის განვითარების ყველა სტადიაზე უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება ცვლილებებს. (Burnes 2005). იმისათვის რომ ცვალებად გარემოში შეუფერხებლად გაგრძელდეს ორგანიზაციის ფუნქციონირება საჭიროა ადაპტაცია ცვლილებათა ახალ ტალღებთან. ბიზნესის ცვლად პირობებთან შეგუების პროცესი ყოველთვის დაკავშირებულია მეტ-ნაკლები სიმპაფრის სხვადასხვა სახის პრობლემებთან (Kotter, 1995). იმისათვის, რომ ეს პრობლემები უმტკივნეულოდ ან ნაკლები დანაკარგებით გადაილახოს ორგანიზაციამ ფეხი უნდა აუწყოს არაპროგნოზირებად ცვლად რითმს იმ გარემოში რომელშიც იგი მოქმედებს. ამის მისაღწევად ორგანიზაციას უპირველეს ყოვლისა საჭიროა ჰყავდეს პერსონალი რომელიც შეძლებს ცვლილებისათვის ფეხის აწყობას, რაც განსაკუთრებით რთულია ისეთ პირობებში სადაც "ჩვეული, ძველი" წესები დომინირებს.

ცვლილება ყოველთვის ახლის კეთებასთანაა დაკავშირებული, "ცვლილება მოიცავს იმის კეთებას, რაც მათ ადრე არ გაუკეთებიათ" (Galvin, 2003). ხალხი ზოგადად და საერთოდ ორგანიზაციის პერსონალი, როგორც წესი კრიტიკულად არის განწყობილი ცვლილებების მიმართ, სწორედ ამიტომ ადამიანები ცვლილებების მართვის დროს წარმოადგენენ ყველაზე კრიტიკულ რესურსს, მხარდამჭერს, ბარიერსა და რისკის წყაროს. ცვლილებების პროცესის ქვეშ მყოფნი განიცდიან სხვადასხვა ემოციებს: იმედგაცრუებას, სიბრაზეს, გულისტკივილს, თანხმობას, ენთუზიაზმსა და ხალისს. ამ ემოციებიდან რომელს განიცდის ორგანიზაციის პერსონალი დამოკიდებულია იმაზე თუ რატომ არის იგი ჩართული ცვლილებების პროცესში: საკუთარი სურვილით თუ დაძალებით, აგრეთვე კონსულტაციებისა და მხარდაჭერის სიხშირეზე ლიდერის მხრიდან ცვლილებების პერიოდში. სავარაუდო რეაქციათა დიაპაზონი დაეხმარება ლიდერს განსაზღვროს შესაფერისი პასუხი თანამშრომელთა საზრუნავის მიმართ. ამ ემოციების გამომწვევი მიზეზების ცოდნა დაეხმარება ლიდერს ცვლილების იმ გზით გაცნობაში, სადაც იგი შეძლებს თანამშრომელთა საზრუნავის განჭვრეტას, გააზრებასა და მათთვის პასუხის გაცემას.

ემპირიული მონაცემები გვიჩვენებს რომ თანამშრომელთა წინააღმდეგობა ხელს უწყობს სამუშაოსთან

დაკავშირებული რიგი ცვლადების წინასწარმეტყველებას, რაც თავისთავად ასუსტებს ორგანიზაციის ეფექტიან ფუნქციონირებას (Wanberg & Banas, 2000). ხშირად ნახსენები შედეგები მოიცავს დაბალ კმაყოფილებას სამსახურში, დაბალ ვალდებულებას, სამსახურის მიტოვების მძაფრ სურვილს და ავადმყოფობის დროის ზრდას. ამავდროულად კვლევები მიგვითითებს მმართველობისადმი არსებული რწმენისადმი როგორც სამსახურში კმაყოფილების ამადლების, ამადლებული ვალდებულებისა და სამსახურის მიტოვების სურვილს კლების მიზეზებს. ყველაფერი ზემოხსენებული მიღწევადია მხოლოდ სათანადო კომუნიკაციის საშუალებით, როდესაც აქცენტი კეთდება კეთილგანწყობით, თითოეული თანამშრომლისათვის ინდივიდუალური სარგებლისა და სასურველ შედეგზე ორიენტაციით (Chawla, 2004).

ცვლილებებისადმი მზადყოფნის ფაქტორები (ცვლადები)

კვლევის მეთოდოლოგიის მიხედვით თავდაპირველად ზუსტად უნდა განისაზღვროს კვლევის საკითხი, ის კონკრეტულ პრობლემა რომლის გადაჭრაც აქვს დასახული მიზნად მკვლევარს. შემდეგ უნდა ავანისაზღვროს ის ცვლადები, რომლებიც ახასიათებენ საკვლევ საკითხს და რომელთა დაკვირვება და გაზომვა იანება შესაძლებელი. ცვლილებათა ფენომენის შესწავლის საფუძველზე განისაზღვრა ის ცვლადები, რაზეც დამოკიდებულია თანამშრომელთა მზობა ცვლილებებისათვის. ჩვენი აზრით ესენი გახლავთ მოტივაცია, კომუნიკაცია და ლიდერობა (Maisuradze, 2012, 2013).

როდესაც ცვლილებებზე ვსაუბრობთ ტრადიციული მოტივაციის იარაღები ვერ ახერხებენ თანამშრომელთა მორალის ამადლებას რათა მათ შეძლონ განახორციელონ სასურველი შედეგები (Armenakis et al, 2007). ამის შემდეგ დგება საკითხი იმაზე თუ როგორ უნდა შევძლოთ თანამშრომლის მოტივირება რათა იგი ჩაებას ცვლილებების პროცესში და ასევე მზად იყოს მუდმივად ცვლად გარემოში ადაპტაციისათვის. უნდა გავითვალისწინოთ რომ პერსონალი ორგანიზაციის ყველაზე ღირებული ფასეულობაა, ამავდროულად პერსონალი ყველაზე რთულ ღირებულებას წარმოადგენს, რადგანაც მათ სჭირდებათ მოვლა, ზრუნვა, მონიტორინგი და კონტროლი. იქიდან გამომდინარე, რომ ადამიანები სხვადასხვა ნიჭით არიან დაჯილდოვებულნი და მათი რეაქცია სხვადასხვა გარემოზე განსხვავებულია,

შეუძლებელია კონკრეტული პროგნოზის გაკეთება პერსონალის მომავალ ქმედებებზე. ვინაიდან ადამიანების ურთიერთჩანაცვლება სირთულებთანაა დაკავშირებული, განსაკუთრებით ცვლილებათა პერიოდში, ორგანიზაციები სერიოზული სირთულეების წინაშე იმყოფებიან გარდატეხის პერიოდში. ამ შემთხვევაში ერთადერთი იარაღი, რომელიც მმართველობამ შეიძლება გამოიყენოს არის "მოტივი", რომელიც მამოძრავებელი ძალაა ადამიანში. ადამიანის ქცევის გაანალიზება რთულია და ერთი ადამიანის მოტივი შესაძლოა მეორესათვის დამაბნეველი იყოს. თვითონ საკუთარი მოტივის გააზრებაშიც კი შეიძლება შეეჭმნას ადამიანს სირთულეები. აქედან გამომდინარე ხელმძღვანელისთვის მეტად რთულია გაერკვეს თითოეული თანამშრომლის სავარაუდო ქმედებაში იმისათვის რათა შეურჩიოს მას შესაფერისი სამოქმედო ტაქტიკა.

ცვლილებათა მართებულად კომუნიკაციის მიზნით განხილული უნდა იქნეს ცვლილებათა სტადიები რადგანაც ცვლილებების განხორციელებისას ყველა მონაწილე არ არის ლოიალური ამ პროცესისადმი. თავდაპირველად გუნდის წევრები მისტირიან ძველ სტატუსს, წარმოიდგენენ რა რომ ისინი აგრძელებენ მუშაობას ისეთ გარემოში სადაც არ არსებობს სტრატეგიული თუ ეკონომიური საფრთხეები ან სხვა მოჩვენებითი მაჩვენებლები. პერსონალი ინარჩუნებს იერსახეს, ადამიანები ისე იქცევიან რომ თითქოსდა ისმენენ და ეთანხმებიან ლიდერის მოწოდებებს ჩაებან ცვლილებებში. ამ შემთხვევაში კომუნიკატორის მხრიდან საჭიროა სარგებელთა ახსნა და დეტალური ახსნა იმაზე, თუ რა არის კონკრეტული მოქმედების გეგმა, თითოეული თანამშრომლის სამუშაო და დანიშნულება მთლიან პროცესში. მეორე სტადია წარმოადგენს პერიოდს როდესაც თანამშრომლები გამოყოფენ და ადანაშაულებენ მათ ვინც ცვლილების ინიცირებით გამოიწვია დისკომფორტი. ისინი დარდობენ ნაცნობ წარსულზე და გაურკვეველი მომავლის მოლოდინში თავს გრძნობენ შეშინებულად და გაუბედავად. სწორედ ამ ეტაპზეა საჭირო პერსონალის უნარების შეფასება და თანამშრომელთა წვრთნა ტრენინგების სახით. ამ ეტაპზე იწყებს ცვლილებათა მაგიური ძალა მუშაობას, როდესაც თანამშრომლები თავდაჯერებულად გრძნობენ თავს და მზად არიან გაითავისონ ცვლილებათა მოტანილი სარგებელი. მესამე სტადიაში მიმდევრები ავლენენ უხალისო თანხმობას, მიდგომით "უკვე აზრი არა აქვს

ძალისხმევას”, სწორედ ამ დროს არის საჭირო ყველა პატარა მოქმედების შექება რათა მოხდეს განსაზღვრულ მოქმედებათა მიღწევა, რაც განაპირობებს ორგანიზაციის წარმატებას. საბოლოო ეტაპი, რომლის მიღწევისაკენაც მიიღწეის ყველა ლიდერი, წარმოადგენს პერიოდს, როდესაც გუნდის წევრები გადაწყვეტენ სრულად ჩაებან ცვლილებების პროცესში. ისინი უერთდებიან ლიდერს რომლის ქმედებებიც უკვე აღქმადია და ამ შემთხვევაში ლიდერი ახდენს გარდაქმნების პერიოდის მშვიდ რეგულირებას რაც ხელს უწყობს თანამშრომელთა მხრივ მოქმედებათა პასუხისმგებლობის საკუთარ თავზე აღებას.

ორგანიზაციის წარმატების განმსაზღვრელ ფაქტორებში ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი როლი ლიდერობას უკავია. ლიდერობა განსხვავებას გვთავაზობს. ძირითად სიტუაციებში ლიდერის წარმატება განსაზღვრავს მისი გუნდის, ჯარისა თუ ორგანიზაციის წარმატებას (Neves & Caetano 2009). ორგანიზაციის ცვლილებებთან ერთად იცვლება ლიდერობის კონცეფციაც. გარემო რაშიც ლიდერს უწევს მოქმედება განსაზღვრავს იმ მიდგომას რომელსაც ლიდერი ირჩევს და ასევე განსაზღვრავს თუ როგორი ლიდერია სასურველი. დღევანდელ ლიდერობაზე მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს გარემოს ის რყევები, რაც თან სდევს დღევანდელ პროცესებს. ლიტერატურაში ყველაზე მიღებული ვერსია გახლავთ ლიდერობის მიდგომის მორგება სხვადასხვა ცვლილებათა სიტუაციებისათვის. გრეინერმა (Greiner, 1972) და სხვებმა წარმოადგინეს სხვადასხვა ორგანიზაციის სიცოცხლის ციკლის სტადიები: ჩამოყალიბება, ზრდა, მომწიფება, დაცემა. ისინი ამტკიცებენ, რომ თითოეულ სტადიას ესაჭიროება სპეციფიური მიდგომა რათა გარანტირებული იქნეს ორგანიზაციის წინსვლა. მაგალითად, ჩამოყალიბების პერიოდში, როდესაც ბაზარი და მასში არსებული სტრუქტურები სწრაფად ვითარდება ლიდერობისთვის ყველაზე მნიშვნელოვანია კრეატიულობა და სამეწარმეო (ენტერპრენიორული) სულისკვეთება.

კვლევის ორგანიზება და მასთან დაკავშირებული თავისებურებანი

ისეთი სერიოზული ფენომენის შესწავლა როგორცაა ადამიანის ქცევა უთანაბრდება მცდელობას დაამყარო მსოფლიო მშვიდობა. ეს უფრო რთულია და წააგავს უტოპიურ შეჭიდებას განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც მოქმედება ხდება

იმ საუკუნეში სადაც მთელი მსოფლიო ფინანსურ წახალისებაზე დაყრდნობილი. პრობლემის სირთულიდან გამომდინარე არსებობდა იმის ალბათობა, რომ შექმნილი იქნებოდა საკმარისი ინფორმაციის მოპოვება, რამაც განაპირობა კვლევის პროცესის ოპტიმალურად წარმართვა. კვლევის პროცესი ზოგადად წარმოადგენს ინფორმაციის შეკრებასა და გამოკვლევას, სისტემატიურ და მეთოდოლოგიურ ანალიზს, რის შედეგადაც მიღწეული უნდა იქნას საკითხის შესახებ ცოდნის ამღვლევა კვლევის ჩარჩოს ფარგლებში. ცვლილებების მართვის შემთხვევაში იმისათვის რომ ორგანიზაციამ მიახდინოს მისი საბაზრო პოზიციების შენარჩუნება საჭიროა ინდივიდუალური თანამშრომლის მდგომარეობის გააზრება. იმისათვის რომ ორგანიზაცია მუდმივ მზადყოფნაში იმყოფებოდეს აუცილებელია შეირჩეს კვლევის შესაბამისი მეთოდები რათა მართებულად მოხდეს ინფორმაციის შეგროვება, მათი ანალიზი და შესაბამისად გამოყენება (ქონეს ეტ ალ 2005).

ჩვენი სპეციფიკიდან გამომდინარე მნიშვნელოვანია ყველა თანამშრომლის სათითაოდ შესწავლა და რაც უფრო რთულია მათი როლისა და დამოკიდებულების განსაზღვრა დანარჩენი თანამშრომლებისა და სრული სისტემის მიმართ.

მოტივაცია, კომუნიკაცია და ლიდერობაგახლდათ წინამდებარე კონკრეტული კვლევის სამი ცვლადი, სამი განმსაზღვრელი ფაქტორი. მაგრამ, გამოკითხვამ გვიჩვენა, რომ აქედან ერთი, კერძოდ მოტივაცია არ იქნა სათანადოდ ამოწურული და შესწავლილი (აისურადზე, 2012). იქიდან გამომდინარე, რომ კვლევამ, (კერძოდ, კითხვარებმა) ვერ ამოწურა საკვლევი პრობლემატიკა, გადაწყდა ჩატარებულიყო პირველადი კვლევა რათა მოგვეგროვებინა საკმარისი მასალა შემდგომი კვლევისათვის. საკვლევი საკითხი ამ შემთხვევაში იყო თუ რა იყო ცვლილებებისადმი მზაობა და რა ფაქტორები განსაზღვრავდა თანამშრომელთა რწმენას ცვლილებისას წარმატებაში. თანამშრომლები რომლებმაც მონაწილეობა მიიღეს ფოკუს ჯგუფებში გამოსადეგი ინფორმაცია მოგვაწოდეს კონკრეტულ ქმედებებზე, რაც განიცადა ორგანიზაციამ ცვლილებების პერიოდში, რამაც ნათელი მოჰყვინა ცვლილებებისათვის მზაობის მოტივაციის საკითხებს (აისურადზე, 2013). პირველადი კვლევის მეორე ეტაპის მიზანი იყო ადლო აგველო არსებული საკითხისათვის რათა შეგვძლებოდა მისი დეტალური შესწავლა შემდგომ ეტაპზე.

ქვემოთ განხილულია კვლევის ალგორითმი, რომლის გამოყენებაც შესაძლებელია ნებისმიერი ორგანიზაციისთვის მათი განსხვავებული სპეციფიკის გათვალისწინებით.

ა. არსებული ცოდნის მიმოხილვა და სინთეზირება
 კვლევის დაწყება უკავშირდება ლითერატურის მიმოხილვას, რაც, როგორც წესი გეთავაზობს სათანადო თეორიულ მასალას კვლევის დაწყებისათვის. ჩვენს შემთხვევაში ძირითადი აქცენტი გახლდათ ცვლილებათა მართვის მოდელები და პრაქტიკული გზამკვლევები მათი განხორციელებისათვის. ამ ეტაპისთვის მთავარი აქცენტი გახლდათ ინფორმაციის სინთეზირებაზე რათა იგი დაგვეყვანა კონკრეტულ ცვლადებამდე, რომელთა ურთიერთდამოკიდებულება და გავლენა შემოწმდებოდა კვლევის შედგომ ეტაპზე. ლიტერატურის კვლევის შემდეგ შესაძლებელი გახდა სამი ცვლადის გამოყოფა: მოტივაცია, კომუნიკაცია და ლიდერობა. ძირითად შემთხვევაში სირთულეს წარმოადგენს ისეთი თეორიების შეერთება, რომელთაც რადიკალურად განსხვავებული მაჩვენებლები აქვთ.

ბ. არსებული სიტუაციისა თუ პრობლემის გამოკვლევა
 ამომავალი წერტილი კვლევის პრობლემისა გახლავთ ის პრობლემა რის გადაჭრასაც ზოგადად კვლევის მიზანი მოიცავს. თემატიკის სირთულესთან ერთად განსხვავდება პრობლემატიკის კომპლექსურობა და ხშირად მკვლევარს ხელმეორე ან დამატებითი პირველადი კვლევის ჩატარება უწევს, რათა ნათელი მოჰფინოს იმ საკითხებს რომელიც ნაკლებადაა გაშუქებული ლიტერატურის ან პრაქტიკული სამუშაოების მიერ. ჩვენს შემთხვევაში ამომავალი პრობლემა გახლდათ ცვლილებათა ინიციატივების 70%-იანი წარუმატებლობა. აქ ძირითადი გასათვალისწინებელი ფაქტორი გახლავთ ცვლილებათა საჭიროება და სოციალური შიგთავსი. პრაქტიკული კვლევები ცვლილებათა მართვის საკითხებში გეთავაზობენ რიგ რეკომენდაციებს, მაგრამ გავითვალისწინეთ რა ადამიანური და ორგანიზაციული ბუნება, რთულია ორ შემთხვევას შორის გავავლოთ უტყუარი პარალელი. თითოეული შემთხვევისათვის გასათვალისწინებელია სოციალური გარემო, შიდა და გარე ფაქტორები რომლებიც განაპირობებენ ამათუიმ გადაწყვეტილებების მიღებას სხვადასხვა ორგანიზაციებში.

გ. პრობლემის გადაჭრისათვის მიმართულების შეთავაზება

როგორც აღინიშნა, ზემოთ მოყვანილი სამი ცვლადი გახლდათ ჩვენი კონკრეტული მაგალითის განმსაზღვრელი ფაქტორები, მაგრამ გამოკითხვამ გუიჩვენა, რომ აქედან ერთი, კერძოდ მოტივაცია არ იქნა სათანადოდ ამოწურული და შესწავლილი. შემდგომი კვლევის შედეგად საკვლევი საკითხი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად - იყო თუ რა იყო ცვლილებებისადმი მზაობა და რა ფაქტორები განსაზღვრავდა თანამშრომელთა რწმენას ცვლილებისას წარმატებაში. თანამშრომლები, რომლებმაც მონაწილეობა მიიღეს ფოკუს ჯგუფებში სასარგებლო ინფორმაცია მოგვაწოდეს კონკრეტულ ქმედებებზე, რაც განიცადა ორგანიზაციამ ცვლილებების პერიოდში, რამაც ნათელი მოჰფინა ცვლილებებისათვის მზაობის მოტივაციის საკითხებს. მეორე ეტაპზე გაგრძელდა არსებული საკითხის დეტალური შესწავლა.

დ. უფრო ზოგადი საკითხის გამოკვლევა და ანალიზი რადგანაც მოტივაციის საკითხი არ იქნა სათანადოდ ამოწურული და შესწავლილი, გაგრძელდა არსებული წყაროების უფრო სიღრმისეული კვლევა. არსებული თეორიების განხილვის შემდეგ დაიგეგმა პირველადი კვლევა, რომლის მეშვეობითაც ფოკუს ჯგუფებთან ინტერვიუების საშუალებით განხილულ იქნა ის კონკრეტულ ქმედებები, რომლებიც ხორციელდებოდა ორგანიზაციაში ცვლილებების პერიოდში.

ე. სისტემის ან პროცედურის შექმნა

კვლევის მეთოდების გათვალისწინებით ზოგადად საკვლევი ჯგუფი უნდა იყოს არსებული საკვლევი ერთობლიობის (გენერალური ერთობლიობის) სრულფასოვანი წარმომადგენელი (ე.წ. რეპრეზენტატიული ამონარჩევი). მხოლოდ მაშინ ჩაითვლება კვლევა ვალიდურად და, შესაბამისად, მისი დასკვნები მისაღებად. ჩვენს შემთხვევაში მიდგომა კვლევის დაგეგმვისადმი განსხვავებული გახლდათ. შერჩეულ იქნა წარმატებული ორგანიზაცია (ფოკუს ჯგუფი), რომლის კონკრეტული ქმედებები იქნა განხილული რათა შეგვექმნა სანიმუშო პროცედურა, რაც სხვა ორგანიზაციებისათვის იქნებოდა გზამკვლევი წარმატებისაკენ. ფოკუს ჯგუფის გამოკითხვის მეშვეობით განისაზღვრა თანამშრომელთა ყველა ის ქმედება, რომელიც აჩვენებდა ორგანიზაციის მზაობას ცვლილებებისადმი.

ვ. ახალი ფენომენის ახსნა

ჩატარებული კვლევის ბოლო ეტაპის მიზანი გახლდათ ორი მოდელის გაერთიანება/შეერთება. ერთი მოდელი მიღებულ იქნა გამოკითხვის შედეგად, ხოლო მეორე მოდელი - ფოკუს ჯგუფებში მუშაობის შედეგად. ასეთი შეერთებული მოდელის მეშვეობით შესაძლებელი გახდა კონკრეტული ღირებულებების ჩამოყალიბება ცვლილებების მართვის ასპარეზზე ჩართული ორგანიზაციებისათვის. ამრიგად დაკავშირებულ იქნა: 1) ორგანიზაციისადმი რწმენა გაზიარებულ ღირებულებები/დროული გადაწყვეტილებების მიღების შესაძლებლობასთან; 2) კონკრეტულ ღონისძიებათა გაგება-გააზრება/ძველი და ახალი მოვალეობების გამოიჭენასთან; 3) ლიდერობის კომპეტენცია და თანადგომა / პერსონიფიკაციასა და ცვლილებათა აგენტის მომზადებასთან. ინდუქციითა და რეორგანიზებით განხორციელდა ისეთი განზოგადოება, რომელიც კვლევის შედეგად მიღებული თეორიის სხვა გარემოში და მოსახლეობაზე გამოყენების შესაძლებლობას იძლევა.

ზ. ახალი ცოდნის შექმნა

კვლევის უმნიშვნელოვანეს ნაწილს წარმოადგენს იმ ახალი ცოდნის შექმნა, რომელიც აკადემიურად და პრაქტიკულად გამოსადეგი იქნება ზოგად კონტექსტში. იმისათვის რომ კვლევა დასრულებული და სრულყოფილი იქნას აუცილებელია მომხმარებელს შევთავაზოთ განზოგადებული მასალა. ჩვენს შემთხვევაში კვლევამ დაადასტურა რომ მიუხედავად პირადი, სოციალური თუ სტატუსის განსხვავებისა, ნებისმიერ ორგანიზაციას შეუძლია მიადწიოს ცვლილებათა ინიციატივის განხორციელებას თუ იგი შეძლებს თანამშრომელთა მზაობის საჭირო ბალანსის მიღწევას, რასაც იგი სისტემატურად არეგულირებს სათანადო კომუნიკაციის საშუალებით.

დასკვნა

კვლევის საბოლოო ეტაპი აერთიანებს წინამდებარე კვლევების შედეგად მიღებულ ორ მოდელს და წარმოადგენს ღირებულებებს, რომელთა გათვალისწინებაც დაეხმარება სხვა ორგანიზაციებს ცვლილებათა მართვაში. კვლევის შედეგად ჩამოყალიბებული თეორია აგებულია ისე რომ შესაძლებელია მისი გამოყენება განსხვავებულ კონტექსტსა და მოცულობაში. დაკავშირებული იქნა ორგანიზაციისადმი რწმენა გაზიარებულ ღირებულებებსა და დროულ გადაწყვეტილებებთან. კვლევამ აჩვენა რომ როდესაც ცვლილებისას თანამშრომლები

წააწყდებიან გაუგებარს, ისინი ეყრდნობიან იმ ნდობას, რაც მათ გააჩნიათ ორგანიზაციის მიმართ. ასე რომ კითხვა ჩნდება თუ რა არის რწმენა ორგანიზაციისადმი და რა განაპირობებს მას? მმართველი მხარე ამავდროულად ზუსტად ამ რწმენის მიღებას ცდილობს და ხერხი რომელსაც მმართველი მხარე იყენებს არის ის ღირებულებები რომელიც გაზიარებულია ორგანიზაციის ფარგლებში.

დაკავშირებული იქნა კონკრეტულ ღონისძიებათა გაგება-გააზრებას ძველი და ახალი მოვალეობების გამიჯვნასთან. გამოკითხვების ერთი ნაწილი მოიცავდა დეტალურ დამოკვლევას იმისა თუ რა კონკრეტული ღონისძიებები უნდა ჩატარებულიყო ცვლილებების პროცესში და იყვნენ თუ არა თანამშრომლები ამ ცვლილებების შესახებ სრულად ინფორმირებულნი. რესპონდენტებმა აღიარეს, რომ მათ არ გამოუყენებიათ ცვლილებებში არსებული ძირითადი ელემენტები, მაგრამ კვლევის შედეგად აღმოჩნდა რომ ისინი იცნობდნენ თითოეულ მათგანს. აქ ჩნდება საკითხი ძველი მოქმედებებისა და მათი ახლებური დასახელებისა, რაც განაპირობებს იმას რომ აუცილებელია ძველსა და ახალს შორის გარკვეული ბაღანსი, რათა თანამშრომელი გაერკვას, თუ რას მოითხოვენ მისგან ცვლილებების პროცესის განმავლობაში.

დაკავშირებული იქნა ლიდერობის კომპეტენცია და თანადგომა პერსონიფიკაციასთან და ცვლილებათა აგენტის მომზადებასთან. ლიდერი არის ორგანიზაციის ვიზუალური მხარე ვისდამი ნდობას გამოხატავს მთელი ორგანიზაციის მიმართ ნდობა და განაპირობებს როგორც წარმატებას, ლიდერის წარუმატებლობა ასევე შეიძლება გახდეს წარუმატებლობის საწინდარი. ნდობის დაკარგვის შიში ერთ განყოფილებაში ადვილად შეიძლება გადავიდეს მეორე განყოფილებაში და მოედოს სრულ ორგანიზაციას და ამ შემთხვევაში გამოსასწორებელი ღონისძიებები შეიძლება არასაკმარისი აღმოჩნდეს, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც მმართველობისადმი ნდობა შესუსტდება მმართველობის დროული გადაწყვეტილების მიღების შეუძლებლობით. ამ შემთხვევაში თანამშრომელი უბრუნდება მის უშუალო ხელმძღვანელს რათა მან მიაწოდოს მმართველობის ქცევებისათვის გასაგები მიზეზები და აუხსნას საჭირო შემდგომი მოქმედება წარმატებისათვის. სწორედ ასეთ დროს შეუძლია ლიდერს შეცვალოს ყველაფერი.

დანართი. კვლევის ალგორითმი

ქვემოთ წარმოდგენილია კვლევების თანმიმდევრობა კვლევების პირველი და მეორე ეტაპებისთვის, შესაბამისად გამოკითხვისა (ნახ. 1) და ინტერვიუების (ნახ. 2) ეტაპებისთვის.

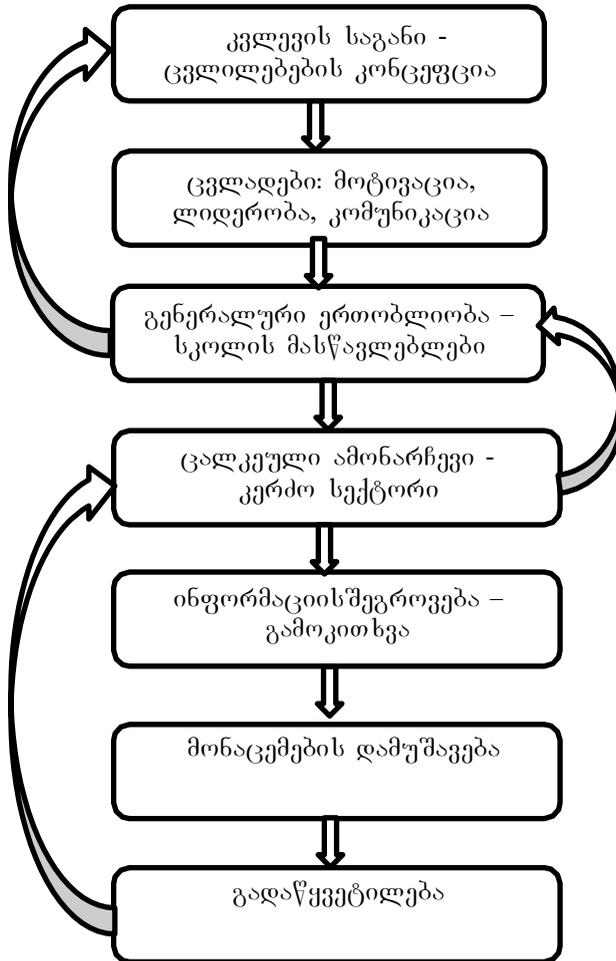
გამოკითხვის ეტაპისთვის კვლევის თანმიმდევრობა ასეთია: თავდაპირველად განსაზღვრულია კვლევის საგანი (ცვლილებების კონცეფცია), შემდეგ განსაზღვრულია კვლევის საგნის ცვლადები (მოტივაცია, ლიდერობა, კომუნიკაცია). კვლევის ამ ეტაპზე საკვლევი გენერალური ერთობლიობა წარმოადგენს საქართველო სკოლის მასწავლებლებს, ხოლო კერძო სექტორი წარმოადგენს ცალკეულ ამონარჩევს. გამოკითხვების მეშვეობით მონაცემების შეგროვებისა და დამუშავების შედეგად ხორციელდება კვლევის საკითხთან დაკავშირებული გადაწყვეტილების მიღება.

უკუკავშირის სქემით ნაჩვენებია, რომ კვლევის შედეგად მიღებული მონაცემებით კეთდება დასკვნა ცალკეული ამონარჩევის შესახებ, რომლითაც შესაძლებელი ხდება ვიმსჯელოთ გენერალურ ერთობლიობაზე და საბოლოოდ მიღებულ იქნას გადაწყვეტილება კვლევის საგნის შესახებ.

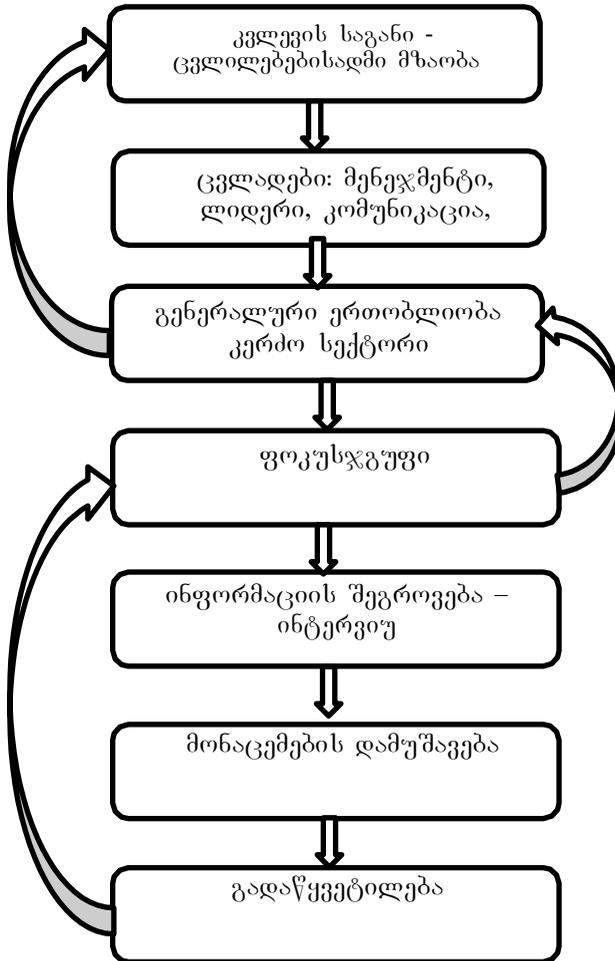
ინტერვიუების ეტაპისთვის კვლევის თანმიმდევრობა ზემოგანხილულის თანმიმდევრობის ანალოგიურია, კერძოდ: თავდაპირველად განსაზღვრულია კვლევის საგანი (ცვლილებების მზაობა), შემდეგ განსაზღვრულია კვლევის საგნის ცვლადები (მენეჯმენტი, ცვლილების ხელმძღვანელი, კომუნიკაცია, სამუშაოზე გავლენა). კვლევის ამ ეტაპზე საკვლევი გენერალური ერთობლიობა წარმოადგენს კერძო საგანმანათლებლო სექტორს, რომლის კვლევისთვის ფორმირებული ფოკუს-ჯგუფი. ინტერვიუების მეშვეობით მონაცემების შეგროვებისა და დამუშავების შედეგად ხორციელდება კვლევის საკითხთან დაკავშირებული გადაწყვეტილების მიღება.

უკუკავშირის სქემით ნაჩვენებია, რომ კვლევის შედეგად მიღებული მონაცემებით კეთდება დასკვნა ცალკეული ფოკუს ჯგუფის შესახებ, რომლითაც შესაძლებელი ხდება ვიმსჯელოთ გენერალურ ერთობლიობაზე და საბოლოოდ მიღებულ იქნას გადაწყვეტილება კვლევის საგნის შესახებ.

ნახაზი 1. კვლევის პროცესი - 1 სტადია - გამოკითხვა

ნახაზი 2. კვლევის პროცესი - 2 სტადია - ინტერვიუები

ლიტერატურა:

References:

1. Armenakis, A. A., Harris, S. G., Cole, M. S., Fillmer, J. L., & Self, D. R. (2007). A top management team's reactions to organizational transformation: The diagnostic benefits of five key change sentiments. *Journal of Change Management*, 7(3), 273-290.
2. Burnes, B. (2005) –Complexity Theories of Organizational Change||, *International Journal of Management Reviews*, 7(2), pp. 73-90
3. By, R. T. (2007).Ready or Not ...*Journal of Change Management*, 7(1,3-11).
4. Chawla, A. E. &Kelloway, K. (2004). Predicting openness and commitment to change. *Leadership & Organization Development Journal*, 25 (6), 485 – 498.
5. Galvin, R.S. (2003) –Successfully Implementing Change|| Victorian Quality Council
6. Greiner, L. (1972) –Evolution and revolution as organizations grow||, *Harvard Business Review*, July-August, pp. 37-46
7. Jones, R.A., Jimmieson, N. L. & Griffiths, A. (2005).The Impact of Organizational Culture and Reshaping Capabilities on Change Implementation Success: The Mediating Role of Readiness for Change. *Journal of Management Studies*,42(2), 361–386.
8. Kotter, J. P. (1995.) *Leading Change: Why transformation efforts fail.* *Harvard Business Review*, 73(2), 59-67.
9. Maisuradze, T. (2012) –Measuring the Readiness of Employees before Change: A survey||, *Journal of Business*, International Black Sea University, Volume 1, Issue 3, 2013
10. Maisuradze, T. (2013) –Perceived Readiness to Change||, *Journal of Business*, International Black Sea University, Volume 2, Issue 3, 2013
11. Neves, P. & Caetano, A. (2009). Commitment to Change: contributions to trust in the supervisor and work outcomes. *Group and Organization Management*.
12. Wanberg, C. R., &Banas, J. T. 2000. Predictors and outcomes of openness to change in a reorganizing workplace. *Journal of Applied Psychology*, 85: 132-142

Giorgi Bagaturia, Teona Maisuradze
RESEARCH METHODOLOGY FOR MEASURING READINESS
TO CHANGE IN ORGANIZATION

Summary

As competition becomes more severe and markets oversupplied, organizations must be ready for the new challenges and this means that they should implement the changes that will enable them to perfect the management so that they can seek new markets, enhance the product or the service offered for to the customers and constantly increase customers' perceived value of money.

Changes in the socio-economical relations and the advancements in science which led to the creation of wide variety of technologies for product development have led to careful consideration of customer performances. Organizations are under increasing pressure to introduce new products and hence there is a need for constant innovation to meet the expectations of not only for the potential customer's, but also the loyal customer' new needs. These circumstances require constant innovation and prosperity so that an organization can keep up with the developing markets and increased standards of customer preferences considering the vast variety of the competition the organization is obliged to work in.

The article discusses basic approaches to the readiness to change and it offers research methodology for measuring the readiness to change initiative, it discusses the developed research method for the secondary education in Georgia, the measurable variables for the selected focus group. Further recommendations are made as a result of the research.

Keywords: Organization; Changes; Readiness for changes; Measurement of readiness for changes; Research Methodology; System of secondary education of Georgia, Variables; Interview, Focus group.

Reviewer: Kakha Jakeli, Professor of International Black Sea University, Marketing program coordinator

Георгий Багатурия, Теона Мансурадзе
МЕТОДОЛОГИЯ ИССЛЕДОВАНИЯ ДЛЯ ИЗУЧЕНИЯ
ГОТОВНОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ К ИЗМЕНЕНИЯМ

Резюме

В условиях все более обострившихся условий конкуренции, организации должны быть готовы к изменениям, которые требуют совершенствования менеджмента, поиска новых рынков, улучшения существующих в организации продуктов и услуг и изобретения новых. В непрерывном процессе изменения социально-экономических взаимоотношений в обществе, развития науки, появления новых технологических достижений, необходимо идентифицировать возникновение как новых, потенциальных пользователей продуктов и сервисов организации, так и новых пожеланий лояльных к организации потребителей.

Это приводит к необходимости постоянного изменения развития для того, чтобы соответствовать новым стандартам развивающихся рынков и увеличивающихся требований клиентов для каждого особого продукта, предлагаемого многочисленными конкурентами.

В статье рассмотрены общие требования к процессу изменений и предложена методология исследования с целью измерения готовности организации, рассмотрена возможность использования разработанной методологии для системы среднего образования Грузии, установлены измеряемые переменные, которые определены для выбранной фокус-группы. В результате исследования даны соответствующие рекомендации.

Ключевые слова: Организация; Изменения; Готовность к изменениям; Измерение готовности к изменениям; Методология исследования; система среднего образования Грузии, Переменные; Интервью, Фокус-группа.

Рецензент: Каха Джакели, профессор Международного черноморского университета, координатор программы маркетинга

CONTENTS

THEORY

David Pipinashvili

The Main Objectives of Indian Foreign Policy and its Geostrategic
Dominance on the Subcontinent of South Asia----- 5

Oleh Shepetyak

Theology and Policy in German-Speaking Religious Thoughts of the
XX Century----- 22

Tinatin Zeragia, Dina Aslamazishvili

ROLE OF FUN AS AN ELEMENT OF TEAM CULTURE
IN ENHANCING INTRINSIC MOTIVATION----- 34

Sergey Belay

Theoretical Justification of the Search engine in the Electronic
Media, Blogs and Social Networking Features of Crises in Modern
Society----- 44

ECONOMIC

Eka Nadareishvili

The Role of Marketing in Global and Local Apparel Industry----- 57

Mykhaylo Medvid, Yevhen Yakovenko

THE NECESSARY PROFESSIONAL SKILLS OF THE SPECIAL
FORCES SERVICEMEN FOR THE EFFECTIVE
IMPLEMENTATION OF SERVICE-COMBAT DUTIES----- 64

LAW

Shamil Dzamukashvili

Policy of the Criminal Case - Determinant of Crime----- 78

Nickolai Orlov

RATIONALE EXPANDING THE CONCEPT OF THE "POWER
OF PUBLIC ORDER"-----

Elena Solovieva-Poludnitsyna

The Consequences of Concluding Agreements in Criminal Justice in
Ukraine and of Georgia----- 97

SOCIETY

Maia Kavtarashvili

Consolidation of the brand on the foreign market- adaptation or
standardization in the section of the kros-cultural competences----- **109**

PRACTICE

David Shamoev

Effective Communication and Service in Public Service----- **126**

Giorgi Bagaturia, Teona Maisuradze

RESEARCH METHODOLOGY FOR MEASURING READINESS
TO CHANGE IN ORGANIZATION----- **134**

СОДЕРЖАНИЕ

ТЕОРИЯ

Давид Пипинашвили

Основные задачи внешней политики Индии и ее геостратегическое доминирование на Юго-азиатском субконтиненте----- 5

Олег Шепетяк

Богословие и политика в немецкоязычной религиозной мысли XX века----- 22

Тинатин Зераგია, Дина Асламазишвили

Роль веселья как элемента командной культуры в развитии внутренней мотивации----- 34

Сергей Белай

Теоретическое обоснование механизма поиска в электронных средствах массовой информации, блогах и социальных сетях признаков возникновения кризисных явлений (ситуаций) в современном обществе----- 44

ЭКОНОМИКА

Ека Надареишвили

Роль Маркетинга в Глобальной и Местной Швейной Индустрии-- 57

Михаил Медвидь, Евгений Яковенко НЕОБХОДИМЫЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЕ УМЕНИЯ ВОЕННОСЛУЖАЩЕГО ПОДРАЗДЕЛЕНИЯ СПЕЦИАЛЬНОГО НАЗНАЧЕНИЯ ДЛЯ ЭФФЕКТИВНОГО ВЫПОЛНЕНИЯ СЛУЖЕБНО-БОЕВЫХ ЗАДАЧ----- 64

ПРАВО

Шамиль Дзамукашвили

Политика уголовногодела, как детерминант преступности----- 78

Николай Орлов

ОБОСНОВАНИЕ РАСШИРЕННОГО ПОНЯТИЯ «СИЛЫ ОХРАНЫ ОБЩЕСТВЕННОГО ПОРЯДКА»----- 85

ЕЛЕНА СОЛОВЬЕВА-ПОЛУДНИЦЫНА ПОСЛЕДСТВИЯ ЗАКЛЮЧЕНИЯ СОГЛАШЕНИЙ В УГОЛОВНОМ СУДОПРОИЗВОДСТВЕ УКРАИНЫ И ГРУЗИИ--	97
--	-----------

ОБЩЕСТВО

Майа Кавтвршвили Выход бренда на иностранный рынок – адаптация или стандартизация – в ракурсе кросс-культурной компетенции-----	109
--	------------

ПРАКТИКА

Давид Шамоев Эффективная коммуникация и обслуживание в публичной службе-----	126
---	------------

Георгий Багатурия, Теона Маисурадзе МЕТОДОЛОГИЯ ИССЛЕДОВАНИЯ ДЛЯ ИЗУЧЕНИЯ ГОТОВНОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ К ИЗМЕНЕНИЯМ-----	134
---	------------

ავტორები

დინა ასლამაზიშვილი	ქართულ-ამერიკულ უნივერსიტეტის ბიზნეს სკოლის პროფესორი
გიორგი ბაღათურია	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი
სერგეი ბელაი	სამხედრო მეცნიერებათა კანდიდატი, უკრაინის შსს შინაგანი ჯარების აკადემიის სამეცნიერო-საორგანიზაციო განყოფილების უფროსი. (უკრაინა)
თინათინ ზერავია	ბექ ოფისის უფროსი მენეჯერი, სს თიბისი ბანკი
ვეგენი იაკოვენკო	მაძიებელი, უკრაინის შსს შინაგანი ჯარების აკადემიის ლაბორატორიის უფროსი. (უკრაინა)
თეონა მაისურაძე	შავი ზღვის საერთაშორისო უნივერსიტეტის დოქტორანტი
ეკა ნადარეიშვილი	აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტო - ეპი ჯორჯია. სამკერვალო სექტორის მენეჯერი
მიხაილო მედვიდი	ეკონომიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი, უფროსი მეცნიერ თანამშრომელი, უკრაინის შსს შინაგანი ჯარების აკადემია (უკრაინა)
ნიკოლოზ ორლოვი	სახელმწიფო მართვის დოქტორი, სამხედრო მეცნიერებათა კანდიდატი, უკრაინის შსს შინაგანი ჯარების აკადემიის შინაგანი ჯარების ოპერატიული გამოყენების კათედრის პროფესორი. (უკრაინა)
დავით პიპინაშვილი	პოლიტიკის მეცნიერების დოქტორი, ინდოეთში საქართველოს საელჩოს მრჩეველი

ელენე სოლოვიოვა-პოლუდნიცინა	იურიდიულ მეცნიერებათა კანდიდატი, შინაგან საქმეთა ხარკოვის ეროვნული უნივერსიტეტის სამართლისა და მასობრივი კომუნიკაციების ფაკულტეტის სისხლის სამართლის დისციპლინების კათედრის პროფესორი. (უკრაინა)
მაია ქავთარაშვილი	საქართველოს უნივერსიტეტის ფროფესორი, მარკეტინგული კომუნიკაციების კონსულტანტი.
დავით შამოვეი	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის დოქტორანტი
ოლეგ შეპეტიაკი	ბორის გრინჩენკოს სახელობის კიევის უნივერსიტეტის საზოგადოების ინსტიტუტის ფილოსოფიის კათედრის დოცენტი, უკრაინის მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის ფილოსოფიის ინსტიტუტის რელიგიათმცოდნეობის განყოფილების დოქტორანტი. (უკრაინა)
შამილ ძამუკაშვილი	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის დოქტორანტი

Authors

Dina Aslamazishvili	Associate Professor, Management Direction Head. Georgian American University, Business School
Giorgi Bagaturia	Professor, Georgian Technical University
Sergey Belay	PhD in military science, senior researcher, chief of scientific-organization department Academy of the interior troops Ministry of the Internal Affairs, Kharkiv. (Ukraine)
Shamil Dzamukashvili	Doctoral Candidate, Georgian Technical University
Maia Kavtarashvili	Professor, University of Georgia. Marketing Communications Consultant
Teona Maisuradze	Doctoral Candidate, International Black Sea University
Mykhaylo Medvid	Candidate of economics, senior researcher, doctoral degree researcher, Academy of Internal Troops of MIA, Ukraine, Kharkiv. (Ukraine)
Eka Nadareishvili	USAID EPI Georgia - Apparel Sector Manager.
Nickolai Orlov	Doctor of Public Administration, Doctor of Military science, professor of Operative Application of interior troops department in the Academy of interior troops MIA of Ukraine. (Ukraine)
David Pipinashvili	Ph.D of Politic. Counsellor the Georgian Embassy in India
Elena Solovieva-Poludnitsyna	Ph.D of Law, Professor of Criminal Law, Faculty of Law and Mass Communications of the Kharkov National University of Internal Affairs. (Ukraine)
David Shamoev	Doctoral Candidate, Georgian Technical University
Oleh Shepetyak	Candidate of philosophical Sciences, Docent of Department of Philosophy of Borys Grinchenko Kyiv University. (Ukraine)

Jevgeny Ykovenko

Competitor the chief of laboratory of the
Academy of Internal Troops of MIA.
(Ukraine)

Tinatin Zeragia

Chief Back Office Manager. JSC TBC Bank

Авторы

Дина Асламазишвили	Профессор Бизнес Школы Грузинско-Американского Университета
Георгий Багатурия	Профессор Грузинского технического университета
Сергей Белай	Кандидат военных наук, старший научный сотрудник, начальник научно-организационного отдела Академии внутренних войск МВД Украины, г.Харьков. (Украина)
Шамиль Дзамукашвили	Докторант Грузинского технического университета
Тинатин Зерагиа	Главный Менеджер бэк-офиса, ОАО ТВС
Майя Кавтарашвили	Профессор Грузинского Университета Консультант Маркетинговых Коммуникаций.
Теона Маисурадзе	Докторант Международного черноморского университета
Михаил Медвидь	Кандидат экономических наук, старший научный сотрудник, докторант, Академия внутренних войск МВД Украины. (Украина)
Ека Надареишвили	Агентство США по международному развитию - Экономическое Инициативы Процветания - Грузия. Менеджер сектора одежды
Николай Орлов	Доктор наук государственного управления, Кандидат военных наук, доцент кафедры оперативного применения внутренних войск Академии внутренних войск МВД Украины. (Украина)
Давид Пипинашвили	Доктор политики, советник посольства Грузии в Индии
Елена Соловьева-Полудницына	Кандидат юридических наук, доцент кафедры уголовно-правовых дисциплин факультета права и массовых коммуникаций Харьковского национального университета внутренних дел. (Украина)
Давид Шамоев	Докторант Грузинского технического университета

Олег Шепетяк

Кандидат философских наук, доцент
кафедры философии Института общества
Киевского университета имени Бориса
Гринченко, докторант отделения
религиоведения Института философии
Национальной Академии Наук Украины.
(Украина)

Евгений Яковенко

Соискатель, начальник лаборатории,
Академия внутренних войск МВД Украины.
(Украина)

ქურნალის რედკოლეგია

ნანა ავალიანი	ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორი, ეკვიპტეში საქართველოს საელჩოს დესპანი (საქართველო)
რუდიგერ ანდრესენი	ბერლინის უნივერსიტეტის პროფესორი ეკონომიკის დარგში, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის საპატიო დოქტორი (გერმანია)
მეუფე აბრაამი (გარმელია)	დასავლეთ ევროპის მიტროპოლიტი (საქართველო)
ევგენი ბარათაშვილი	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი, ეკონომიკისა და ბიზნესის მართვის დეპარტამენტის ხელმძღვანელი (საქართველო)
გიორგი ბაღათურია	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი (საქართველო)
ოთარ ბაღათურია	პასუხისმგებელი მდივანი, პოლიტიკის დოქტორი (საქართველო)
რასა ბელოკაიტე	ვიტაუტას დიდის უნივერსიტეტის პროფესორი (ლიტვა)
ანასტასია განიჩი	რუსეთის მეცნიერებათა აკადემიის ცენტრალური აზიის, კავკასიისა და ურალ-ვოლგისპირეთის შემსწავლელი ცენტრის მეცნიერ-მუშაკი, დოცენტი (რუსეთი)
იური გორიცი	მოსკოვის ენერგეტიკული ინსტიტუტის პროფესორი (რუსეთი)
ვახტანგ გურული	ივანე ჯავახიშვილის სახ. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი (საქართველო)
შოთა დოლონაძე	მთავარი რედაქტორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი, (საქართველო)
ელუნ დრაკე ჰარალდ ვერტცი	ევროპის საბჭოს ექსპერტი (საფრანგეთი) სორბონას უნივერსიტეტის „პარი-8“-ის პროფესორი ინფორმატიკის დარგში (საფრანგეთი)
გენადი იაშვილი	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი, საჯარო მმართველობისა და ელექტრონული ბიზნესის დეპარტამენტის ხელმძღვანელი (საქართველო)
სერჯო კამიზი	“ლა საპიენძა“-ს უნივერსიტეტის პროფესორი (იტალია)

რინარდ მასის	ნოტრდამის უნივერსიტეტის პროფესორი (ნიდერლანდების სამეფო)
როინ მეტრეველი	აკადემიკოსი, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი (საქართველო)
იოშიკა მიცუი	იოკოჰამას ეროვნული უნივერსიტეტის პროფესორი (იაპონია)
ბადრი ნაკაშიძე	მ. ლომონოსოვის სახელობის მოსკოვის უნივერსიტეტის სახელმწიფო მართვის ფაკულტეტის პროფესორი (რუსეთი)
ლიზავეტა ჟახანინა	კანზასის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი (ამერიკის შეერთებული შტატები)
ბუდი ნურანი რუჩჯანა	პაჯაჯარანის უნივერსიტეტის პროფესორი. (ინდონეზია)
რამონ პიეტრო-სუარესი გერტ სურმიულენი	ვეროპის საბჭოს ექსპერტი (ესპანეთი დოქტორი, ლოჯისტიკური კომპანიის პრეზიდენტი (გერმანია)
ქეთი ქოქრაშვილი	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი, ადმინისტრაციის ხელმძღვანელი (საქართველო)
ოთარ ქოჩორაძე	მთავარი რედაქტორის მოადგილე, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი (საქართველო)
რუსუდან ქუთათელაძე	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი, ბიზნეს-ინჟინერინგის ფაკულტეტის დეკანი (საქართველო)
მაია ჩხეიძე	საქართველოს უნივერსიტეტის პროფესორი (საქართველო)
ენდრიუ ლენუქს ჰარდინგსი	კინგსკოლეჯის პროფესორი (დიდი ბრიტანეთი)

EDITORIAL BOARD

NANA AVALIANI	PhD of History, Counselor-envoy of Georgia in Egypt (Georgia)
RUDIGER ANDRESEN	Professor of Economics of Berlin University, Doctor of Honour of Georgian Technical University (Germany)
His Eminence ABRAHAM (GARMELIA)	Metropolitan of Western Europe (Georgia)
EVGENI BARATASHVILI	Professor of Georgian Technical University, Head of Department of Economics and Business Management (Georgia)
GIORGI BAGATURIA	Professor of Georgian Technical University (Georgia)
OTAR BAGATURIA	Responsible Editor, Ph.D. (Georgia)
RASA BELOKAITE	Professor of the University of Vitautas the Great (Litva)
MAIA CHKHEIDZE	Professor of University of Georgia (Georgia)
ELUN DRUCKE	Expert of European Council (France)
SHOTA DOGONADZE	Chief Editor, Professor of Georgian Technical University, (Georgia)
ANASTASIA GANICH	Docent, Scientific worker of Central Asia, Caucasus and Ural-Volga researcher center of the Avcademy of Sciences of Russia (RF)
YURI GORITSKIY	Professor of Moscow Power Engineering Institute (RF)
VAKHTANG GURULI	Professor of Ivane Javakhishvili Tbilisi State University (Georgia)
ANDRU LENUKS HARDINGS	Professor of King's college (UK)
GENADI IASHVILI	Professor of Georgian Technical University, Head of the Public Administration and Electronic Business Department (Georgia)
SERGIO CAMIZ	Professor of the University of Roma „La Sapienza- (Italia)
KETI KOKRASHVILI	Professor of Georgian Technical University, Head of the Administration (Georgia)
OTAR KOCHORADZE	Deputy Editor-in-Chief, Professor of Georgian Technical University (Georgia)
RUSUDAN KUTATELADZE	Professor of Georgian Technical University, Dean of Business-Engineering faculty (Georgia)
RICHARD MAAS	Professor of the University of Notrdam (The Netherlands)

ROIN METREVELI	Academician. Vice President of Georgian Academy of Sciences (Georgia)
IOSHIKA MITSUI	Professor of National University of Yokohama (Japan)
BADRI NAKASHIDZE	Professor of M.Lomonosov Moscow State University (RF)
RAMON PIETRO-SUARES	Expert of European Council (Spain)
BUDI NURANI RUCHJANA	Professor of the University of Padjadjaran (Indonesia)
GERT SURMIULEN	Doctor, president of Logistic company (Germany)
LIZAVETA DJAKHANINA	Professor of Kansas State University (USA)
HARALD WERTZ	Professor of Informatics of Sorbona University Pari-8 (France)

РЕДКОЛЛЕГИЯ

НАНА АВАЛИАНИ	Посол по особым поручениям МИД Грузии, доктор исторических наук (Грузия)
Владыко АВРААМ (ГАРМЕЛИЯ)	Митрополит Западной Европы (Грузия)
РУДИГЕР АНДРЕСЕН	Профессор экономики Берлинского университета, почетный доктор Грузинского технического университета (Германия)
ГЕОРГИЙ БАГАТУРИЯ	Профессор Грузинского технического университета (Грузия)
ОТАР БАГАТУРИЯ	Ответственный секретарь, Ph.D. (Грузия)
ЕВГЕНИЙ БАРАТАШВИЛИ	Профессор Грузинского технического университета, руководитель департаментга экономики и управления бизнесом (Грузия)
РАСА БЕЛОКАЙТЕ	Профессор университета Витаутаса Великого (Литва)
ХАРАЛЬД ВЕРТЦ	Профессор информатики Сорбонского университетета «Пари-8» (Франция)
АНАСТАСИЯ ГАНИЧ	Доцент, научный сотрудник исследовательского центра Центральной Азии, Кавказа и Урал-привольжия АН РФ (РФ)
ЮРИЙ ГОРИЦКИЙ	Профессор Московского энергетического института (РФ)
ВАХТАНГ ГУРУЛИ	Профессор Тбилисского государственного университетета им. Ив.Джавахишвили (Грузия)
ЕЛУН ДРАКЕ	Эксперт Совета Европы (Франция)
ШОТА ДОГОНАДЗЕ	Главный редактор, профессор Грузинского технического университета, (Грузия)
СЕРДЖИО КАМИЗ	Профессор Римского Университета «Ла Сапиенза» (Италия)
КЕТЕВАН КОКРАШВИЛИ	профессор Грузинского технического университета, глава администрации университета (Грузия)
ОТАР КОЧОРАДЗЕ	Заместитель главного редактора, профессор Грузинского технического университета (Грузия)
РУСУДАН КУТАТЕЛАДЗЕ	Профессор Грузинского технического университета, декан факультета Бизнес-

РИЧАРД МААС	ინჟინერინგა (გურჯია) Профессор университета Нотрдам (Нидерланды)
РОИН МЕТРЕВЕЛИ	Академик. Вице-президент АН Грузии (Грузия)
ИОШИКА МИЦУИ	Профессор национального университета Йокогамы (Япония)
БАДРИ НАКАШИДЗЕ	Профессор МГУ им. М.Ломоносова (РФ)
РАМОН ПЬЕТРО-СУАРЕС	Эксперт Совета Европы (Испания)
БУДИ НУРАНИ РУЧДЖАНА	Профессор университета Паджаджаран (Индонезия)
ГЕРТ СУРМЮЛЕН	Доктор, президент логистической компании (Германия)
МАЙА ЧХЕИДЗЕ	Профессор Университета Грузии (Грузия)
ЛИЗАВЕТА ЖАХАНИНА	Профессор государственного университета Канзас (США)
ЭНДРЮ ЛЕНУКС ХАРДИНГС	Профессор кингсколледжа (Великобритания)
ГЕННАДИЙ ЯШВИЛИ	Профессор Грузинского технического университета, руководитель департамента публичного управления и электронного бизнеса (Грузия)